

Komparace užívání nelegálních drog mladistvými žáky na základní škole a střední škole

Petr Šenkýř

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Šenkýř**
Osobní číslo: **H128402**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Komparace užívání nelegálních drog mladistvými žáky na základní škole a střední škole**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů.

Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovo-
ního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím
bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na
zvyklosti v užívání nelegálních drog u žáků střední školy a u žáků základní školy. Součástí
práce bude empirické šetření zaměřené na zjištění užívání nelegálních drog mladistvými
žáky základní školy a střední školy a komparace mezi nimi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tisková/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BRICHČÍN, M. a kolektiv. *Mládež, drogy, společnost*. Praha: Univerzita Karlova, 1997.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002.

GOODYER, Paula. *Drogy a teenageři*. Praha: Nakladatelství Slovanský dvůr, 2001.

HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007.

NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*. Praha: Portál, 2000.

TKÁČ, J. *Adiktologie*. Brno: IMS Brno, 2011.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alena Plšková

Institut mezioborových studií

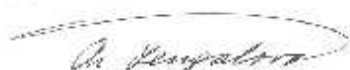
Datum zadání bakalářské práce:

15. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanku

doc. PhDr. Miroslav Jízl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářskou práci bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 17 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo bakalářskou prací nebo poskytnout licenci k jejímu využití, aniž bych byla/půl tak licenční smlouva uzavřena mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyřazení případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k vyloučení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použítou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně

21.4. 2015

Jméno, příjmení a podpis diplomanta

Petr Šenkýř

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na užívání drog mladistvými žáky v posledním ročníku základní školy a v prvním ročníku střední školy a tyto porovnává. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vysvětleny pojmy související s danou problematikou, je zde uvedena charakteristika nelegálních drog, specifikace skupiny mladistvých, se kterými je v bakalářské práci pracováno, úroveň užívání drog koncovými uživateli, s tím související závislost na drogách a prostředí a jeho vliv na člověka. Ke konci teoretické části je okrajově popsána právní úprava ČR v oblasti drogové problematiky. V praktické části bakalářské práce jsou použity kvantitativní výzkumné metody - pozorování a dotazník. Získané výsledky šetření jsou prezentovány v jednotlivých částech za pomoci strukturovaného popisu, grafů a tabulek pro dobrou přehlednost. V závěru práce je celkové shrnutí výzkumného šetření a výsledků.

Klíčová slova: mladiství, nelegální drogy, úroveň užívání, závislost, právní úprava ČR v oblasti drog.

ABSTRACT

Bachelor thesis is focused on the use of drugs by juveniles students in their last year of primary school and the first year of high school and compares them. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part explains the concepts related to the issues, specification of illegal drugs, juvenile group specification with which the thesis is working, the level of drug use by end users, the related drug addiction and the environment and its impact on humans. In the end of the marginally described the legislation of the Czech Republic in the drugs field. In the practical part of the thesis are used quantitative research methods of observation and questionnaire. The results of the investigation are presented in different parts with the help of structured description, graphs and tables for good clarity. The conclusion is a summary of the research and results.

Keywords: adolescents, illegal drugs, level of use, addiction, Czech drug-related legislation.

Poděkování:

V této části bych velmi rád poděkoval pí. PhDr. Aleně Plškové, za příkladné vedení práce. Energii a ochotu, s kterými přistupovala k vedení této práce nelze vyjádřit snad ani slovy. Mnohé díky, za Vaše rady a pomoc, kterých jsem se po celou dobu držel a vážil si jich.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DROGY	11
1.1 POJEM DROGA	11
1.2 KLASIFIKACE NELEGÁLNÍCH DROG V ČR A JEJICH CHARAKTERISTIKA	12
1.3 ÚROVNĚ UŽÍVÁNÍ DROG	18
1.4 ZÁVISLOST	20
2 MLADISTVÍ A DROGY	23
2.1 MLADISTVÍ – RIZIKOVÁ SKUPINA	23
2.2 EXPERIMENTOVÁNÍ MLADISTVÝCH S DROGAMI.....	25
2.3 PROSTŘEDÍ A JEHO VLIV NA MLADISTVÉ.....	26
2.4 DROGOVÉ PROSTŘEDÍ V ČR	29
3 PRÁVNÍ ÚPRAVA TÝKAJÍCÍ SE DROG V ČR	31
3.1 TRESTNĚ PRÁVNÍ ROVINA	32
3.2 SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ROVINA	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 METODY, CÍLE A STANOVENÍ HYPOTÉZ	35
4.1 VÝBĚR RESPONDENTŮ	36
4.2 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝZKUMU POZOROVÁNÍ	36
4.3 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝZKUMU DOTAZNÍKU	62
4.4 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	93
ZÁVĚR	96
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	98
SEZNAM GRAFŮ	101
SEZNAM TABULEK	104
SEZNAM PŘÍLOH	106

ÚVOD

Užívání návykových látek patří k dlouhodobým problémům napříč celou společností. Problematika v oblasti užívání, závislostí a výroby omamných a psychotropních látek je mnohokrát skloňována médii a společnost se s tímto snaží různými metodami bojovat. Úkolem společnosti je řešení problematiky narkomanů, ekonomického dopadu na léčbu závislých a v neposlední řadě řešení trestné činnosti, která spočívá v opatřování si prostředků na drogy.

Pracuji u Policie ČR, kdy se na obvodním oddělení specializuji právě na drogovou problematiku mladistvých. Převážnou část práce činí zajištění drog pedagogy na školách různého typu, kdy žáci si mnohokrát ani neuvědomují, že se dopouští protiprávního jednání. Právě moje profese mi tedy umožňuje nahlédnout hlouběji do problému drogové problematiky u mladistvých, což se právě rodičům a pedagogickému sboru nemusí podařit.

Cílem bakalářské práce je srovnání mladistvých na posledním stupni základní školy a na prvním stupni střední školy a výzkumnými metodami zjistit, zda dochází k nárůstu v užívání nelegálních drog. Dále získat co nejvíce informací, jaké jsou zvyklosti v užívání nelegálních drog mladistvými.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. V části teoretické se zabývám vysvětlením samotného pojmu droga, klasifikací a charakteristikou nelegálních drog a její úrovní užívání a stupni závislosti. V rámci stanoveného cíle mé práce, vysvětlím problematiku užívání nelegálních drog mladistvými, vliv prostředí na tuto rizikovou skupinu a seznámím s protidrogovou politikou České republiky, která se od roku 1993, kdy byly položeny základy národní protidrogové politiky, stále rozvíjí a aktualizuje.

Ke konci teoretické části popíši také současnou situaci a legislativu v trestně a správně právní oblasti v naší republice, která se týká této problematiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DROGY

Problematika v oblasti užívání, závislostí a výroby omamných a psychotropních látek se těší zájmu médií a společnost se s tímto snaží různými metodami bojovat. Přitom jen velmi malé procento široké společnosti se zajímá o prvopočátek problému závislostí na drogách. Začátek experimentace s omamnými a psychotropními látkami se v posledních letech začíná objevovat již na základních školách. Toto zjištění je alarmující, nicméně se jedná o malý počet experimentujících žáků oproti počtu žáků u vzdělání středoškolského. Žáci základní školy nemají mnoho příležitostí jak se k droze dostat, zato přechodem na střední školu se tyto obzory v mnohém rozšiřují. Mladiství dostávají větší volnost od rodičů, v mnohých případech odcházejí na školu do jiného města, začínají navštěvovat restaurační zařízení, zábavní kluby atd. Zde se jim naskytne mnohem více příležitostí jak drogu získat. Tuto dobu uvádí mnoho narkomanů jako počátek éry jejich experimentace s drogou. Mnoho mladistvých v tomto období poprvé vyzkouší marihuanu a nemalé procento pokračuje k tvrdým drogám, jako je například pervitin a heroin. Podle statistik marihuanu vyzkoušelo 27 % mladistvých a tvrdé drogy jako LSD, pervitin v průměru 2 % mladistvých. Problém v užívání drog u mladistvých spočívá v tom, že rodiče nebo kantoři tento problém nevidí a mnohdy ani nezjistí. Mladiství o experimentování a užívání drog samozřejmě ze zjištěných důvodů s dospělými mnohokrát nemluví a jsou skeptičtí k různým programům v oblasti prevence užívání drog. Mladiství jsou proto jednou z nejrizikovějších skupin populace v oblasti drog.

1.1 Pojem droga

Pojem droga nebo návyková látka je terminologie nepřesná. Podle odborníků, se jedná o psychoaktivní drogu nebo také psychotropní nebo omamnou látku. Tyto jsou chemickými látkami, které primárně působí na centrálně nervovou soustavu, kde mění mozkové funkce a způsobují dočasné změny ve vědomí, vnímání, náladě a v chování. Záměrně bývají tyto látky využívány k rekreačním účelům, jako entheogen pro rituální a duchovní účely, jako pomocník pro studium a rozšíření mysli nebo také jako léčivo. Přitom pojem droga sám o sobě označuje usušené části rostlin nebo živočichů používané v lékařství. Původ slova je v nizozemském droog „suchý“. Později začal být tento výraz používán pro psychoaktivní látky. V přeneseném smyslu se slovem droga označuje i pro jedince velmi oblíbené situace

nebo přímo závislosti, jako třeba pohlavní styk, počítačové nebo hazardní hry (Závislosti EU).

Protože psychoaktivní drogy způsobují subjektivní změny v náladě a vědomí, které mohou být příjemné (euforie) nebo výhodné (zvýšená ostražitost), je mnoho z nich návykových. To může vést k nepřesnému označení těchto substancí jako návykových látek, přestože některé (většina halucinogenů, kanabinoidy) závislost nevyvolávají. Při častém užívání psychoaktivních návykových látek může toto nakonec vést ke vzniku fyzické nebo psychické závislosti. U léčby závislosti se potom jedná o kombinaci psychoterapie, skupinových sezení a používání jiných psychoaktivních látek, které by měly odstranit závislost (Závislosti EU).

V rámci etických aspektů při užívání psychoaktivních látek, je jejich návykovost a mnoha nebezpečí, která jsou s tím spojená, předmětem mnoha diskusí. Státní mocí je zpravidla omezována produkce a obchodování s těmito substancemi, podle míry restrikcí se dá mluvit o ilegálních a legálních drogách. Mezi ty legální patří například nejen alkohol, ale také nikotin a kofein. Český právní řád používá pro psychoaktivní drogy pojem návykové látky.

Co je zajímavé, psychoaktivní drogy neužívají pouze lidé, ale také zvířata, když konzumují různé omamné rostliny, aby dosáhli intoxikace jako například kočky po požití šanty kočičí. A podle některých mýtů, se lidé naučili užívat drogy právě díky zvířatům (Závislosti EU).

1.2 Klasifikace nelegálních drog v ČR a jejich charakteristika

V této kapitole práce se zaměřím na informace o canabinoidech, opiátech, stimulačních drogách a psychedelických drogách. U těchto skupin jsem uvedl jednotlivé zástupce, s popisem a účinky.

Stejně jako jinde ve světě, je v České republice nejoblíbenější a v populaci nejčastěji zneužívanou drogou konopí seté (*Cannabis sativa*) a jeho deriváty (kverek.webpark, 2005, s. 5). Je to jednoletá dvoudomá rostlina, která dosahuje vzrůstu až dva metry. Samičí rostliny jsou mohutnější (Sananim, 2007, s. 153). Z této rostliny se získává droga – **marhuana**. Tvrzení, že jsou účinné látky (THC - tetrahydrocannabinol) obsaženy pouze u samičích rostlin není pravdivé. Samčí rostliny obsahují THC také, i když v menším

množství. Psychofarmakologické studie, provedené v poslední době ukazují, že aktivní složka konopí - tetrahydrocannabinol - má v lidském mozku vlastní receptor. To by mohlo naznačit, že člověk a marihuana k sobě mají dávný předkulturní vztah. Již nejstarší zprávy o konopných vláknech pocházejí z Číny z období 4000 let př. n. l., a drogy z konopí často měly důležitou roli při rituálním spojení s božstvy, i když jejich použití jako lék nebo mast pro euforické, relaxační účely duchovní, meditační, bylo většinou tabu (ICM NIDM Praha, 2014, s. 1). Nejčastější aplikací drogy je kouření z vlastnoručně vyrobené cigarety (joint) nebo kouření buď z klasické dýmky, nebo z vodní dýmky. Jsou ale známé případy vaření marihuany jako čaje nebo přidávání do jídla, například do pečiva (Illes, 2002, s. 15).

Konopí (canabinoid) se používá v různých formách:

- ganja - samičí květenství, tedy palice pokryté lepkavou pryskyřicí
- bhang - horní listy samičí rostliny
- charas – pryskyřice, která je setřena rukama ze samičích květenství
- hašiš – pryskyřice, která je extrahovaná s tuky ve vařící vodě a vykrystalizovaná

Psychoaktivní efekty jsou závislé na způsobu přípravy, velikosti dávky, kvalitě rostliny a způsobu aplikace. Po aplikaci se projevují poruchy vnímání, emocí, myšlení (ICM NIDM Praha, 2014, s. 3). Na drogu může vzniknout psychická závislost. V současné době je výzkumy potvrzeno, že marihuana může být návyková a má na člověka negativní emociální, mentální a fyzický dopad (Illes, 2002, s. 15). Velké procento mládeže přišlo do styku s marihuanou a okusilo ji. Mnoho z nich s ní anebo u ní skončí. Nesmí se však opomenout skutečnost, že člověk v marihuanovém opojení, udělá něco, co by za normálních okolností neudělal, například si vezme jinou nabízenou drogu. Nejčastějším způsobem aplikace drogy je, jak jsem již uvedl, kouření. Jakékoliv kouření je karcinogenní, kouř z marihuany obsahuje více dehtu než z tabáku (ICM NIDM Praha, 2014, s. 5). Pokud se marihuana užívá příliš dlouho, vede to k typickým změnám. Slangově označování její uživatelé jako „huliči“, jsou pomalí, hloubavě se zabývají detaily a mají poruchy krátkodobé paměti (Sananim, 2007, s. 155). Hašiš, další z canabinoidů, je vykrystalizovaná pryskyřice z konopí a nejčastěji se kouří z vodních dýmek. Tato droga působí 5x až 8x silněji než marihuana. Nebezpečím jsou vysoké dávky a jeho chronické zneužívání. Při otravě stoupá v mozku hladina serotoninu (ICM NIDM Praha, 2014, s. 7).

Mezi opiáty se mezi první řadí **heroin**, který byl poprvé synteticky připraven acetylací morfinu v roce 1874. V roce 1898 uvedla německá firma Bayer na trh tento analog morfinu - diacetylmorfin. Používal se jako lék proti kašli a byl označován jako hrdinský preparát (heroic), odtud název heroin. Jeho návykovost byla zjištěna až poté, co si získal celosvětovou popularitu. Od poloviny tohoto století se rozšířil jako jedna z nejužívanějších pouličních drog prakticky po celém civilizovaném světě. A bohužel, od roku 1993 je zastoupen ve větším měřítku také v Čechách. Heroin patří mezi klasické tvrdé drogy, působí podobně jako morfin, ale stačí asi pětkrát až desetkrát menší dávka. Také proniká do mozku lépe než morfin, působí prudčeji, ale má kratší účinek. Je jednou z nejnebezpečnějších a nejvíce návykových drog. V práškové formě je v barvách od bílé až po tmavě hnědou (Illes, 2002, s. 32). Tyto barvy mají také vliv na jeho složení. „Hnědý“ má špatnou rozpustnost, bývá ředěn kyselinou citrónovou a poté se na lžičce zahřívá zapalovačem. „Bílý“ heroin je hydrochlorid a je koncentrovanější. Také obsah účinné látky je různý, „hnědý“ má 25-30 % a u „bílého“ byly zjištěny vzorky něco přes 90 % účinné látky (Illes, 2002, s. 33).

Heroin se aplikuje perorálně a intravenózně (ICM NIDM Praha, 2014, s. 8). Ale v práškové formě může být šňupán, podobně jako kokain (Illes, 2002, s. 32). Jak jsem již uvedl, heroin představuje jednu z nejnebezpečnějších návykových drog. Po jeho aplikaci do žíly se obvykle dostavuje stav příjemného opojení, jeho trvání je jen asi 15 minut a později se dostavují drastické abstinenní příznaky (ICM NIDM Praha, 2014, s. 10).

Další droga, **opium**, představuje velmi účinné farmakum, je to vlastně zaschlá šťáva získaná z nezralých makovic máku setého. Opium je nejen silný jed, ale také obávaný a nejvíce zneužívaný toxikomanický přípravek, vyvolávající úplnou závislost. Abstinenní příznaky jsou velmi nepříjemné a projevují se dráždivostí, depresemi i poruchami krevního oběhu. U opia se používá takzvané kuřlavé opium, které se kouří v různých dýmkách. Jinou možností je tzv. opiofagie, tedy požívání opia (ICM NIDM Praha, 2014, s. 10). Nejúčinnějším alkaloidem je morfin, který výrazně tlumí bolest, vyvolává euforii, uklidňuje a způsobuje celkový útlum mozku (Sananim, 2007, s. 172).

Dalším opiátem je **kodein**, který se v malých koncentracích, jedná se o 0,7 - 2,5 %, vyskytuje v přírodě v opiu. Poprvé byl izolován v r. 1832, v současnosti je získáván syntetickou cestou metylací morfinu. Používá se jako lék proti bolesti a je velmi dobrým

lékem na kašel (Sananim, 2007, s. 159). V 70. letech minulého století byl objeven způsob, jak poměrně snadno dostupný kodein upravit na účinnější derivát braun, který se stal co do širší domácí výroby a užívání smutnou českou specialitou. Způsobuje euforii, v některých případech velmi intenzivní. Účinky jsou podobné jako u jiných opiátů, většinou však mnohem slabší (ICM NIDM Praha, 2014, s. 11).

Opiát **morfium**, svůj název získalo podle boha Morfea, jemuž byl ve starověkém Řecku zasvěcen mák. Morfin se v přírodě vyskytuje právě v makovicích a čistý morfin se získává z opia. Poprvé byl ze surového opia izolován na počátku 19. století. Díky svému působení v páteřním kanále významně narušuje přenos signálu bolesti. Jeho možnosti účinně tlumit bolest byly hojně využívány už za americké občanské války. V období 1. světové války se k tomuto účelu již užíval téměř masově. Morfin má po heroinu druhou nejvyšší návykovost u používaných narkotických analgetik. Díky snadné dostupnosti v medicínském prostředí je známo mnoho případů, že je zneužíván lidmi z medicínského oboru. Přitom jako pouliční droga není morfium příliš rozšířené (ICM NIDM Praha, 2014, s. 12).

Syntetickým opiátem je **methadon**, při jeho výrobě se z přírodních opiátů nevychází. Oproti morfinu nebo heroinu má odlišnou chemickou strukturu. Při injekčním podání methadon vyvolává reakce, které jsou typické pro opiáty. Největší rozdíl mezi účinkem methadonu a ostatních opiátů je jeho doba působnosti. U methadonu je to v průměru 25 hodin a u heroinu je to 4 až 6 hodin. Na methadon vznikají stejně snadno závislosti jako na přírodní nebo polosyntetické opiáty (ICM NIDM Praha, 2014, s. 13). Tento opiát se nejčastěji používá u odvykací terapie u dospělých, kteří mají závislost na nějakém opiátu. V současné době se od této terapie upouští, protože přináší hodně problémů. Mezi ně například patří, že musí být aplikován denně, je toxický ve spojení s alkoholem a také může nastat smrt při kombinaci s jinou drogou (Illes, 2002, s. 35).

K takzvaným stimulačním drogám se řadí například **kokain**. Kokainovník pravý (*Erythroxylum coca*), má původ na východě bolívijských a peruánských And, kde v dávné minulosti sloužili listy při náboženských obřadech (Illes, 2002, s. 20). V roce 1860 byl z rostliny izolován kokain. Hlavní význam kokainu je ve využití anestetického účinku, přičemž jsou zároveň staženy periferní cévy. To bylo žádáno v krčním, nosním a ušním lékařství a také v oftalmologii. Dnes se nahrazuje účinnými syntetickými preparáty

například prokainem, který je součástí injekcí u dentistů. V intoxikaci může dojít k epileptickým křečím. (ICM NIDM Praha, 2014, s. 15). Kokain je silně návykovou drogou, která je nejen škodlivá pro uživatele, ale pro jeho okolí může být nebezpečná. Je to dáno jedním z příznaků při jeho užívání, a to nenadálým agresivním útokem a změnou chování (Illes, 2002, s. 20).

Crack je volná báze kokainu, je to bílá krystalická látka, která se aplikuje kouřením, někdy ve směsi s marihuanou nebo s tabákem. Někdo ji říká „krek“, podle zvuku, který vydává, když se kouří (Illes, 2002, s. 23). Bezprostředním účinkem je vyvolání silného emočního, euforického stavu a přívalu energie. K hlavním rizikům patří zkratkovité jednání a také to, že jeho krátké, asi desetiminutové působení, může vést k tomu, že se kouří v patnáctiminutových intervalech po dobu několika hodin. A to často až do celkového zhroutení organismu. Crack má velmi vysoký stupeň psychické návykovosti (ICM NIDM Praha, 2014, s. 15). Také je velmi vysoká jeho fyzická závislost. Někteří experti, například v USA, tvrdí, že Crack je nejnávykovější droga (Illes, 2002, s. 25).

Pervitin neboli perník, pěčko, piko, peří. Patří mezi budivé aminy, které byly objeveny poměrně pozdě. Jejich první zástupce – amfetamin, byl syntetizován kolem roku 1887. Jeho působení bylo prozkoumáno až na počátku 20. století. Ještě v roce 1939 byl považován návyk za vyloučený. Aplikuje se nitrožilně, perorálně a šňupáním. Při chronické intoxikaci nebo při užití velmi vysoké dávky, je nebezpečím toxická psychóza ve formě paranoidně-halucinatorního syndromu, tzv. "stíha" (ICM NIDM Praha, 2014, s. 17). Je to naše nejznámější droga. Může mít bílou barvu, pokud je vyroben z čistého efedrinu, nebo hnědou, když se při jeho výrobě použili léky, které efedrin obsahují (Illes, 2002, s. 25). Pervitin v těle uvolňuje zásoby energie a navyšuje výkonnost lidského organismu. Ustupuje pocit únavy, organismus pracuje s velkým vypětím sil až do vyčerpání. Po odeznění účinku se dostávají deprese, vyčerpání a skleslost (Sananim, 2007, s. 166).

MDMA – **Extáze**, je další z modifikovaných drog a derivátů (Illes, 2002, s. 29). Byla jako účinná látka syntetizována v roce 1912 firmou Merck, a to jako lék na hubnutí. V polovině 80. let minulého století se objevila ve Velké Británii, odkud se její užívání

rozšířilo do zbytku Evropy. Extáze svým účinkem spadá na pomezí stimulancí a psychedelik (halucinogenů). Užitím je látka vstřebávána sliznicí trávicího traktu a poté je distribuována krví do celého organismu. Bohužel, je její rozšíření mezi mládeží na velké postupu (Illes, 2002, s. 29). Extáze je typickou párty drogou, typické je její užívání většinou v klubech za doprovodu patřičné hudby. Tehdy uživatel extáze většinou intenzivně tančí, někdy až do naprostého vyčerpání, které může mít za následek tělesné poškození (ICM NIDM Praha, 2014, s. 24).

Jeden z nejsilnějších halucinogenů **LSD**, byl velmi rozšířeným a populárním v 60. letech v USA. Je to bezbarvá a nezapáchající chemicky zpracovaná droga (Illes, 2002, s. 37). Je nejrozšířenějším syntetickým psychedelikum. Tato látka, označena jako LSD-25, byla poprvé syntetizována v roce 1938. Když se v 60. letech rozmohlo jeho masové zneužívání, byla výroba zastavena. LSD je v současnosti užíváno téměř výhradně formou "tripů", což jsou malé papírky o rozměrech zhruba 5 × 5 milimetrů, které jsou napuštěné jeho roztokem. U uživatelů se objevuje latentní psychóza, a přetrvává i po odeznění účinků (ICM NIDM Praha, 2014, s. 25). K dalším efektům patří silné paranoia, zmatenost, panika, ztráta ovládnutí. Člověk, který je pod účinkem drogy, by měl být pod dozorem, aby neublížil nejen sobě, ale také ostatním (Illes, 2002, s. 38).

Další halucinogenní látky, **Psilocybin a psilocin** se nejprve získávaly z mexických hub psilocybe a stropharia. Výskyt těchto látek byl zjištěn i v některých středoevropských houbách, například u naší Lysohlávky kopinaté a Lysohlávky české. Obsah účinných látek závisí od lokality růstu a klesá jejich skladováním. Kdysi Aztékové tyto houby pojmenovali nanucatl, během rituálu je jedli s medem a když pocítili účinky, začali tancovat. Po tanci pak seděli a vyprávěli si o halucinacích, které měli. Lysohlávky se užívají perorálně a jako každý halucinogen mohou odkrýt narušení psychiky (ICM NIDM Praha, 2014, s. 28). K prvním příznakům intoxikace dochází po 10 - 45 minutách, podle toho jakým způsobem byla houba aplikována. Pokud jsou houby rozžvýkány a ponechány chvíli v ústech, je nástup intoxikace rychlejší. Pokud jsou hned spolknuty, nástup účinku je pomalý a účinek je také menší (Sananim, 2007, s. 159). Samotný začátek intoxikace je nepříjemný, dostavuje se neklid, ospalost, mohou nastoupit bolesti hlavy. Po psychické

stránce dochází ke změně ve vnímání reality, mohou nastat deprese, podrážděnost. Do normálního stavu se člověk vrací asi po dvanácti hodinách (Sananim, 2007, s. 159).

1.3 Úrovně užívání drog

K úrovni užívání drog mladistvými, uvádí Votavová, že existují tyto možné etapy na jejich cestě do drogové závislosti:

- experimenty s drogou
- rekreační užívání návykových látek
- rozvoj drogové závislosti
- fáze dvojího programu
- droga na plný úvazek
- drogový stereotyp (Votavová, 1997, s. 114-116)

Experimenty s drogami různého typu se staly u určité části mládeže v podstatě normou. Dá se říct, že společnost ve své snaze přinášet svobodu a být liberální, bezděky zaujala po r. 1989 i k problému zneužívání drog postoj shovívavého pochopení. Díky tomu prudce stoupl počet mladých lidí, kteří vstupují do prvního kontaktu s nealkoholovou drogou. Ale ukazuje se, že značné procento mladistvých po první zkušenosti, případně po několika, ojedinělých setkání s návykovou látkou, opouští z nejrůznějších důvodů spirálu, vedoucí do závislosti. Mezi tyto důvody například patří, že pro někoho byla tato zkušenost velmi nepříjemná, nebo prostě jen nenaplnila očekávání. Motivů, které vedou mladistvého do prvního kontaktu s drogou, bývá celá řada, ale obvykle ještě nejde o specifické účinky, jako například stimulační, tlumící, halucinogenní. Je zde pokus zahnat nudu, okusit zakázané ovoce, nelišit se od party kamarádů, o touhu sám se přesvědčit, jak je to s drogou doopravdy. Tyto důvody jsou silně podmíněny tlakem ze strany vrstevníků a obvykle vedou mladého člověka do první etapy na cestě do drogové kariéry, do etapy experimentování. Ale v této etapě není ještě droga cílem, je pouze prostředkem. Na druhou stranu experimenty s drogou v sobě skrývají značné riziko zejména proto, že neexistuje osobnost, která by byla proti vzniku závislosti stoprocentně chráněna (Votavová, 1997, s. 113-114).

Etapa rekreačního užívání návykových látek je možná v drogovém scénáři ze subjektivního hlediska jedna z nejpříjemnějších a z objektivního hlediska jedna z nejrizikovějších, právě pro onen zavádějící prožitek „pohodovosti“. Mladí lidé, jak uvádí Votavová, kteří procházejí touto etapou, bývají velmi drogou okouzlení, protože jim její užívání v této formě zatím přináší větší zisky než ztráty. Mladí lidé bohužel nevnímají hrozící nebezpečí, když se pomalu změní kvalita jejich vztahu k návykové látce. V této etapě již totiž může droga přestávat být prostředkem, ale stává se cílem. Víkendový uživatel už obvykle má tu „svoji“ drogu, jejímž prostřednictvím dosahuje naplnění svého konkrétního přání nebo potřeby. Zde může jít o snahu podávat lepší výkon, odstranit tělesné potíže, vydržet fyzickou námahu, nebo může jít o celkovou touhu posílit smyslové vnímání nebo o snahu uvolnit se od psychické nepohody. Ve vztahu k vrstevníkům, zde může také jít například o vylepšení situace v interpersonálních vztazích, získání uznání od kamarádů, být „bavič“, a získat umění vzdorovat autoritě (Votavová, 1997, s. 115).

Rozvoj drogové závislosti již vede k prvním negativním zkušenostem s návykovou látkou. A samozřejmě, že tyto zkušenosti v postupujícím čase zákonitě přibývají. Mohou to být velmi jednorázové zkušenosti, například smrt přítele, závažné onemocnění (Votavová, 1997, s. 115). Z uživatele se stává problémový uživatel a subjektivně příjemně prožívaná fáze rekreačního brání návykových látek spirálovitě přechází do **fáze dvojího programu**. Mladý člověk, zneužívající drogy, který dospěl až do této fáze, prožívá jedno z nejnáročnějších období své kariéry a života vůbec. Houstne atmosféra napětí a strachu, roztáčí se věčný kolotoč manipulací, lží a chování, které je společensky nepřijatelné (Votavová, 1997, s. 115).

Jedinec s drogovými problémy se náhle dostává do izolace a to nejen ve skupině svých zdravých přátel nebo blízkých, tak i ve vlastní „feťácké partě“, která se často rozpadá. Mladistvý se buď se v tomto období setká s pomáhající institucí, a najde v sobě sílu dokázat přijmout nabízenou pomoc a nastoupí dlouhou, složitou a strastiplnou cestu ke svému uzdravení (Votavová, 1997, s. 116). Pokud se takto nestane, začne jedinec směřovat do čtvrté fáze drogové kariéry, nazvané výstižně **droga na plný úvazek**. V této fázi se člověk ráno probouzí s nastupujícími projevy abstinčního syndromu a celý den věnuje shánění své dávky. Všechno ostatní je druhořadé. Závislost na droze, jako látce, jakoby přecházela do závislosti na zažitém stereotypu života toxikomanů (Votavová, 1997, s. 116).

Drogový stereotyp života je pátým, konečným stadiem. Člověk může říct, že „Fet je celý můj život“. Drogy vyrábí, prodává, živí se jimi, zneužívá je, mluví o nich, myslí na ně, jejich prostřednictvím kriminalizuje svou vlastní osobu. V tomto stadiu jsou jedinou radostí a tisícerým prokletím. Podle Votavové, nejsmutnějším setkáním v její praxi bylo to, *„kdy se zchátralý mladý člověk buď rezignovaně nebo s pláčem vyznával z toho, jak ho jeho těžký život „feťáka“ zabíjí, unavuje, vyčerpává, nebaví, ale už neumí žít jinak, dokonce mnohdy ani v představách ne a snad i proto nechce“* (Votavová, 1997, s. 116).

1.4 Závislost

Závislost je skutečně novým masovým fenoménem, který děsí tím, že zbavuje člověka nejprve zábran a vzápětí poté i vůle. Drogová závislost jako silná, někdy přemáhající touha užívat psychotropní látky je klasifikována jako nemoc. A jakmile je jako nemoc diagnostikována, potom pak veškerá další náprava je již v rukou lékařů. Není-li ošetřena, poškozují jedince, a to jednak psychicky, ale také i biologicky a sociálně (Jelínek, Kořa, 1997, s. 51).

U závislosti Nešpor uvádí, že jsou lidé skeptičtí, když někdo údajně objeví příčinu závislosti nebo zázračné léky, které všechny závislé mohou vyléčit (Nešpor, 2011, s. 50-51).

Již v roce 1955 došla komise odborníků Světové zdravotnické organizace na definici bažení. Podle nich se jedná o touhy pociťovat účinky psychoaktivní látky, s kterou měla osoba dříve zkušenost. Ve stejné době bylo navrženo předvídavě odlišovat tělesné bažení od bažení psychického. Ale mnohem později se ukázalo, že tělesné bažení, které vzniká při odeznívání účinku návykových látek, a psychické bažení, které se objevuje i po delší abstinenci, se v mozku jinak projevuje, a dá se tato skutečnost zjistit. Toto zjištění se týká například aktivace určitých částí mozku, oslabením paměti, zhoršuje se postřeh (Nešpor, 2011, s. 12).

Jaké jsou varovné příznaky začínající drogové závislosti u mladistvých? Situace je vážná, pokud se vyskytuje více níže popsaných varovných příznaků. Patří sem:

- náhlé zhoršení vzhledu a péče o zevnějšek

- neomluvené hodiny ve škole
- náhlé zhoršení prospěchu ve škole
- nález drog nebo pomůcek k jejich zneužívání - obaly od léků, injekční jehly, stříkačky
- změna nebo ztráta přátel a kamarádů
- náhlé izolování se od normálních vrstevníků
- ztotožňování se s drogovou kulturou
- náhlé napojení se na nevhodné, často starší přátele
- zastávání se drog spojené s pseudofilosofickým vysvětlováním jejich zneužívání
- náhlé zhoršení chování, větší náladovost, podrážděnost, lhaní
- možné problémy s úřady, rodiči, zákonem (např. kvůli krádežím)

Otázkou je, proč vůbec člověk bere drogy? Každý člověk chce mít život co nejjednodušší, bez bolesti, utrpení a problémů. To bylo důvodem, proč lidé vždy hledali látky, které by jim život ulehčily. Na konci 19. století, kdy byly farmakologie a psychiatrie uznány za specializace moderní vědy, přenesla se tato zkoumání pouze na lékaře, psychiatry, chemiky, farmakology. Ti začali hledat látky, které by tišily bolesti, pomáhaly usnout, stimulovaly ve slabosti a zároveň byly nenávykové. Jejich hledání však bylo marné, protože pokud existuje látka, která má tyto vlastnosti, dokáže tišit bolest, pomáhá usnout nebo stimuluje ve slabosti, budou chtít lidé, kteří tyto problémy mají, tyto látky užívat. Jejich návykovost potom nespočívá v droze samé, ale návykovou se ta určitá droga stane tím, že ji lidé rádi užívají (Projekt MV, s. 19).

Téměř každá droga, která se užívá přiměřeně, může sloužit jako lék, ale na druhou stranu, pokud je droga užívaná příliš často anebo ve velkém množství, může mít škodlivé účinky na toho, kdo ji užívá. Většina drog poškozuje mozek, ovlivňuje fyzické pocity, myšlení, soustředění, vědomí, postřeh a emoce. Také v lékařství je jen málo léků, které nemají nějaké vedlejší účinky (Projekt MV, s. 19).

K diagnóze závislosti podle Diagnostického a statistického manuálu Americké psychiatrické asociace (DSM-IV), uvádí Nešpor následující:

Pro určení diagnózy závislosti, by měli pacienti vykazovat alespoň tři ze sedmi dále uvedených příznaků ve stejném období 12 měsíců:

- růst tolerance, zvyšování dávek, aby se dosáhlo stejného účinku, nebo, poklesu účinku návykové látky při stejném dávkování
- odvykací příznaky, které nastanou po vysazení látky
- přijímání látky ve větším množství nebo delší dobu, než měl člověk v úmyslu
- dlouhodobá snaha nebo jeden a více pokusů omezit a ovládat přijímání látky
- trávení velkého množství času užíváním a obstaráváním látky nebo zotavováním se z jejích účinků
- zanechání sociálních, pracovních a rekreačních aktivit v důsledku užívání látky, nebo jejich omezení
- pokračující užívání látky, a to navzdory dlouhodobým nebo opakujícím se sociálním, psychologickým nebo tělesným problémům, o nichž člověk ví a které jsou působeny nebo zhoršovány užíváním látky (Nešpor, 2011, s. 22-23)

Vhodný životní styl rodiny může podle odborníků znesnadnit závislé návykové chování jedince. Není to jen pouze omezit vše, co by mohlo návykové chování „umožnit“, ale důležité je vytvořit bezpečnější životní styl rodiny, vyhýbat se spouštěčům, jako jsou například volné finanční prostředky. Podle Nešpora, je pomocí pro znesnadnění závislého návykového chování plánování společných aktivit, které se neslučují s tímto chováním. Jsou to výlety s dětmi do přírody, zamyšlení se nad rozdělením rolí v celé rodině a nároky, které rodina a zaměstnání klade na jednotlivé členy rodiny. Své místo tu má také vyjednávání o možných alternativách, jak nejlépe využívat volný čas, svou roli má i mediální gramotnost rodiny a jaké jsou vztahy v širší rodině, například k prarodičům (Nešpor, 2011, s. 88-89).

2 MLADISTVÍ A DROGY

Zatímco kouření se v naší společnosti kritizuje a dlouze se debatuje o tom, aby byl uzákoněný zákaz kouření v restauracích, zvyšuje se ve společnosti tolerance k marihuaně. A přitom právě marihuana se považuje za vstupní bránu mladistvého do světa tvrdých drog. Ale jak uvádějí odborníci, pokud se dospívající do svých 21 let úspěšně vyhýbá drogám, je zde velká pravděpodobnost, že už se k nim již nikdy neuchýlí. Nicméně ke zkušenosti s nějakým typem nelegálních drog se přiznává až 43 % mladistvých, což je skoro polovina dospívajících.

2.1 Mladiství – riziková skupina

Jeden z nejvýraznějších jevů ve vývoji kriminality v České republice jsou kvalitativní a kvantitativní změny v trestné činnosti dětí a mladistvých. Za posledních 20 let se zvýšil počet stíhaných mladistvých trojnásobně a dětí tři a půl násobně. Dynamika vývoje počtu stíhaných mladistvých kopíruje vývoj počtu celkem stíhaných osob, počet stíhaných dětí se však od devadesátých let zvýšil dvojnásobně, pokud to porovnáme s celkovým počtem stíhaných osob (Mühlpachr, 2000, s. 61). Proč jsou tedy mladiství označováni jako riziková skupina? Může za to rodina, která je také tradičně považována za hlavního činitele, jenž svým selháváním umožňuje kriminální chování dětí a mladistvých? Z tohoto důvodu je rodina předmětem pozornosti nebo péče sociálních zařízení. Kladné rodinné vazby jsou přitom důležité pro budoucí navazování vztahů. Mladiství, kteří rodinné prostředí nepoznali, si mohou do dalšího života nést i oslabený smysl pro realitu a jejich delikventní chování může být projevem naivity a tzv. „vrstevnického“ vidění světa (Václavek, 2005, s. 34).

Pokud byli mladiství vychovávaní jen jedním z rodičů, mají horší výsledky ve škole, více nejen zdravotních ale také psychických problémů. S tím spojené je také více střetů se zákonem než u mladistvých ze srovnatelné socioekonomické vrstvy, kteří vyrůstali s oběma rodiči. Například už jen přítomnost otce v rodině je podle soudobých výzkumů označována za faktor, který může zabránit delikvenci syna. Chlapci, kteří žijí s otcem mají

menší sklony přestupovat meze zákona než chlapani žijící bez otce nebo s nevlastním otcem (Václavek, 2005, s. 34).

Dalším rizikový faktor u mladistvých může být nesoudržnost rodiny. Existuje jen velmi málo rodin naprosto bez potíží, a proto musí rodiče věnovat pozornost tomu, co se v rodině děje. Odborníci uvádějí, že většina potíží v rodinách souvisejí se změnou role ženy ve společnosti, s její volbou a zodpovědností. Ale toto tvrzení přehlíží skutečný problém, že dnešní muži unikají z rodinného života. Naplnění potřeby pochopení a sounáležitosti je úkolem obou rodičů a když v tomto směru selhávají, děti a mládež naplňují prázdnotu něčím nebo někým jiným (Václavek, 2005, s. 34).

Jak z výše uvedeného vyplývá, na utváření si názorů a vývoj mladého člověka a jeho návyky má silný vliv rodinné prostředí, které na mladistvého působí jako demoralizující. Mladistvý, jako člen rizikové skupiny, je ohrožen nejen problémy, jako je alkoholismus, toxikománie, ale také pácháním trestné činnosti.

Mladiství, kteří se snaží se vymanit z přísné kontroly rodiny a školy, mohou v mnoha případech vítat určitou anonymitu, která umožňuje oslabenou kontrolu chování jednotlivců a skupin hlavně ve velkoměstě. A právě působení lokalit a specifických životních prostředí začíná již nápadným rozdílem mezi městem a venkovem. Zde bychom měli, podle sociologů vzít v úvahu extrémní nahromadění dětí a mladých lidí na malém prostoru městských sídlišť, které mezi nimi zvyšuje nejen úzkost, tenzi, labilitu, ale také agresivitu. A jak uvádí odborníci, je právě v tom značný problém současného způsobu života a výchovy ve velkých městech. Rodiče přestávají mít svou dominantní úlohu v životě mladého člověka a v této době dospívání začínají hrát vrstevníci mimořádně důležitou úlohu v životě jedince. Důvodem je, že společně prožívají to náročné období vrůstání do dospělosti, které si určitě my sami pamatujeme.

Na místě je zde otázka, byli mladiství svými nejbližšími, ale třeba i učiteli informováni a připraveni na to, jaká úskalí s sebou dospívání přináší, co je může očekávat? Pokud se tak nestalo nebo mladistvý nebyl ochoten naslouchat, může být najednou zaskočen změnami nálad, samotou, pocity méněcennosti, beznadějí. Zde je riziko pro mladého člověka, který se může rozhodnout začít kompenzaci životního zaskočení například právě zrovna snadno

dostupnou drogou. Také tlak vrstevnické skupiny je v tomto období obrovský. Jak uvádí Václavek, každý dospívající ví, že před zesměšňováním se uchrání jedině tím, že bude akceptovat názor většiny. Mladý člověk, který nestojí na pevných základech po léta v něm budovaného vědomí vlastní hodnoty a o tomto tlaku nebyl včas autoritou předem informován, se neodvážá riskovat a vzepřít se vůli většiny ani v té nejnepatrnější maličkosti (Václavek, 2005, s. 41- 43).

2.2 Experimentování mladistvých s drogami

Důvody, proč mladí lidé chtějí zkusit nějakou, třeba i tvrdou drogu, se v odborné literatuře uvádějí obecně dva. Nejčastěji mladí lidé experimentují, chtějí zkusit něco módního a zažít nějaké dobrodružství. Takový experimentátor, pokud má dobré rodinné zázemí a je zdravý se ve velké většině závislým nestane. Mnohem hůře jsou na tom mladiství, kteří se k drogám uchýlí, aby její pomocí zahnali deprese. Zde se hlavně jedná o děti ze špatně situovaných rodin, kde chybí určitá rodinná pohoda, nebo o mladé lidi s psychickými problémy nebo o nadprůměrně citlivé lidi, kteří trpí depresemi. Dalším běžným důvodem může být tlak sociálního okolí mladistvého, zde se jedná o skupinu nebo nějakou partu, ve které se mladý člověk pohybuje a kde se užívání drog bere jako normální jev (Projekt MV, s. 20). Nermalou skupinou je také tzv. zlatá mládež, tedy děti finančně dobře zaopatřených rodičů, kteří si své volné chvíle zpestřují experimentováním s drogami, ke kterým mají díky finančním prostředkům, které jim poskytují rodiče snadný přístup.

K výše uvedenému, je podle Matouška a Matouškové, pro mladistvé nebezpečné pokud se po experimentování ocitnou v drogové subkultuře. Tato subkultura se již řadí k kriminogenním skupinám (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 86).

Drogová subkultura podle Matouška a Matouškové, patří ke skupinám pokoutním (retreatist gangs), které se skládají z mladých lidí, „kteří neuspěli ani podle měřítek spořádané většinové společnosti, ani podle měřítek stabilních delikventních skupin“ (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 86). Ale díky tomu, že se spojí do skupiny, mohou se navzájem posilovat. Typické pro tyto mladé lidi je společné holdování alkoholu, drogám a sexuální promiskuitě. Na uvedené získávají finanční prostředky pomocí žebrání, sháněním půjček, drobnými krádežemi, prodejem drog apod. A někteří odborníci mluví o těchto skupinách přímo jako o drogové subkultuře. Jak znalci drogové scény odhadují, týden života člověka, který je drogově závislý a drogy kupuje od dealerů, a jedná se například o

heroin, tak ho to stojí asi čtyřnásobek průměrného měsíčního výdělku. A v případě kokainové závislosti může být tato částka až desetkrát vyšší. Jak zahraniční odhady předpokládají, nejméně polovinu těchto prostředků si tyto lidé opatřují kriminalitou, nejčastěji krádežemi a loupežemi. Také prostituce je dalším podstatným zdrojem peněz pro tyto lidi. Dalším využitelným finančním zdrojem je také nejen původní rodina, ale také rodina, která je založená právě závislým člověkem. Závislá osoba také může bez souhlasu rodiny zpeněžovat hodnotné věci z rodinného majetku (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 86).

Ale kolik drogově závislých lidí se dopouští kriminality, ovšem závisí na tom, kde legislativa vede hranici mezi legálními drogami a nelegálními drogami (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 87).

Všeobecně se dá říct, že každý člověk má nějaké problémy kterých by se rád zbavil. Lidé utíkají od celé řady problémů, například od rodinných problémů, problémů ve škole, v zaměstnání, stresu, finančních starostí, obav, příliš velkého pracovního zatížení, nebo naopak od nedostatku práce, rozpadlých přátelství. Každý hledá většinou tu nejjednodušší cestu, která mu vyhovuje, která je pro něho přijatelná (Projekt MV, s. 20). Ale na druhou stranu jsou bohužel lidé, kteří mají snahu jít dál a chtějí úplně utéci z okolního reálného světa. Nemají schopnost život v běžném světě zvládat, a proto užívají drogy, které jim podle nich mají pomoci k tomu, aby si vytvořili svět jiný, svět podle jejich iluzí a představ.

2.3 Prostředí a jeho vliv na mladistvé

Rodiče jsou prvními osobami, od kterých se jedinec od nejtělejšího dětství učí, jak se má chovat, rodiče ovlivňují jeho myšlení, emoce, vztah k sobě samému, k druhým lidem a ke světu vůbec. Tam, kde rodiče bohužel ve svých rolích ztroskotávají, nebo je vůbec neplní, se objevuje pocit nedůvěry. Tato nedůvěra je jak k lidem a kvalitě jejich vztahů, tak i ke svým vlastním možnostem a schopnostem. Ale ohroženy nejsou jen děti z dysfunkčních rodin, které neměly možnost se naučit jiným než maladaptivní (sociálně nežádoucí) vzorce chování, ale i děti z hyperprotektivního (chránění je nad rámec obvyklého rodinného zájmu) rodinného prostředí. Jak je známo, někteří rodiče se totiž domnívají, že ideálním výchovným působením je ochránit dítě před neúměrnými nároky okolního světa a proto se snaží své potomky nevystavovat odříkání a nezatěžovat je požadavky disciplíny a

důsledností. Nechtějí „mrzačit dětství“ svých synů a dcer tím, že by jim odřekli to, po čem touží. Jestliže se ale děti nenaučily od svých rodičů přijmout občasné „ne“, nejsou dobře vyspělé pro dospělý a zodpovědný přístup k životu (Jedlička, Kořa, 1997, s. 55).

Jak uvádí Zapletal, ústřední úlohu socializačního procesu v rodině plní příprava dětí a mladistvých na jejich vstup do praktického života. Dítě již od narození a po celou dobu života v rodině přijímá velmi široké spektrum nejrůznějších informací a aktivně je zpracovává v souladu se svými biologickými a psychickými potřebami, s přirozenými vlohami, se svými zkušenostmi, ale i s hodnotovými orientacemi a vzory, jimiž jsou pro dítě především rodiče a starší sourozenci. Dítě v socializačním procesu tedy nezůstává pasivním článkem, uplatňuje také svou vůli, své zájmy, přání, orientace. (Zapletal, 2005, s. 46).

Rodina, je tedy základním článkem prostředí a jeho vlivu na člověka. Ale význam prostředí, se v procesu utváření osobnosti hodnotí v různých názorech a teoriích odlišně. Jedná se o pohled od extrémních, které jednoznačně spatřují všechny předpoklady formování osobnosti v dědičnosti až po ty, které naopak vidí narozeného člověka jako nepopsanou desku. Tímto tématem se již zabýval J. Locke, který popisuje život, vlivy prostředí i výchovy vyrývají určité dráhy a zanechávají stopy (Zapletal, 2005, s. 51).

Prostředí, které spontánně ovlivňuje utváření osobnosti, může působit jednak pozitivně, tedy ve smyslu společensky žádoucích norem a vzorců jednání, nebo negativně v rozporu se společensky žádoucími normami a vzorci jednání.

Součástí prostředí jsou samozřejmě i vrstevnické skupiny, které lze charakterizovat podle kritérií, které platí obecně pro sociální skupiny. Jinak řečeno, že je můžeme rozlišovat podle velikostí, podle struktury, například z hlediska pohlaví, sociální příslušnosti. Důležitým znakem jsou cíle a normy, kterými se členové skupiny řídí, a hodnoty, které vyznávají. Z tohoto hlediska se existence těchto skupin pohybuje na škále od skupin s jednoznačně pozitivními cíli až po skupiny, jejichž cíle jsou asociální nebo přímo antisociální, jako jsou party, bandy, a gangy (Zapletal, 2005, s. 52).

Jak uvádí Nešpor, není náhodou, že ve světě nejsou rovnoměrně rozšířené problémy s návykovými látkami. Jak uvádí ve své práci „*Vaše děti a návykové látky*“, patří mezi rizikové činitele tyto skutečnosti :

- dostupnost návykových látek a jejich nízká cena

- chudoba, nedostatek příležitostí ke vzdělání a uplatnění
- společnost nenabízí jak trávit volný čas
- nedostatečná zdravotní a sociální péče
- v sociálním okolí je vysoká kriminalita
- malá aktivita státních i nestátních organizací
- velká koncentrace obyvatel
- rasová nebo jiná diskriminace (Nešpor, 2001, s. 53)

Podle Nešpora, může v rámci prevence mladého člověka s návykovými látkami pomoci řešení problémů v prostředí jedince.

Problémy v rodině: Může pomoci výchovné poradenství poskytované rodičům, rodinná terapie nebo manželská terapie rodičů, poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo jiné formy poradenství a léčby, jestliže jsou potřebné a rodina na ně přistoupí, případně pomoc v rodinné krizi. V některých případech je vhodná i léčba rodičů pro problémy s návykovými látkami nebo spolupráce se sociální službou, oddělením péče o děti apod. (Nešpor, 1995, s. 120).

Problémy ve škole: Je nutné zjistit příčiny, například špatné podmínky doma pro přípravu, obtížnější schopnost soustředění, menší nadání v určitém směru, rodinné problémy nebo vztahové problémy ve škole. Je možné získat pomoc při učení nebo ke studiu. Měli bychom zvyšovat svoji motivaci k učení nebo ke studiu, uvědomovat si vlastní silné stránky, přizpůsobovat své nároky na sebe svým vlastním možnostem, využít poradenství týkající se vhodného uplatnění. Někdy pomůže i nácvik sociálních dovedností, relaxační, spolupráce rodiny, psychologů a pedagogů (Nešpor, 1995, s. 121).

Problémy s vrstevníky: Jsou velmi důležité a navíc se tato oblast se rozpadá do dvou částí, které spolu souvisejí:

- **Riziková přátelá a známí.** Jedinec by měl uvažovat o důvodech volby nevhodné společnosti. Měl by se odpoutat od rizikových známých, někdy i za cenu dočasné nebo trvalejší změny prostředí. Často pomůže intenzivnější spolupráce s rodiči jako příprava na pozdější zralejší osamostatnění. Také pomáhá praktikování zdravějšího životního stylu, předcházení nudě, zapojení se do organizace pro mladé lidi s pozitivním programem. Také pomůže zvyšování schopnosti čelit sociálnímu tlaku a rozvíjení dovednosti odmítání.
- **Nedostatečná síť sociálních vztahů.** Důležitý je nácvik sociálních dovedností a komunikace, případně i za pomoci rodiny anebo psychoterapie, například jak se seznámit, jak udržovat konverzaci apod. Pomáhá i péče o správný životní styl, rozvoj pozitivních zálib, při nichž lze najít přátele. Další pomoc je opět v zapojení se do organizace pro mladé lidi (Nešpor, 1995, s. 122).

2.4 Drogové prostředí v ČR

Abychom porozuměli rozhodujícím faktorům a přístupům, které drogovou politiku u nás ovlivňovaly, vrátím se ještě do doby před rokem 1989, do doby v komunistickém Československu. V té době bylo užívání drog konstruováno jako jeden ze znaků úpadku kapitalistické společnosti a proto byl tento závažný problém tabu. Problém drog se neslučoval s ideologií harmonické beztrždní společnosti, která nemá vážné nemoci a postrádá protispolečenské chování. Samozřejmě, že užívání drog, u nás existovalo. Jak uvádí Radimecký, uživatelé drog se v té době soustřeďovali do malých uzavřených skupin, kolem „vaříče“, který byl schopný z tehdy dostupných léků vyrábět drogy. Ostatní členové této skupiny měli za úkol získávat suroviny pro jejich výrobu. Nejčastěji byla užívána podomácku pěstovaná marihuana, těkavé látky a pervitin (metamfetamin) s brownem (hydrocodon), které byly vyráběné z léků. Odborníci tyto poslední dvě látky se svými farmakologickými účinky srovnávají s kokainem a heroinem (Radimecký, 2006, s. 1).

Užívání drog se tedy v té době nedostalo do obecného povědomí, protože tento fenomén byl tabuizován. Společnost si proto nemohla vytvořit znalosti a mechanismy, jak užívání drog monitorovat, analyzovat, přijímat a jak na ně reagovat (Radimecký, 2006, s. 2).

Mezi trestnými činy, které jsou páchany v České republice pod vlivem drog, dominují činy násilné a majetkové povahy. Děti měly na svědomí také násilné trestné činy, nejčastěji se

jednalo o formu vydírání nebo krádeže vloupáním. U mladistvých se setkáváme nejčastěji s trestným činem ublížení na zdraví a s útokem na veřejného činitele a s loupežemi. Mladiství dále mají na svědomí nejčastěji krádeže vloupáním do kiosků, obchodů, bytů a chat, krádeže motorových vozidel a věcí z nich a také výtržnictví. Mezi pachateli do 18 let bývají dospívající převážně se základním vzděláním, z učebních oborů a speciálních škol. V menším měřítku se jedná o středoškoláky a výjimečně jde o vysokoškoláka (Kapek, 1997, s. 124). Z důvodu otevření tzv. drogového trhu se všemi návykovými látkami se objevují především krádeže vloupáním do zdravotnických zařízení a lékáren.

3 PRÁVNÍ ÚPRAVA TÝKAJÍCÍ SE DROG V ČR

K současné právní úpravě v České republice, uvedu pohled do samotné historie legislativy pro oblast drogových závislostí:

- u nás se začalo vycházet již z mezinárodních smluv od roku 1925, tyto smlouvy prošly určitými úpravami v roce 1931
- v roce 1961 byla v New Yorku přijatá jednotná konvence o narkotických drogách
- ta byla v roce 1963 s určitými výhradami ratifikována i naší tehdejší vládou
- v roce 1968 byl při OSN vytvořen „Mezinárodní kontrolní orgán“, vedle něhož začala působit „Komise pro narkotika“, která byla složená z 24 stálých členů
- v roce 1990 byla u nás vytvořena „Komise pro narkotika“ při vládě ČSFR, později ČR

V období roku 1989 byl v přijetí dobový zákon č. 37/1989 Sb. o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Jednalo se o důsledky celé řady změn, mezi které patřila privatizace zdravotnických zařízení, decentralizace veřejné správy, nové způsoby financování nebo vznik nových typů nezdravotnických programů pro uživatele drog. V jednom aspektu, ale již korespondoval s moderní drogovou politikou, zabýval se totiž oběma typy drog, legálními a nelegálními (Radimecký, 2006, s. 2).

Jak dále uvádí Radimecký, po roce 1989 změny společenského řádu přinesly liberalizaci společnosti, kde byl již důraz na osobní svobodu a lidská práva, podstatně byla snížena sociální kontrola. Ale současně společnost neměla žádné objektivní informace o drogách a možných rizicích v souvislosti s jejich užíváním. Lidé nebyli připraveni na přechod od nabídky a distribuce drog, které se odehrávaly v uzavřených skupinách, ke komerčně fungujícímu černému trhu, který byl navíc obohacený o spektrum dosud téměř nedostupných látek. Mezi ně patřil například heroin, kokain, LSD a hašiš. Existující skupiny výrobců a uživatelů „domácích“ drog, se staly ideálním základem pro účely vybudování ilegálního trhu s drogami (Radimecký, 2006, s. 2).

3.1 Trestně právní rovina

Od roku 1993 Česká drogová politika prošla bouřlivým vývojem, který byl ovlivněný řadou faktorů. Podle Radimeckého to byl „ *především „objev“ užívání drog jako problému, jeho postupná politizace, měnící se náhled na jeho povahu ovlivňovaný vládní politikou i příchodem nových hráčů – pracovníků nemedicínských profesí – na scénu, čemuž napomohla i transformace společnosti včetně změn v sociální a zdravotní politice*“ (Radimecký, 2006, s. 5).

Dnes je Česká republika v řadě aspektů drogové politiky na úrovni západoevropských partnerů. V naší republice je trestní postih pachatelů upraven v trestním zákoníku zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TZ), který dne 1.1.2010 vstoupil v účinnost. V § 289 odst.2 TZ je obsaženo zmocňovací ustanovení, že vláda svým nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu §283, 284 a 286 TZ a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících a jedů. Dále dle odst. 3, vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 TZ a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285 TZ.

3.2 Správně právní rovina

Předpis č. 167/1998 Sb., jinak zákon o návykových látkách, upravuje zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi, a zacházení s přípravky obsahujícími návykovou látku a pěstování máku, konopí, koky a zneškodňování makoviny. Ve smyslu tohoto zákona se například zakazuje předávat jakýmkoli způsobem jiné osobě houby rodu lysohlávka (*Psilocybe*), získávat opium z máku setého (*Papaver somniferum* L.), získávat konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí (rod *Cannabis*). Dále je zakázáno pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (rod *Cannabis*), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů, s výjimkou pěstování na základě licence udělené podle tohoto zákona. Tento zákaz se ale například nevztahuje na pěstování odrůd rostliny konopí (rod *Cannabis*) pro výzkumné účely, pro šlechtění nových odrůd. Zákaz dále platí na pěstování rostliny rodu *Erythroxylon* (keř koka), odrůdy máku setého (*Papaver somniferum* L.), které

mohou v sušině z tobolek obsahovat více než 0,8 % morfinu, opět se zákaz nevztahuje na pěstování odrůd máku setého (*Papaver somniferum* L.) pro výzkumné a pokusné účely, pro šlechtění nových odrůd rostlin a pro zachování genetické rozmanitosti rostlin vědeckými a výzkumnými pracovišti. Osoba pěstující mák setý (*Papaver somniferum* L.) nebo osoba, která makovinu zpracovává nebo skladuje, je dále povinna neprodleně oznámit místně příslušnému oddělení Policie České republiky veškeré podezřelé okolnosti, zejména vstup cizích osob do porostu, nařezání makovic, odcizení makovic nebo neobvyklé objednávky, jež naznačují, že makovina může být zneužita k nelegální výrobě návykových látek. Zároveň makovina vyprodukovaná na území České republiky musí být vyvezena nebo zneškodněna anebo zpracována tak, aby obsažené návykové látky nebylo možné použít nebo získat jakýmkoliv technologickými prostředky. Za správní delikty je možné uložit pokuty až do výše 10 milionů korun, propadnutí nebo zabránění věci. Za přestupky lze uložit pokutu do 200.000 Kč a v blokovém řízení lze za přestupek uložit pokutu do 5.000 Kč (zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů).

O drogách a závislosti na drogách, v souvislosti s mladistvými, toho již bylo napsáno velmi mnoho. V bakalářské práci jsem se pouze zaměřil na ty témata, která souvisí s užíváním nelegálních drog mladistvými. Pokusil jsem se také nastínit právní úpravu drogové problematiky v ČR a to jak v rovině trestně právní tak i v rovině správně právní. Všechny výše uvedené témata jsem aplikoval do výzkumné části jako teoretické poznatky k danému tématu a využil je v provedených výzkumných metodách.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODY, CÍLE A STANOVENÍ HYPOTÉZ

Praktická část a prováděné výzkumy bakalářské práce jsou orientovány kvantitativně. V praktické části práce provedu prvotní šetření, kdy použiji pozorování. Pozorování bude probíhat v přirozeném prostředí respondentů. Pozorování bude nezúčastněné, skryté a strukturované. V této části se pokusím zjistit, v jakém prostředí se mladiství dostávají k nelegálním drogám, dále kde tyto drogy užívají, na jakých místech se ke konzumaci scházejí. Jaké konkrétní druhy drog užívají a další zvyklosti této skupiny. Vzorek populace mladistvých bude náhodný, stratifikovaný. K usnadnění bude navržen pozorovací arch. Analýza dat z pozorování bude ve formě strukturovaného popisu a za pomoci tabulek a grafů.

Po získání konkrétních informací bude práce pokračovat v další empirické části výzkumu a to kvantitativním výzkumem formou dotazníkové metody. Výběr respondentů bude probíhat na několika základních školách a středních školách v okrese Znojmo. Dotazník bude zaměřen na konkrétní zkušenosti s určitými druhy nelegálních drog, způsoby užívání, četnost užívání, atd. Dále se dotazník zaměří na socioekonomický status respondentů a povědomí o nezákonnosti užívání drog. V dotazníku budou formulovány uzavřené otázky, kde respondent bude volit pouze jednu odpověď vyjma jedné otázky, kde může volit variant více. Analýza dotazníkových dat bude prezentována formou grafů a tabulek.

Primárním cílem praktické části bakalářské práce zjištění zda dochází k nárůstu užívání nelegálních drog mladistvými v přechodu ze základní školy na školu střední a komparace těchto skupin. Dílčími cíly mé práce je hlubší poznání problematiky užívání nelegálních drog mladistvými. Dále získat co nejvíce informací, jaké jsou zvyklosti v užívání nelegálních drog mladistvých.

S ohledem na vytyčené cíle výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

- H1 Při přechodu mladistvých ze základního stupně vzdělání na střední dochází k nárůstu užívání nelegálních drog.**
- H2 Mladiství chlapci jsou častějšími experimentátory s drogami než mladistvé dívky.**
- H3 Mladiství nemají právní povědomí o české právní úpravě drogové problematiky.**
- H4 Mladiství si neuvědomují rizika spojená s užíváním drog.**

4.1 Výběr respondentů

Cílovou skupinou respondentů pro potřeby výzkumných metod jsou mladiství žáci na posledním stupni základní školy a na prvním stupni střední školy. K výběru respondentů byl použit náhodný stratifikovaný výběr, kdy populace byla rozdělena do skupin vzhledem k jasnému kritériu a jedinci byly vybírány do vzorku náhodně (Disman, 2011, s. 107). Vzorek populace mladistvých byl vybírán z žáků základních a středních škol nacházejících se na okrese Znojmo.

4.2 Analýza a interpretace výzkumu pozorování

Pro kvantitativní výzkum jsem vybral Standardizované pozorování, které, jak uvádí Disman, je formou pozorování, která je výhradně používána v kvantitativním výzkumu a požadavkem je zde vytvoření záznamového archu, ve kterém bude pozorované chování zaznamenáno (Disman, 2011, s. 130). Vlastní pozorování bylo tedy nezúčastněné, kdy minimalizují kontakt se zkoumanými subjekty a neovlivní tak jejich chování a v záznamových arších zaznamenám vybrané vzorce jednání těchto subjektů. K zaznamenávání vybraných vzorců jednání jsem použil kódování, kdy k jednotlivým vzorcům daného jednání jsem v záznamových arších přiřadil kódy, pod kterými je vzorec jednání zaznamenán v záznamovém archu (Hendl, 2005, s.201-202). Další tipem mého pozorování byla forma skrytého a přímého pozorování. Při přímém pozorování jsem byl účastníkem zkoumaného jevu v jeho čase a průběhu (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 144). Skryté pozorování bylo provedeno z důvodu, aby pozorované subjekty nevěděly, že jsou pozorovány a chovaly se v sociálním prostředí, ve kterém se nacházejí přirozeně, formu ukrytí před pozorovanými subjekty jsem zvolil tzv. sociální ukrytí, kdy jsem se fyzicky neskrýval, ale využil jsem prostředí, se kterým jsem jako osoba v terénu splynul (Disman, 2011, s. 164). Etičnost takového výzkumu je diskutabilní, proto jsem v záznamových arších neuváděl jména nebo popis subjektů, které by vedly k jejich ztotožnění a zachoval jsem tak jejich anonymitu. Pozorování bylo selektivní, kdy jsem se zaměřil na pozorování patologických jevů souvisejících s užíváním nelegálních drog a s tímto spojené vzorce chování sledovaných subjektů. Nevýhodou samotného strukturovaného pozorování bylo, že při pozorování sledovaných vzorců jednání nebylo možno zaznamenávat souvislosti za kterých při sledovaném jednání docházelo. Dalo by se tedy říci že se jednalo o molární přístup, „*v němž se již nedíváme na věci a události mikroskopicky, ale kategorie pozorování jsou vybírány tak, abychom do nich umísťovali rozsahem větší jednotky*“

pozorování“ (Ferjenčík, 2010, s. 153). Dalším limitujícím faktorem byla samotná osoba pozorovatele, kdy jsem byl limitován schopnostmi fyzickými jako je sluch, zrak, čich a v neposlední řadě v mnoha případech únava omezující tyto smysly. A samozřejmě haló efekt plynoucí z deformace mé osoby prací policisty.

Při vstupu do terénu jsem již měl terénní znalost, kdy jsem věděl, kde se mnou žádoucí subjekty pozorování schází a to i v jakém čase. Vytipoval jsem tedy několik míst na, kterých jsem v určitý čas prováděl, za použití výše zmíněného sociálního krytí, pozorování. Jednalo se o místa jednotlivá místa v ranních hodinách, odpoledních hodinách při ukončení výuky a ve večerních hodinách. V ranních hodinách se jednalo o místa: ZŠ Václavské nám. ve Znojmě a střední ekonomická škola ve Znojmě, které se nacházejí ve společné blízkosti a v blízkosti těchto škol se nachází ul. Přemyslovců, odkud je vstup na hradby historického opevnění a mladiství se zde scházejí; SOU a SOŠ Přímětická ve Znojmě, kdy před školou se nachází park ve kterém se mladiství schází před vstupem do školy; ZŠ Pražská ve Znojmě, kdy před hlavním vstupem do školy se nachází park, ve kterém se mladiství schází před vstupem do školy. V odpoledních hodinách bylo pozorování prováděno na místech: vlakové a autobusové nádraží Znojmo, ze kterého mladiství jezdí do místa bydliště v přilehlých obcích města; Jubilejní park ve Znojmě, kdy v jeho blízkosti se nachází ZŠ Jubilejní park a výše zmíněná SOU a SOŠ Přímětická, kdy mladiství se zde po vyučování schází; Městský park Znojmo, v jehož blízkosti se nachází Gymnázium Znojmo, střední Pedagogická škola Znojmo, a ZŠ Nám. Republiky, kdy tento park je v odpoledních hodinách hlavním místem setkávání mládeže po vyučování a tráví zde společné chvíle různými aktivitami; dalším místem bude již výše zmíněná lokalita ve Znojmě na ul. Přemyslovců v blízkosti ZŠ Václavské nám. a Střední ekonomické školy Znojmo. Ve večerních hodinách jsem své pozorování směřoval do dvou restauračních zařízení ve městě Znojmě, kde dle terénní znalosti vím, že se mladiství schází, a to především ve středu a pátek, k trávení večerních společných chvil. Jedná se o podniky GOGO BAR ve Znojmě na ul. Pražská a dále hospoda Zkušebna ve Znojmě na ul. Dolní česká. Pozorování probíhalo v období měsíce listopadu 2014 do konce března 2015 a to na všech výše zmíněných místech.

Terénní poznámky z pozorování

U všech uvedených skupin žáků, které byly předmětem pozorování nebyl problém rozkódovat zda se jedná o skupinu složenou ze žáků Středních nebo žáků základních škol. Zde jsem se jako pozorovatel zaměřil na to zda skupina přichází, nebo odchází směrem ke škole základní nebo střední a dalo se tedy poměrně jednoduše zjistit z které školy skupina pochází. Mnohem problematičtější bylo zjištění, zda jsou žáky prvního, druhého a nebo vyššího stupně střední školy. S ohledem na to že pozorovanou skupinou v mém výzkumu jsou žáci prvního stupně středního vzdělání, bylo velmi problematické tyto žáky v četnosti skupin rozkódovat. Ve všech případech bylo na mě, jako na pozorovatele, a na mém pozorovacím odhadu abych se co možná nejpřesněji vybral právě subjekty potřebné pro můj výzkum. Toto se zajisté pokaždé nemuselo podařit a je tedy možné, že mnou pozorované skupina nebyla složena ze žáků prvního stupně střední školy. U pozorování skupin složených ze žáků školy základní bylo toto značně snadnější, neboť pozorovaná skupina potřebná pro výzkum se měla skládat ze žáků posledního stupně základní školy a jednalo se tedy o žáky nejstarší a fyzicky nejvyspělejší. I zde však mohla vzniknout chyba ze strany pozorovatele, kdy jsem špatně zařadil skupinu do věkového rozmezí a nevědomky jsem tedy sledoval žáky nižšího ročníku základní školy.

Při pozorování mladistvých v odpoledních hodinách nebylo těžké rozeznat zda skupina mladistvých pochází ze školy základní nebo školy střední. V převážné většině pozorovaných skupin se skupina složená z žáků základní školy dostavila do místa pozorování v dřívějším čase a skupina složená ze žáků střední školy se na místo dostavila později. V rozeznávání skupin mě, jako pozorovatele, primárně zajímalo z které strany skupina mladistvých přichází a tím jsem rozeznal, zda se jedná o skupinu mladistvých ze školy základní nebo školy střední. Problematické opět bylo rozeznat žáky střední školy prvního stupně od ostatních vyšších stupňů. Dalším problematickým místem k rozeznání žáků ke které skupině patří bylo místo pozorování ve Znojmě na autobusovém a vlakovém nádraží. Zde sice z převážné části platilo že žáci základní školy přicházely dříve, mohlo však u takovýchto žáků dojít ke zpoždění, nebo ke zdržení na jiném místě a já jsem tedy takovou skupinu mohl jak pozorovatel považovat s ohledem na její pozdější příchod za skupinu žáků prvního stupně střední školy.

Při pozorování ve večerních hodinách bylo problematické rozkódovat zda se při sledování určité skupiny jedná o skupinu, která splňuje parametry pro můj výzkum. Dalšími problematickými faktory při provádění pozorování v restauračních zařízeních byl velký

hluk, a velká kumulace osob na malém prostoru. Tyto faktory mi znesnadňovaly výzkum v těchto místech, kdy mi mohly uniknout podstatné vzorce chování mnou pozorovaných skupin. V mnoha případech jsem byl jako pozorovatel málem prozrazen. Při neustálém pohybu po restauračním zařízení a mimo něj, aby mě neuniklo žádné jednání nebo chování mnou pozorované skupiny, čelil jsem ze strany členů těchto skupin mnoha podezřívavým pohledům. Vždy jsem se však snažil zachovat tak, abych jako pozorovatel do děje kolem sebe nezasáhl a z nezúčastněného, skrytého pozorování se tak z mé strany nestalo zúčastněné otevřené pozorování, což by však v mém případě podstatně zkreslilo výsledky i samotný výzkum

Vyhodnocení a výsledky pozorování

Pozorování probíhalo v období od měsíce listopadu roku 2014 do konce měsíce března roku 2015. K pozorování docházelo po dobu 22 dnů v ranních a odpoledních hodinách a 8 dní v hodinách večerních. Celkový čas strávený pozorováním čítal 104 hodin. Získaná data z pozorování jsou fyzické stopy lidského chování, které mohou indikovat zvyky a typy chování určité sociální skupiny (Hendl, 2005, s. 205).

Pozorování všech uvedených skupin bylo zaměřeno na patologické užívání nelegálních drog. Jednalo se o vzorce jednání členů skupiny, které souvisí s užíváním těchto drog, kdy ze strany pozorovatele jsem se zaměřil na přípravu prostředků potřebných k aplikaci drogy a druh jakým si pozorovaný subjekt drogu aplikuje. U pozorovaných vzorců jednání při přípravě materiálu k aplikaci drogy jsem se zaměřil na přípravu a balení cigarety popřípadě plnění dýmky, přípravu zdravotnického materiálu k nitrožilní aplikaci a přípravu materiálu na aplikaci drogy vdechováním nebo šňupáním. Pozorovaná vzorce chování samotné aplikace drogy jsem se jako pozorovatel zaměřil na aplikaci kouření, nitrožilní aplikaci a vdechování nebo šňupání drogy, kdy tyto pozorované vzorce souvisí s výše uvedenými vzorci chování při přípravě materiálů potřebných pro aplikaci. Další způsoby aplikace drog nebylo možno mě jako pozorovateli sledovat, protože by nebylo možno rozkódovat, zda se jedná o nelegální drogu, nebo běžnou věc. V tomto případě tedy nebylo možno sledovat aplikaci drogy např. perorálně.

U skupin, které byly pozorovány a byl u nich zaznamenán pozorovaný jev související s patologickým užíváním drog, bylo nadále pozorováno, jak se skupina chová při jejím příchodu do místa, kde pozorování probíhalo. Jednalo se o pozorované vzorce jednání, kdy

skupina se situovala do ústraní mimo okolní dění, skupina se neskrývala a zůstala ve veřejném dění. Dalšími objekty pozorování bylo, zda je konverzace ve skupině klidná nebo bouřlivá a zda je celkový projev skupiny klidný nebo excitovaný.

Další pozorovanou skupinou vzorců jednání pozorovaných skupin bylo chování a jednání skupiny při aplikaci drogy a po samotné aplikaci drogy. Pozorované vzorce chování cílové skupiny, která již vykazala pozorované patologické užívání drogy, bylo předávání drogy dalším členům skupiny nebo vlastní aplikace drogy více čluně skupiny zároveň, aplikace drogy pouze jedním členem skupiny, dusivý kašel, hypersalivace (zvracení), pláč nebo brek, mdloba, výrazná ztráta rovnováhy těla a zda nedochází k žádné reakci u pozorovaného subjektu, který drogu užil. Celá tato skupina pozorovaných skupin jednání souvisí se samotnou reakcí těla člena skupiny na aplikaci drogy. Poslední pozorovanou skupinou vzorců chování bylo chování skupiny po aplikaci drogy a to zda se navenek jeví, jako agresivní skupina, euforická skupina anebo letargická skupina.

V ranních hodinách bylo pozorování prováděno na místě u ZŠ Václavské nám. ve Znojmě a střední ekonomická škola ve Znojmě, které se nacházejí ve společné blízkosti a v blízkosti těchto škol se nachází ul. Přemyslovců, odkud je vstup na hradby historického opevnění a mladiství se zde scházejí; SOU a SOŠ Přímětická ve Znojmě, kdy před školou se nachází park ve kterém se mladiství schází před vstupem do školy; ZŠ Pražská ve Znojmě, kdy před hlavním vstupem do školy se nachází park, ve kterém se mladiství schází před nástupem do školy. Pozorování probíhalo od 6.11.2014 do 24.3.2015 vždy od 06:30 hod. do 08:30 hod.

Celkový počet pozorovaných skupin v ranních hodinách byl 80 skupin.

Na první výše zmíněném místě pozorování u ZŠ Václavské nám. ve Znojmě a přilehlé střední ekonomické školy bylo pozorování prováděno ve dnech 6.11.2014, 3.2.2015, 5.2.2015, 18.2.2015, 2.3.2015, 12.3.2015, 17.3.2015. Celkem bylo sledováno 27 skupin.

Z 27 skupin byly 9 skupin dívčích, 7 skupin chlapeckých a 11 skupin smíšených z obou pohlaví.

Z celku dívčích skupin se v 6 případech jednalo o žáky základní školy a ve 3 o žáky střední školy.

Z celku chlapeckých skupin se ve 3 případech jednalo o skupinu chlapců ze základní školy a ve 4 případech o skupinu chlapců ze školy střední.

Z celku skupin smíšených z obou pohlaví se ve 2 případech jednalo o skupinu ze základní školy v 9 případech o skupiny ze školy střední.

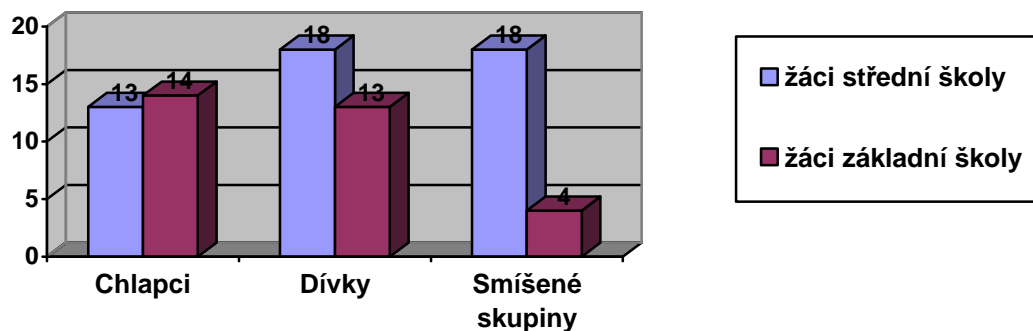
Na místě druhém a to u střední školy SOU a SOŠ Přímětická bylo pozorování prováděno ve dnech 12.11.2014, 10.12.2014, 15.1.2015, 19.1.2015, 13.2.2015, 3.3.2015, 18.3.2015, 24.3.2015. Zde bylo objektem pozorování celkem 33 skupin.

Z celkového počtu skupin se jednalo o žáky výhradně střední školy, kdy 15 bylo skupin dívčích, 9 skupin chlapeckých a 9 skupin smíšených.

Na třetím místě pozorování v ranních hodinách a to ZŠ Pražská ve Znojmě bylo pozorování prováděno ve dnech 25.11.2014, 9.12.2014, 19.12.2014, 22.1.2015, 9.2.2015, 11.3.2015, 23.3.2015. Zde bylo pozorováno celkem 20 skupin.

Z celkového počtu těchto skupin se jednalo o žáky výhradně školy základní, kdy 7 skupin bylo dívčích, 11 chlapeckých a 2 skupiny smíšeného pohlaví.

Graf č. 1 Počet a četnost pozorovaných skupin v ranních hodinách

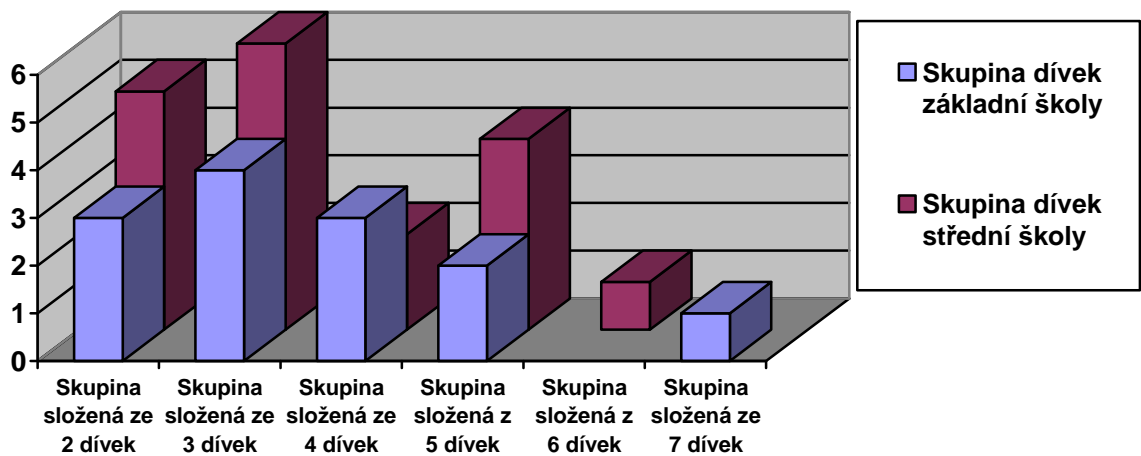

Celkové počty osob ve skupinách.

Ve skupinách složených pouze z dívek v celkovém počtu 31 se jednalo z celkového počtu o 13 skupin dívek základní školy, kdy 3 skupiny měly 2 dívky, 4 skupiny 3 dívky, 3 skupiny 4 dívky, 2 skupiny 5 dívek a jednu skupinu, která měla 7 dívek.

Ve skupinách dívek ze střední školy se jednalo z celkového počtu o 18 skupin, kdy 5 skupin mělo 2 dívky, 6 skupin 3 dívky, 2 skupiny 4 dívky, 4 skupiny 5 dívek a jednu skupinu, která měla 6 dívek.

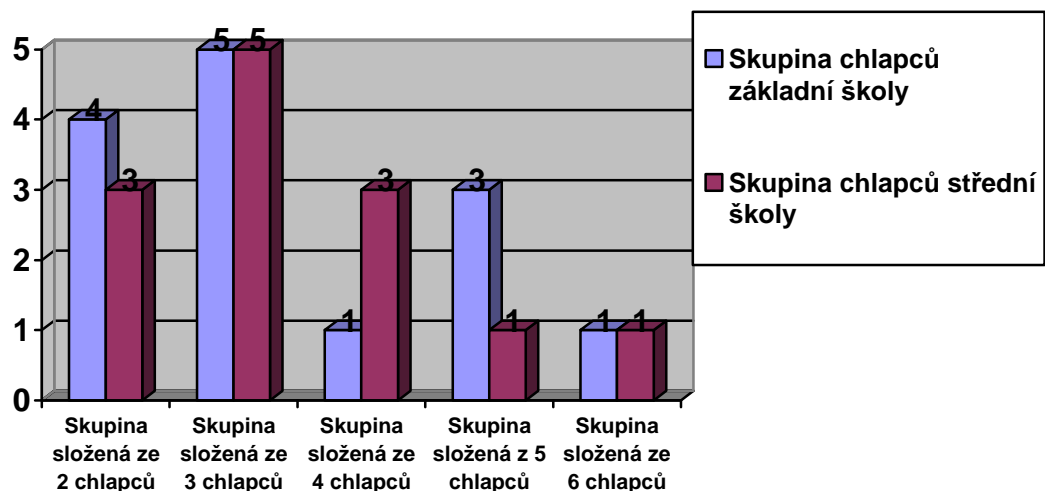
Graf č. 2 Počet pozorovaných dívčích subjektů ve skupinách středních a základních škol v ranních hodinách

Ve skupinách složených z chlapců v celkovém počtu 27 se jednalo z celkového počtu o 14 skupin složených z chlapců základní školy, kdy 4 skupiny měly 2 chlapce, 5 skupiny 3 chlapce, 1 skupinu 4 chlapce, 3 skupiny 5 chlapců a jednu skupinu, která měla 6 chlapců.

Ve skupinách chlapců ze střední školy se jednalo z celkového počtu o 13 skupin, kdy 3 skupiny měly 2 chlapce, 5 skupin 3 chlapce, 3 skupiny 4 chlapce, jedna skupina 5 chlapců a jedna skupina, která měla 6 chlapců.

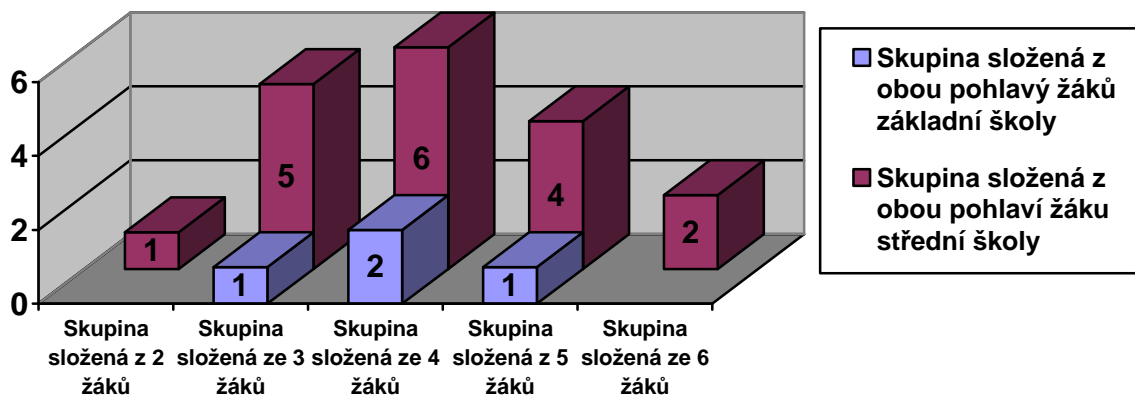
Graf č. 3 Počet pozorovaných chlapčeských subjektů ve skupinách středních a základních škol v ranních hodinách

Ve skupinách smíšeného pohlaví se jednalo o celkem 22 pozorovaných skupin. Z celkového počtu se ve 4 případech jednalo o skupiny složené z žáků základní školy, kdy 1 skupina měla 3 žáky, 2 skupiny 4 žáky a 1 skupina, která měla 5 žáků.

Ve skupinách smíšeného pohlaví složených z žáků střední školy se jednalo z celkového počtu 18 skupin, kdy 1 skupina měla 2 žáky, 5 skupin 3 žáky, 6 skupin 4 žáky, 4 skupiny 5 žáků a 2 skupiny, které měly 6 žáků.

Graf č. 4 Četnost žáků v pozorovaných skupinách smíšených z obou pohlaví v ranních hodinách

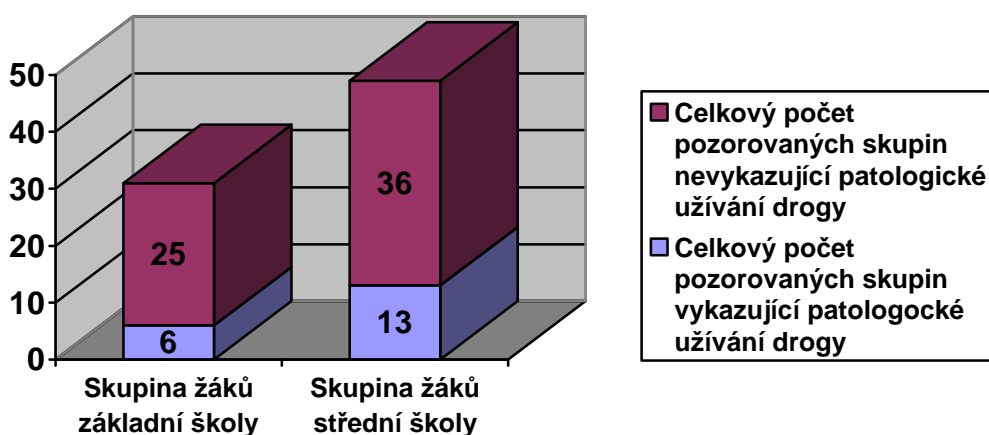

Z celkového počtu 80-ti pozorovaných skupin v ranních hodinách, bylo u 6-ti skupiny složených z žáků základní školy a u 13-ti skupin složených ze žáků střední školy zaznamenáno patologické užívání drog.

Tabulka č. 1 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování v ranních hodinách

Pozorovaná skupina s pozitivním pozorováním užíváním drogy	Skupina chlapců základní školy	Skupina dívek základní školy	Smíšená skupina mladistvých ze základní školy	Skupina chlapců ze střední školy	Skupina dívek ze střední školy	Smíšená skupina mladistvých ze střední školy
Místo pozorování						
SOU a SOŠ Přímětická ve Znojmě	0	0	0	3	2	4
ZŠ Pražská	1	0	0	0	0	0
ZŠ Václavské nám. a Střední ekonomická škola ve Znojmě	2	2	1	1	0	3

Graf č. 5 Počet skupin u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu v ranních hodinách

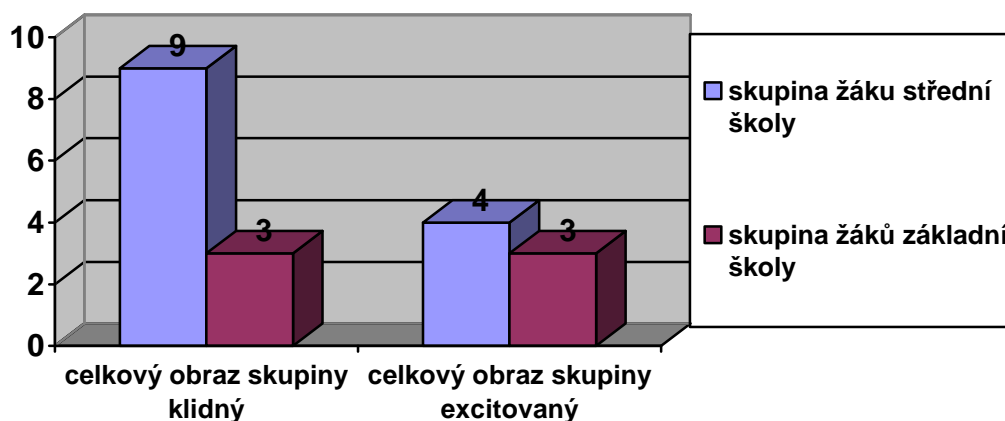

U pozorovaných skupin složených ze žáků základní školy se skupina ve všech 6-ti případech situovala do ústraní mimo oblast ostatních lidí, kteří se místě pozorování nacházeli, ale nebyli cílem pozorování. V případě 13-ti skupin složených z žáků střední

školy se v 9-ti případech pozorovaná skupina situovala do ústraní mimo oblast ostatních lidí a ve zbylých 4 případech se skupina před ostatními lidmi nijak neskrývala.

Celkové chování pozorovaných skupin, které vykazovaly znaky patologického užívání drogy, před samotnou aplikací drogy. Pozorované skupiny složené z žáků základní školy vykazovaly u 3 skupin celkový obraz chování skupiny klidný, kdy konverzace byla taktéž klidná a u 3 skupin celkový obraz chování excitovaný, kdy i konverzace byla bouřlivá. Pozorované skupiny složené z žáků střední školy vykazovaly u 9 skupin celkový obraz chování skupiny klidný, kdy konverzace byla taktéž klidná a u 4 skupin byl celkový obraz chování excitovaný a tomu odpovídala i bouřlivá konverzace.

Graf č. 6 Celkový obraz chování skupiny před aplikací drogy v ranních hodinách

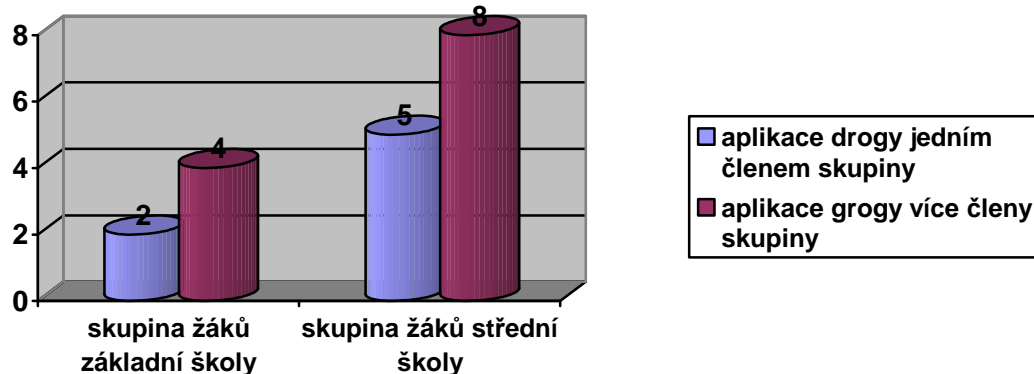
Příprava a samotná aplikace drogy u členů skupin, které při pozorování vykazovaly patologické užívání drogy probíhala tak, že všech 6 skupin složených ze žáků základní školy proběhla aplikace drogy kouřením a pouze u 2 skupin byla před aplikací pozorována příprava samotného materiálu k aplikaci drogy. U 13-ti skupin složených ze žáků střední školy, u kterých bylo pozorováno patologické užívání drogy, byla samotná aplikace drogy u všech skupin stejná a to aplikace kouřením, u 8 skupin byla pozorována příprava materiálu potřebného k aplikaci kouřením.

Žádný jiný druh aplikace nebo přípravy k aplikaci u všech výše uvedených skupin nebyl pozorován.

U 6-ti pozorovaných skupin složených z žáků základní školy si u 2 skupin aplikoval drogu pouze jeden ze členů skupiny a u zbylých 4 skupin docházelo k předávání drogy mezi

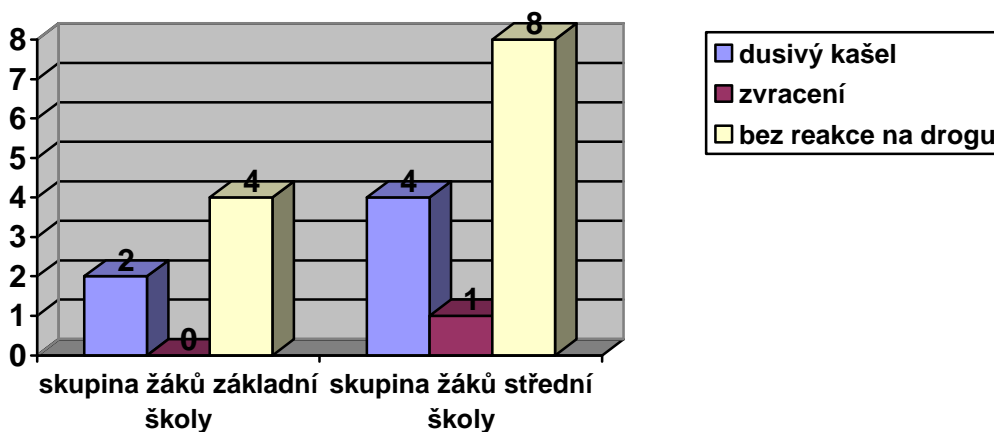
členy skupiny nebo vlastní aplikaci více členy skupiny zároveň. U 13-ti pozorovaných skupin složených ze žáků střední školy docházelo u 8 skupin k předávání drogy mezi členy skupiny nebo vlastní aplikaci více členy skupiny a u 5 skupin si aplikoval drogu pouze jeden ze skupiny.

Graf č.7 Aplikace drogy jedním nebo více členy pozorovaných skupin v ranních hodinách

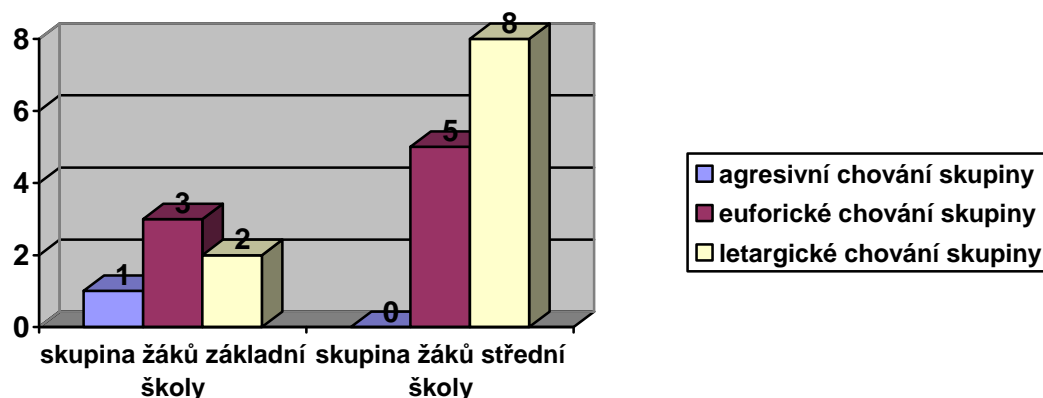
U všech pozorovaných skupin, vykazujících užívání drogy jejich členem nebo více členy, byly pozorovány fyzické projevy jedinců, kteří si drogu aplikovali. U skupin kde drogu užívalo více členů skupiny byl zaznamenán fyzický projev, který u těchto členů po aplikaci převažoval. U skupin složených z žáků základní školy byl u dvou skupin zaznamenán dusivý kašel a u zbylých 4 skupin nebyla pozorována reakce žádná. U skupin složených ze žáků střední školy bylo pozorováno ve 4 případech dusivý kašel, v jednom případě hypersalivace (zvracení) a ve zbylých 8 případech nebyla pozorována žádná reakce na drogu jednotlivými uživateli daných skupin.

Graf č. 8 Fyzická reakce členů skupin po užití drogy v ranních hodinách

Celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy u skupin složených ze žáků základní školy byl u jedné agresivní, u 3 skupin euforický a u 2 skupin letargický. U skupin složených ze žáků střední školy byl celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy v 5-ti případech euforický a 8 případech letargický.

Graf č.9 Celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy v ranních hodinách

V odpoledních hodinách bylo pozorování prováděno na místě u ZŠ Václavské nám. ve Znojmě a střední ekonomická škole ve Znojmě, které se nacházejí ve společné blízkosti a v blízkosti těchto škol se nachází ul. Přemyslovců, odkud je vstup na hradby historického opevnění a mladiství se zde scházejí toto místo je shodné s místem pozorování v ranních hodinách; na místě Jubilejní park ve Znojmě, který se nachází v bezprostřední blízkosti ŽŠ Jubilejní park a v nevelké vzdálenosti od SOU a SOŠ Přímětická, kdy v tomto parku se po skončení vyučování schází mladiství a tráví zde společné volné chvíle; na místě vlakového a autobusového nádraží ve Znojmě, které se nachází společně na ul. Milady Horákové ve Znojmě a je jediným spojením do okolních obcí pro žáky, kteří nebydlí ve městě; na místě Městský park ve Znojmě, který se nachází v centru města a bezprostřední blízkosti Gymnázium Dr.Karla Polesného, Střední pedagogická škola Znojmo a ZŠ nám. Republiky a v odpoledních hodinách je hlavním centrem společně tráveného času velké části populace mladistvých. Pozorování probíhalo od 6.11.2014 do 24.3.2015 vždy od 12:30 hod. do 14:30 hod.

Celkový počet pozorovaných skupin v odpoledních hodinách byl 72 skupin.

Na první výše zmíněném místě pozorování u ZŠ Václavské nám. ve Znojmě a přilehlé střední ekonomické škole bylo pozorování prováděno ve dnech 6.11.2014, 22.1.2015, 18.2.2015, 17.3.2015. Celkem bylo pozorováno 11 skupin.

Z 11 skupin byly 3 skupiny dívčích, 4 skupiny chlapecké a 4 skupiny smíšené z obou pohlaví.

Z celku dívčích skupin se v 1 případě jednalo o žákyně základní školy a ve 2 o žákyně školy střední.

Z celku chlapeckých skupin se ve 3 případech jednalo o skupinu chlapců ze základní školy a ve 1 případě o skupinu chlapců ze školy střední.

Z celku skupin smíšených z obou pohlaví se ve 3 případech jednalo o skupinu ze základní školy v 1 případě o skupiny ze školy střední.

Na místě druhém a to v Jubilejním parku ve Znojmě bylo pozorování prováděno ve dnech 12.11.2014, 9.12.2014, 15.1.2015, 9.2.2015, 11.3.2015 a 24.3.2015. Na tomto místě bylo pozorováno celkem 21 skupin. Z tohoto celku bylo 6 skupin složeno z chlapců, 5 skupin pouze z dívek a 10 skupin bylo smíšených z obou pohlaví.

Z celku dívčích skupin se ve 3 případech jednalo o žákyně základní školy a ve 2 případech o skupinu složenou z dívek ze střední školy.

Z celku chlapeckých skupin se ve 2 případech jednalo o skupinu chlapců ze základní školy a ve 4 případech o skupinu chlapců ze střední školy.

Z celku skupin smíšených z obou pohlaví se ve 2 případech jednalo o žáky základní školy a v 8 případech o skupiny složené ze žáků střední školy.

Na třetím místě kde pozorování probíhalo a to na autobusovém a vlakovém nádraží ve Znojmě, bylo pozorování prováděno ve dnech 19.12.2014, 3.2.2015, 5.2.2015, 2.3.2015 a 23.3.2015. Na tomto místě bylo pozorováno celkem 15 skupin. Z tohoto celku byly 4 skupiny složeno pouze z chlapců, 3 skupiny pouze z dívek a 8 skupin bylo smíšených z obou pohlaví.

Z celku dívčích skupin se v 1 případě jednalo o skupinu dívek ze základní školy a ve 2 případech o skupinu dívek ze školy střední.

Z celku chlapeckých skupin se v 1 případě jednalo o skupinu chlapců ze základní školy a ve 3 případech o skupinu složenou z chlapců střední školy.

Z celku skupin smíšených z obou pohlaví se ve 2 případech jednalo o skupinu složenou ze žáků základní školy a v 6 případech o skupinu složenou ze žáků střední školy.

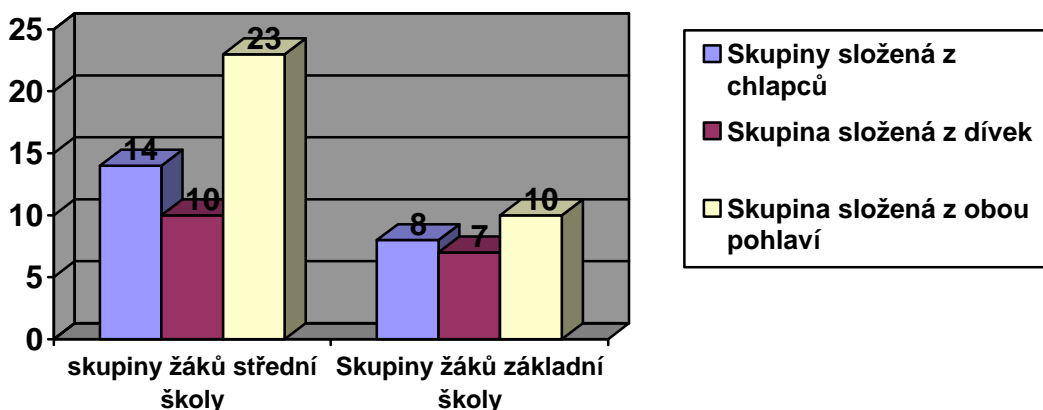
Na čtvrté a posledním místě pozorování v odpoledních hodinách docházelo na místě Městského parku ve Znojmě, kde bylo pozorování prováděno ve dnech 25.11.2014, 10.12.2014, 19.1.2015, 13.2.2015, 3.3.2015, 12.3.2015 a 18.3.2015. Na tomto místě bylo pozorováno celkem 25 skupin. Z celkového počtu skupin se jednalo o 8 skupin složených pouze z chlapců, 6 skupin složených pouze z dívek a o 11 skupin složených z obou pohlaví.

Z celku 8 chlapeckých skupin se jednalo ve 2 případech o skupinu chlapců základní školy a v 6 případech o skupinu složenou z chlapců střední školy.

Z celku 6 dívčích skupin se ve 2 případech jednalo o skupinu děvčat základní školy a ve 4 případech o skupiny složenou z děvčat střední školy.

Z celku 11 skupin smíšených z obou pohlaví se ve 3 případech jednalo o skupinu žáků základní školy a v 8 případech o skupinu složenou z žáků střední školy.

Graf č. 10 Počet a četnost pozorovaných skupin v odpoledních hodinách

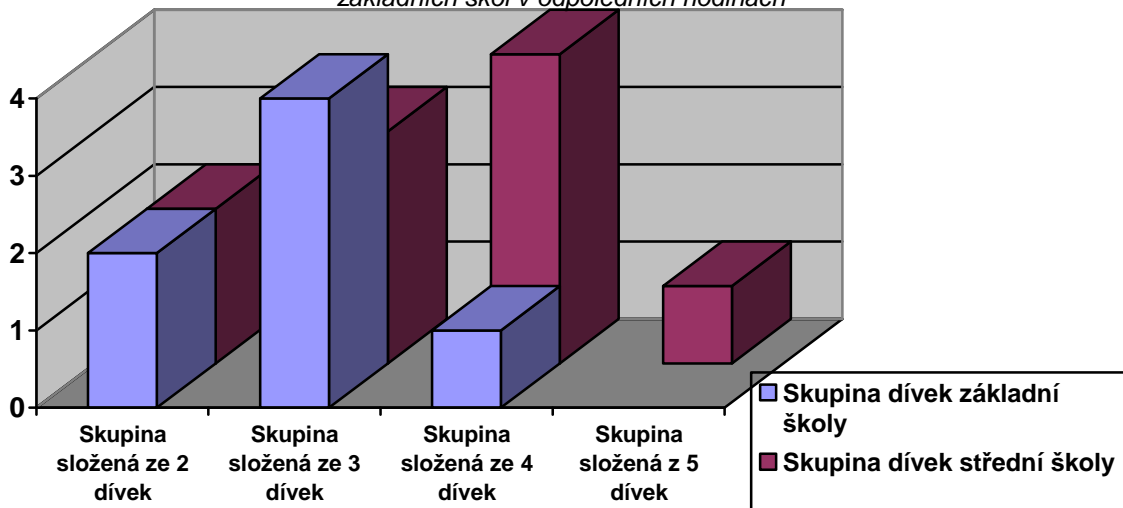

Celkové počty osob ve skupinách.

Ve skupinách dívčích z celkového počtu 17 se jednalo o 7 skupin dívčích ze základní školy, kdy z toho o 2 skupiny měly 2 dívky, 4 skupiny 3 dívky a 1 skupina, která měla 4 dívky. Z 10 – ti skupin složených z dívek ze střední školy se ve 2 případech jednalo o

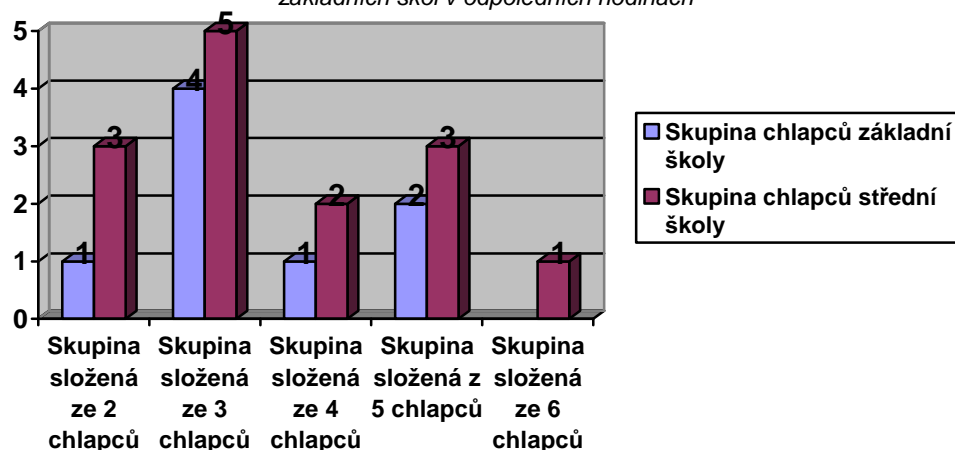
skupinu, která měla 2 dívky, 3 skupiny 3 dívky, 4 skupiny 4 dívky a jednu skupinu, která měla dívek 5.

Graf č. 11 Počet pozorovaných dívčích subjektů ve skupinách středních a základních škol v odpoledních hodinách

Ve skupinách chlapeckých z celkového počtu 22 se jednalo o 8 skupin chlapců ze základní školy, kdy z toho 1 skupina měla 2 chlapce, 4 skupiny 3 chlapce, 1 skupina 4 chlapce a 2 skupiny, které měly 5 chlapců. Ze 14 – ti skupin složených z chlapců ze střední školy se ve 3 případech jednalo o skupinu, která měla 2 chlapce, 5 skupin 3 chlapce, 2 skupiny 4 chlapce, 3 skupiny 5 chlapců a 1 skupina, která měla 6 chlapců.

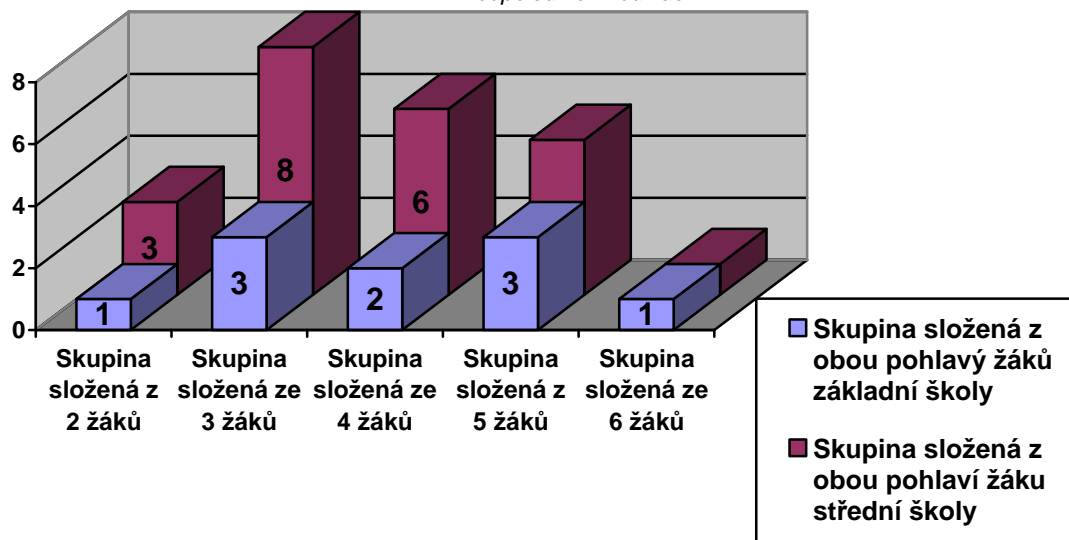
Graf č. 12 Počet pozorovaných chlapeckých subjektů ve skupinách středních a základních škol v odpoledních hodinách

Ve skupinách složených z obou pohlaví v celkovém počtu 33 pozorovaných skupin se v 10 případech jednalo o žáky základní školy, kdy z tohoto počtu 1 skupina měla 2 žáky, 3 skupiny 3 žáky, 2 skupiny 4 žáky, 3 skupiny 5 žáků a 1 skupina, která měla 6 žáků. V 23

případech se jednalo o skupiny žáků střední školy, kdy 3 skupiny měly 2 žáky, 8 skupin 3 žáky, 6 skupin 4 žáky, 5 skupin 5 žáků a 1 skupina, která měla 6 žáků.

Graf č. 13 Četnost subjektů v pozorovaných skupinách smíšených z obou pohlaví v odpoledních hodinách

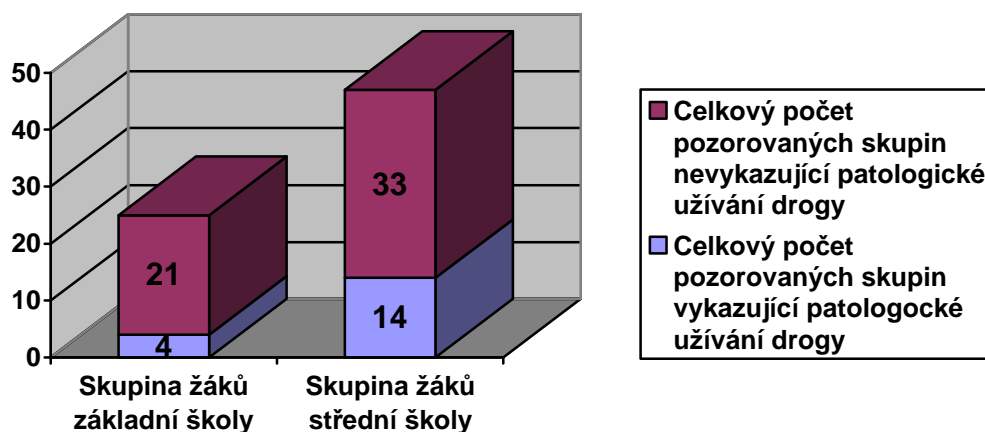

Z celkového počtu 72 pozorovaných skupin v odpoledních hodinách, bylo u 4 skupin složených z žáků základní školy a u 14-ti skupin složených ze žáků střední školy zaznamenáno patologické užívání drog.

Tabulka č.2 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování v odpoledních hodinách

Pozorovaná skupina s pozitivním pozorováním užíváním drogy	Skupina chlapců základní školy	Skupina dívek základní školy	Smíšená skupina mladistvých ze základní školy	Skupina chlapců ze střední školy	Skupina dívek ze střední školy	Smíšená skupina mladistvých ze střední školy
Místo pozorování						
ZŠ Václavské nám. a Střední ekonomická škola ve Znojmě	1	0	1	0	0	0
Jubilejní park ve Znojmě	0	0	0	2	0	3
Autobusové a vlakové nádraží Znojmo	0	0	1	1	0	2
Městský park ve Znojmě	0	0	1	2	1	3

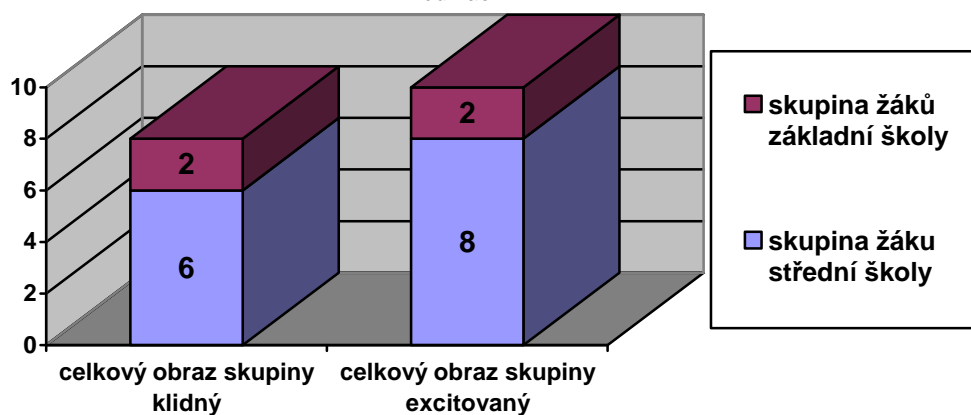
Graf č. 14 Počet skupin u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu pozorovaných skupin v odpoledních hodinách

U pozorovaných skupin složených ze žáků základní školy se skupina ve 3 případech situovala do ústraní mimo oblast ostatních lidí, kteří se místě pozorování nacházeli, ale nebyli cílem pozorování a v jedno případě se skupina nijak neskrývala a nesituovala do ústraní mimo ostatní. V případě 14-ti skupin složených z žáků střední školy se v 5-ti případech pozorovaná skupina situovala do ústraní mimo oblast ostatních lidí a ve zbylých 9 případech se skupina před ostatními lidmi nijak neskrývala.

Celkové chování pozorovaných skupin v odpoledních hodinách, které vykazovaly znaky patologického užívání drog, před samotnou aplikací drogy. Pozorované skupiny složené z žáků základní školy vykazovaly u 2 skupin celkový obraz chování skupiny klidný, kdy konverzace byla taktéž klidná a u zbylých 2 skupin celkový obraz chování excitovaný, kdy i konverzace byla bouřlivá. Pozorované skupiny složené z žáků střední školy vykazovaly u 6 skupin celkový obraz chování skupiny klidný, kdy konverzace byla taktéž klidná a u 8 skupin byl celkový obraz chování excitovaný a tomu odpovídala i bouřlivá konverzace.

Graf č. 15 Celkový obraz chování skupiny před aplikací drogy v odpoledních hodinách

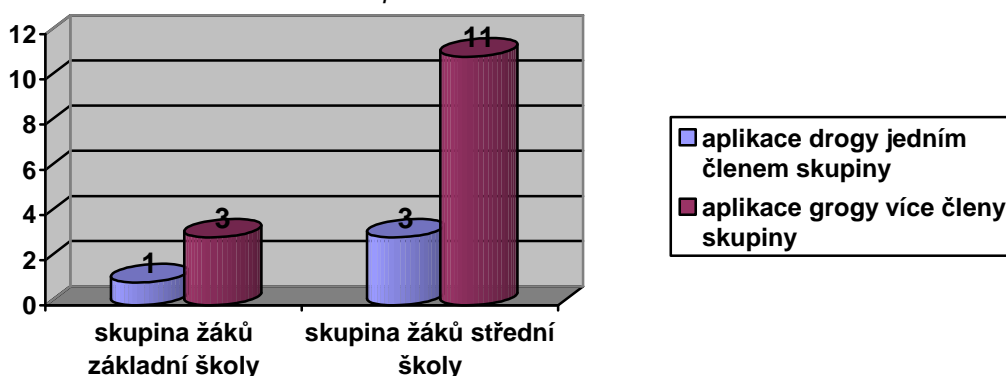

Příprava a samotná aplikace drogy u členů skupin, které při pozorování vykazovaly patologické užívání drogy probíhala tak, že všech 4 skupin složených ze žáků základní školy proběhla aplikace drogy kouřením a pouze u 1 skupiny byla před aplikací zpozorována příprava samotného materiálu k aplikaci drogy. U 14-ti skupin složených ze žáků střední školy, u kterých bylo pozorováno patologické užívání drogy, byla samotná aplikace drogy u 13-ti skupin stejná a to aplikace kouřením, u 6-ti skupin byla pozorována příprava materiálu potřebného k aplikaci kouřením. U jedné skupiny žáků střední školy byla pozorována aplikace vdechnutím (šňupáním), kdy u tohoto případu aplikace drogy byla pozorována příprava materiálu k aplikaci drogy.

Žádný jiný druh aplikace nebo přípravy k aplikaci u všech výše uvedených skupin nebyl pozorován.

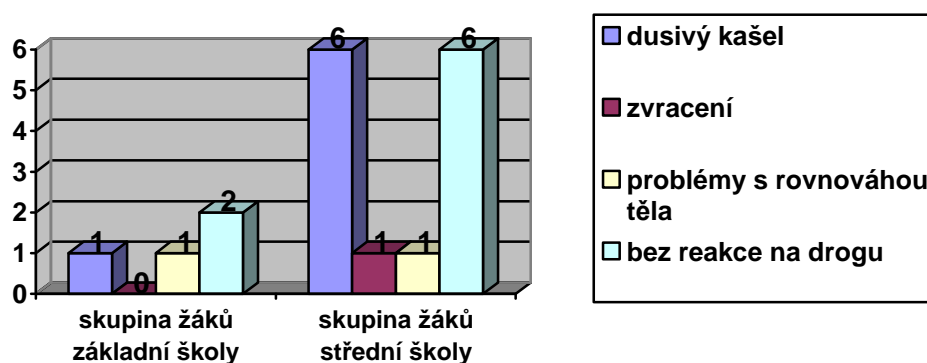
U 4 pozorovaných skupin složených z žáků základní školy si u 1 skupiny aplikoval drogu pouze jeden ze členů skupiny a u zbylých 3 skupin docházelo k předávání drogy mezi členy skupiny nebo vlastní aplikaci více členy skupiny zároveň. U 14-ti pozorovaných skupin složených ze žáků střední školy docházelo u 11-ti skupin k předávání drogy mezi členy skupiny nebo vlastní aplikaci více členy skupiny a u 3 skupin si aplikoval drogu pouze jeden ze skupiny.

Graf č. 16 Aplikace drogy jedním nebo více členy pozorovaných skupin v odpoledních hodinách

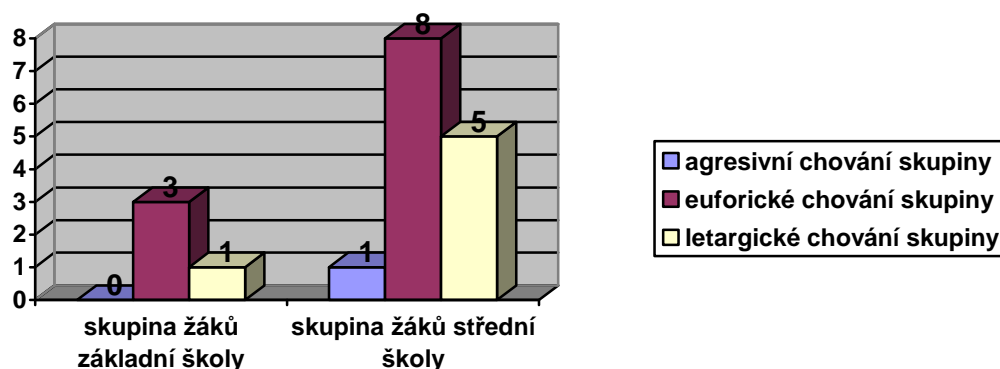
U všech pozorovaných skupin, vykazujících užívání drogy jejich členem nebo více členy, byly pozorovány fyzické projevy jedinců, kteří si drogu aplikovali. U skupin, kde drogu užívalo více členů skupiny byl zaznamenán fyzický projev, který u těchto členů po aplikaci převažoval. U skupin složených z žáků základní školy byl u jedné skupiny zaznamenán dusivý kašel, u jedné skupiny byl pozorován problém členů skupiny s rovnováhou těla a u zbylých 2 skupin nebyla pozorována reakce žádná. U skupin složených ze žáků střední školy bylo pozorováno v 6-ti případech dusivý kašel, v jednom případě hypersalivace (zvracení), v jednom případě byly u skupiny pozorovány problémy s rovnováhou těla a ve zbylých 6-ti případech nebyla pozorována žádná reakce na drogu jednotlivými uživateli daných skupin.

Graf č. 17 Fyzická reakce členů skupin po užití drogy v odpoledních hodinách

Celkový obraz chování pozorovaných skupiny po aplikaci drogy v odpoledních hodinách u skupin složených ze žáků základní školy byl u 3 skupin euforický a u 1 skupiny letargický. U skupin složených ze žáků střední školy byl celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy v 1 případě agresivní v 8 případech euforický a 5-ti případech letargický.

Graf č. 18 Celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy na místech pozorování v odpoledních hodinách

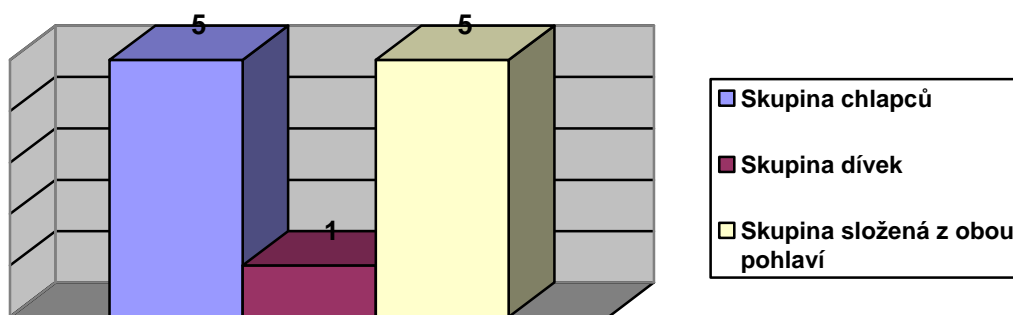
Ve večerních hodinách bylo pozorování prováděno v restauračním zařízení hospoda Zkušebna. Tato hospoda se nachází ve Znojmě na ul. Dolní Česká, kdy zde se ve večerních hodinách schází mladiství a tráví zde společné večery. Dalším místem, kde pozorování ve večerních hodinách probíhalo bylo restaurační zařízení GOGO klub. Tento klub se nachází ve Znojmě na ul. Pražská. Tento klub svým programem cílí převážně na mladší populaci, kdy zde probíhají různé hudební večery alternativních lokálních muzikantů a mladí se zde v hojně počtu schází k trávení společných večerů. Pozorování v těchto zařízeních probíhalo od 14.11.2014 do 6.3.2015 a to vždy od 20:00 hod. do 22:00 hod.

Celkový počet pozorovaných skupin ve večerních hodinách byl 20 skupin.

Na prvním výše zmíněném místě, hospoda Zkušebna bylo pozorování prováděno ve dnech 14.11.2014, 10.12.2014, 17.1.2015 a 18.2.2015. Celkem bylo na tomto místě pozorováno 9 skupin. Z tohoto celku bylo 5 skupin chlapeckých a 4 skupiny smíšené z obou pohlaví. U všech skupin bylo usuzováno že se jedná o žáky střední školy, kdy byly vybírány takové skupiny které maximálně celkovým dojmem odpovídaly požadovanému výzkumnému vzorku žáků prvního stupně střední školy.

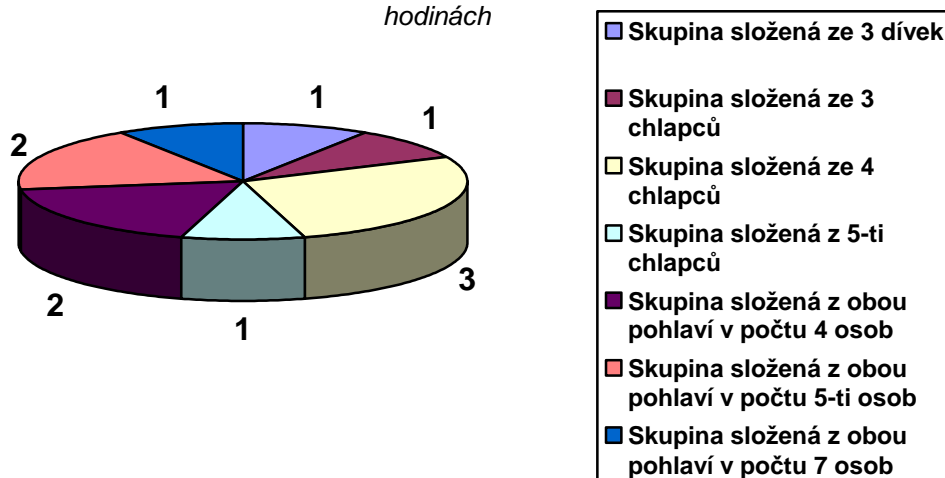
Na druhém místě pozorování v klubu Gogo probíhalo ve dnech 5.12.2014, 19.12.2014, 16.1.2015 a 6.3.2015. Celkem bylo v tomto klubu pozorováno 11 skupin. Z tohoto celku bylo 5 skupin chlapeckých, 1 skupina dívek a 5 skupin smíšených z obou pohlaví. Stejně jako o předchozího místa pozorování ve večerních hodinách bylo z mé strany pozorovatele usuzováno že se jedná výhradně o žáky střední školy prvního stupně. Na žádném z obou míst nebyla identifikována skupina, o které bych jako pozorovatel usuzoval že se jedná o skupinu složenou ze žáků základní školy.

Graf č. 19 Počet četností jednotlivých skupin celkového počtu pozorovaných skupin ve večerních hodinách

Celkové počty osob v pozorovaných skupinách byly takové, že v jedné skupině dívčí byly 3 osoby, v jedné skupině chlapecké byly 3 osoby, ve třech skupinách chlapeckých byly 4 osoby, v jedné skupině chlapecké bylo 5 osob, ve dvou skupinách složených z obou pohlaví byly 4 osoby, ve dvou smíšených skupinách bylo 5 osob a v jedné smíšené skupině bylo 7 pozorovaných osob.

Graf č.20 Celkové počty osob v pozorovaných skupinách ve večerních hodinách

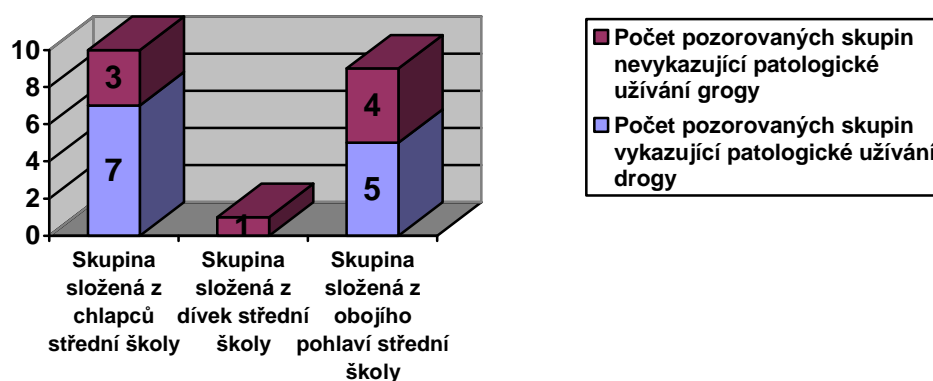

Z celkového počtu 11-ti pozorovaných skupin ve večerních hodinách, bylo u 7 skupiny složených ze žáků střední školy zaznamenáno patologické užívání drog.

Tabulka č. 3 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování ve večerních hodinách

Pozorovaná skupina vykazující patologické užívání drogy	Skupina chlapců ze střední školy	Skupina dívek ze střední školy	Smíšená skupina mladistvý ze střední školy
Místo pozorování			
Gogo bar	4	0	3
hospoda Zkušebna	3	0	2

Graf č.21 Počet skupin u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu a jeho složení ve večerních hodinách

U skupin pozorovaných ve večerních hodinách v baru Gogo se ve 3 případech situovala do ústraní mimo dění okolo a ve 4 případech se nijak neskrývala. V místě pozorování v hospodě Zkušebna se pozorovaná skupina ve 2 případech situovala do ústraní a ve 3 případech se nijak neskrývala. Na těchto dvou místech pozorování znamenalo u pozorované skupiny situování se do ústraní mimo dění okolo, že se skupina přesunula před hlavní vchod do restauračního zařízení nebo do jeho bezprostřední blízkosti. Pozorovaná skupina, která se neskrývala, zůstala sedět na svém místě v prostoru restauračního zařízení.

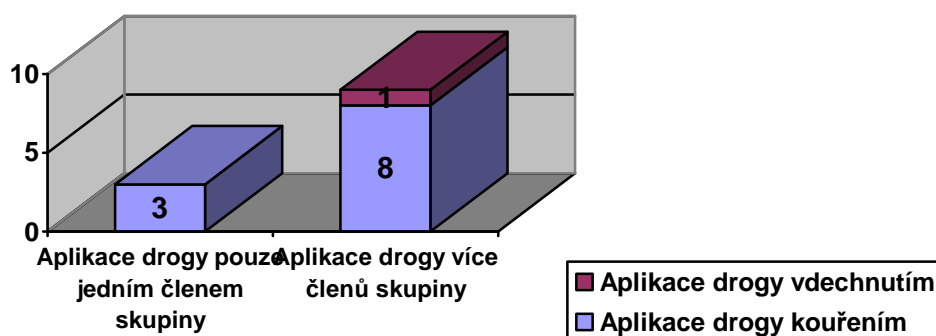
Celkové chování pozorovaných skupin, které vykazovaly znaky patologického užívání drogy, před samotnou aplikací drogy. Pozorované skupiny složené pouze z chlapců vykazovaly celkový obraz chování skupiny klidný ve 3 případech, kdy i konverzace byla klidná a u 4 skupin byl celkový obraz chování excitovaný, kdy i konverzace byla bouřlivá. U pozorovaných skupin, které se skládaly z obou pohlaví byl ve 3 případech celkový obraz chování skupiny klidný, kdy i konverzace probíhala mezi členy skupiny v klidu a ve 2 případech byl celkový obraz chování skupiny excitovaný, kdy i konverzace probíhala bouřlivě.

Příprava a samotná aplikace drogy u členů pozorovaných skupin, které při pozorování vykazovaly patologické užívání drogy probíhala tak, že u všech 5-ti skupin v hospodě Zkušebny proběhla aplikace drogy kouřením, kdy u 4 skupin byla pozorována příprava materiálu k aplikaci drogy. V místě baru Gogo bylo z celkových 7 skupin u 6-ti

pozorována aplikace drogy kouřením, kdy u 3 byla pozorována příprava materiálů k aplikaci drogy a u jedné skupiny byla pozorována aplikace drogy vdechnutím (šňupáním), kdy v tomto případě byla zaznamenána příprava materiálu k aplikaci drogy.

U 5-ti pozorovaných skupin v hospodě Zkušebna si v 1 případě aplikoval drogu pouze jeden člen skupiny a u zbylých 4 skupin docházelo k předávání drogy mezi členy skupiny nebo vlastní aplikaci více členy skupiny zároveň. U 7 pozorovaných skupin v baru Gogo, kdy 6 skupin si drogu aplikovalo kouřením a z tohoto počtu si ve 2 případech drogu aplikoval pouze jeden člen skupiny a ve zbylých 4 případech si drogu aplikovalo více členů skupiny. V jedné případě, kdy v baru Gogo byla pozorována skupina, která si drogu aplikovala vdechnutím, docházelo k její vlastní aplikaci více členy skupiny zároveň.

Graf č. 22 Aplikace drogy jedním nebo více členy skupiny a druh aplikace drogy ve večerních hodinách

U všech pozorovaných skupin v obou restauračních zařízeních, vykazujících užívání drogy jejich členem nebo více členy, byly pozorovány fyzické projevy jedinců, kteří si drogu aplikovali. U skupin kde drogu užívalo více členů skupiny byl zaznamenán fyzický projev, který u těchto členů po aplikaci převažoval. U 11 skupin které si aplikovaly drogu kouřením bylo ve 4 případech zaznamenán dusivý kašel členů skupiny, v jednom případě hypersalivace (zvracení) a v 5 případech nebyla zaznamenána žádná reakce členů skupiny po aplikaci drogy. V jednom případě, kdy došlo k aplikaci drogy vdechnutím byl u členů skupiny zaznamenán výrazný problém s rovnováhou těla.

Celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy byl u 8 skupin euforický a u 3 skupin letargický.

Celkové výsledky pozorování.

Celkem ve všech dnech kdy pozorování probíhalo a to jak v hodinách ranních tak odpoledních tak i nočních bylo pozorováno 165 skupin.

Pozorováno bylo 109 skupin žáků střední školy. Z celkového počtu bylo 34 skupin chlapeckých, kdy u těchto chlapeckých skupin bylo u 16-ti skupin pozorováno užívání drogy. Z celku 109 skupin bylo 29 skupin dívčích, kdy u 3 skupin bylo pozorováno užívání drogy. Posledních 46 skupin bylo smíšených z obou pohlaví, kdy z tohoto bylo u 20-ti skupin pozorováno užívání drogy.

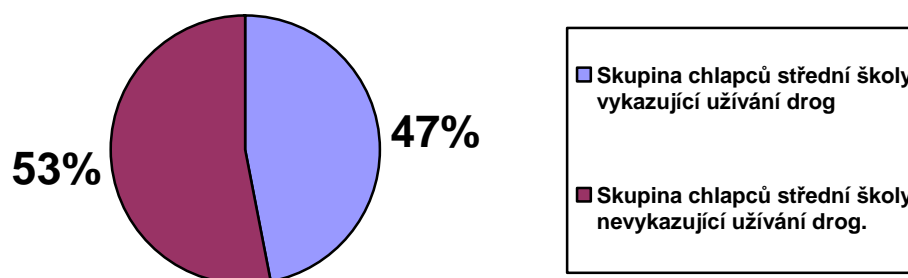
Pozorováno bylo taktéž 56 skupin žáků základní školy. Z celkového počtu bylo 22 skupin chlapeckých, kdy u těchto chlapeckých skupin bylo u 4 skupin pozorováno užívání drogy.

Z celku 56 skupin bylo 20 skupin dívčích, kdy u 2 skupin bylo pozorováno užívání drogy.

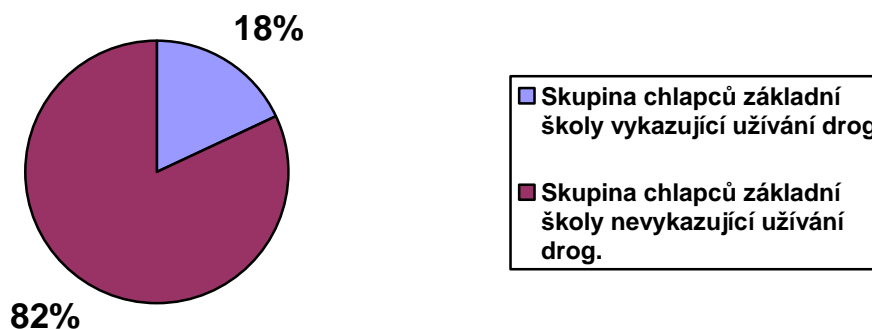
Posledních 14 skupin smíšených z obou pohlaví žáků základní školy bylo u 4 skupin pozorováno užívání drogy.

Chlapeckých skupin bylo pozorováno v celkovém počtu 56, kdy 34 skupin bylo složeno z chlapců ze střední školy a 22 skupin z chlapců ze základní školy.

Graf č. 23 Počet skupin chlapců střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

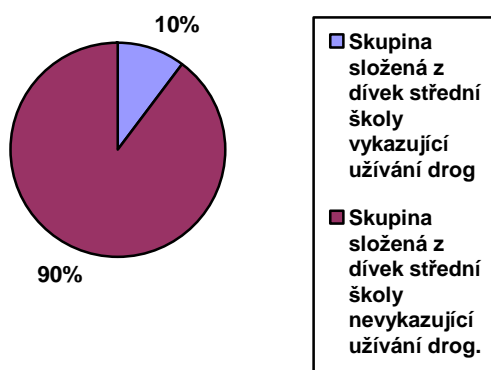
Graf č. 24 Počet skupin chlapců základní školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

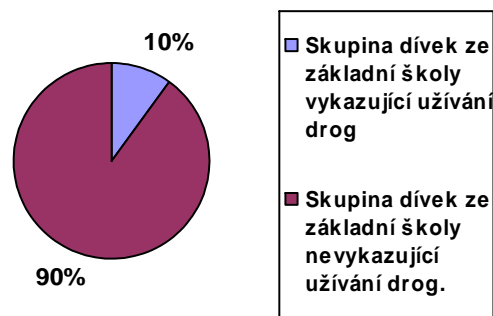
Pokud si srovnáme pozorované skupiny složené pouze z chlapců, kdy skupiny ze základní školy vykazovaly užívání drogy v 18% pozorovaných skupin a skupiny chlapců ze školy střední, kde pozorované skupiny vykazovaly užívání drogy v 47 %, dochází zde k 29% nárůstu užívání drogy. Kdybych pominul všechny chyby, které mohly po dobu výzkumu konečný výsledek zkreslit došlo k velmi velkému nárůstu chlapeckých skupin experimentující s drogami.

Dívčích skupin bylo pozorováno v celkovém počtu 49, kdy 29 skupin bylo složeno z dívek ze střední školy a 20 skupin z dívek ze základní školy.

Graf č. 25 Počet skupin složených z dívek ze střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

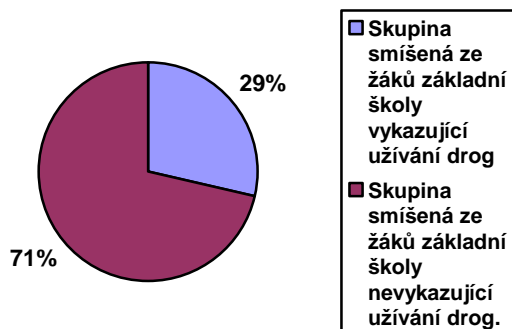
Graf č. 26 Počet skupin složených z dívek ze základní školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

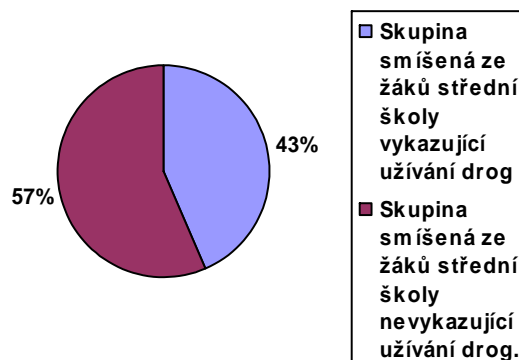
Pokud si srovnáme pozorované skupiny složené pouze z dívek, tak dle mého výzkumu nedošlo k nárůstu užívání drog v rozdílu posledního stupně základní školy s prvním stupněm střední školy. Je pravdou, že skupiny výhradně dívčí, byly v počtu mezi ostatními pozorovanými skupinami nejméně. Toto zjištění však neznamená, že dívky by užívaly drogy méně než chlapci. Pokud se však dívky nachází pouze v dívčí společnosti, tyto patologické jevy byly u těchto skupin pozorovány v daleko menším měřítku.

Smíšených skupin složených z obou pohlaví bylo pozorováno v celkovém počtu 60, kdy 46 skupin bylo složeno ze žáků střední školy a 14 skupin ze žáků základní školy.

Graf č. 27 Počet smíšených skupin složených z obou pohlaví ze základní školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

Graf č. 28 Počet smíšených skupin složených z obou pohlaví ze střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování

Pokud si srovnáme pozorované smíšené skupiny složené jak z chlapců, tak z dívek, kdy skupiny ze základní školy vykazovaly užívání drogy v 29% pozorovaných skupin a skupiny ze školy střední, kde pozorované skupiny vykazovaly užívání drogy v 43 %, dochází zde k 14% nárůstu užívání drogy. Jistým faktorem u skupin smíšených samozřejmě bylo, kolik bylo členů skupiny a kolik bylo ve skupině chlapců v poměru k dívkám.

4.3 Analýza a interpretace výzkumu dotazníku

Jako primární výzkumnou metodu jsem si vybral, kvantitativní metodu, dotazník. Výhoda dotazníku je především v tom, že při malé investici času a financí je možno získat velké množství údajů o zkoumaném vzorku populace (Gavora, 2000, s. 122). Při konstrukci dotazníku jsem postupoval tak, že na úvod jsem se v dotazníku respondentovi představil, sdělil mu důvod proč potřebuji z jeho strany dotazník vyplnit a další informace jemu potřebné. V další části dotazníku jsem formuloval samotné otázky. Jedná se o nestandardizovaný dotazník, využil jsem otázky uzavřené, kdy respondent volí vždy jednu odpověď, s jednou výjimkou, kdy v otázce č. 8 volí respondent odpovědi více a to dle své osobní zkušenosti. Samotný dotazník se skládá z 26 otázek, která jsou formulovány tak, aby o respondentovi vypověděli jeho socio-ekonomický status, o jeho zkušenosti s nelegálními drogami, o jeho povědomí o české drogové legislativě a samozřejmě jeho názoru na věc jako takovou. V závěru dotazníku je poděkování respondentovi za vyplnění dotazníku.

V první části kvantitativního výzkumu dotazníkové metody jsem provedl tzv. předvýzkum, neboť jsem potřeboval ověřit srozumitelnost a jednoznačnost otázek, které jsem formuloval v dotazníku (Disman, 2011, s. 122). Dále jsem si potřeboval ověřit, zda respondenti budou na tyto otázky ochotni odpovídat, neboť některé z nich byly velmi osobních. Nedůvěra respondentů, nebo strach, že se jejich dotazník dostane do rukou jim blízké osobě a respondent bude identifikován, je právě ve spojení s drogovou problematikou zcela pochopitelné. Také otázky týkající se socio-ekonomického statutu respondenta jsou velmi osobní a z daného důvodu, jak jsem zmínil výše, potřeboval jsem si ověřit ochotu a vůli respondentů na tyto otázky odpovídat. Jak v souvislosti s předvýzkumem říká Disman, cílová populace je v různých věcech odlišná a v souvislosti s otázkami v dotazníku, kdy pro jednoho jsou otázky přijatelné a srozumitelné, pro druhého ty stejné iritující a nepřijatelné, proto předvýzkum musí být nutnou součástí každého výzkumu (Disman, 2011 s. 122). Vytvořil jsem tedy 5 kopií mnou vytvořeného dotazníku. Dva jsem dal vyplnit žákům základní školy a tři žákům střední odborné školy. V případě dvou žáků základní školy se v obou případech jednalo o chlapce, kdy oba dotazník vyplnili a zodpověděli všechny otázky. V případě socio-ekonomického statutu odpovídali ve všech bodech otevřeně, kdy jeden uvedl, že žije pouze s matkou, nicméně u otázky č.6, kdy tato se ptá na finanční stránku rodiny odpověděli shodně a to, že se řadí ke střední třídě. Co mne však velmi překvapilo, bylo, že jeden z těchto respondentů v otázkách týkajících se drogové problematiky uvedl, že již vyzkoušel hašiš a do závorky za odpověď mi uvedl slangový název zmíněné drogy a další jeho odpovědi, které vykazovali značně liberální přístup k celé drogové problematice. U respondentů ze střední odborné školy se jednalo o dva chlapce a jednu dívku. Tito žáci také zodpověděli všechny otázky dotazníku. Respondenti také zodpovídali otevřeně všechny otázky a to jak socio-ekonomického statutu tak otázky týkající se drogové problematiky. Dva uvedli, že drogu již vyzkoušely a v jednom případě uvedl respondent ve výše zmíněné otázce č. 6 týkající se socio-ekonomického statutu, že jeho rodina nemá moc peněz. Zda všichni oslovení respondenti odpovídali pravdivě mohu jen spekulovat, nicméně výsledky, kdy 3 respondenti z 5-ti se již s drogou setkali a tuto vyzkoušeli mne velmi překvapilo.

Výběr respondentů

Výzkum jsem prováděl na základních školách, kde mými cílovými respondenty byli žáci posledního, tedy devátého ročníku, a na středních školách, kde mými cílovými respondenty byli žáci prvního stupně. Výzkum byl proveden na základní škole Václavské nám. ve

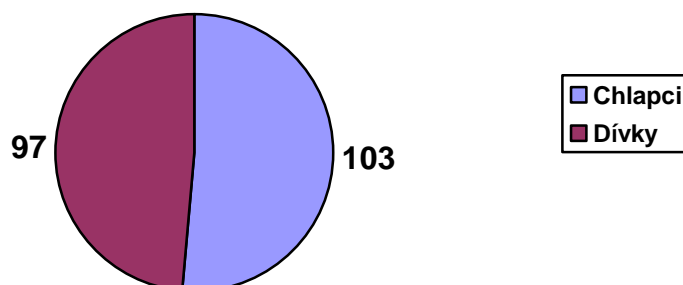
Znojmě, základní škole Prokopa Diviše ve Znojmě – Přímětících a na základní škole Dr. Mareše ve Znojmě. V další části byl výzkum proveden na školách středních a to na Středním odborné škole a střední odborné učiliště Přímětické ve Znojmě, gymnáziu Karla Polesného ve Znojmě a na Střední odborné škole a středním odborném učilišti Dvořákova ve Znojmě. Dotazníky byly žákům rozdány v hodinách, které určily vyučující pedagogové a s jejich pomocí bylo žákům pečlivě vysvětleno jak s dotazníkem pracovat a jak ho vyplnit. Dotazníky byly žákům uvedených škol předkládaný k vyplnění na přelomu měsíce února a března roku 2015. K přehlednému vyhodnocení dotazníkového šetření jsem použil grafy a tabulky, jejichž hodnoty jsou vyjádřeny v absolutních hodnotách.

Výzkumného šetření se zúčastnilo 200 respondentů, kteří vyplnili celý dotazník a zodpověděli všechny otázky. 100 respondentů bylo ze školy základní a 100 respondentů bylo ze školy střední. Osloveno bylo více respondentů, ale některé dotazníky byly pro výzkum nepoužitelné z důvodu, že respondent dotazník nevyplnil celý, nebo jej obohatil o různé, jemu vlastní, umělecké obrazce namísto odpovědí. Z daných důvodů nemohly být tyto dotazníky zahrnuty do výsledků a byly nahrazeny jinými tak, aby konečný počet požadovaných respondentů celkových 200.

Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1 – Pohlaví?

Graf č. 29 Četnost chlapců a dívek ve zkoumaném souboru respondentů

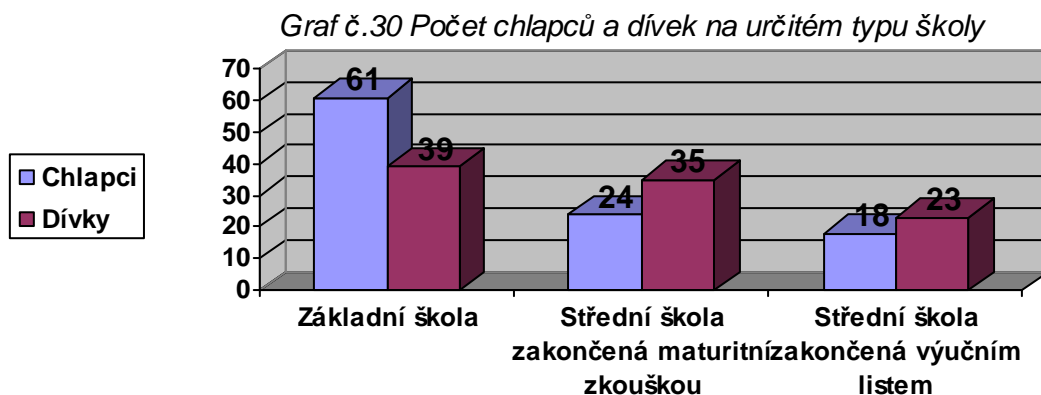

Otázka č.2 – Studovaná škola?

U této otázky jsem se zaměřil na celkové složení vzorku respondentů v jaké četnosti studují určitý druh školy.

Tabulka č. 4 Celkový počet chlapců a dívek na určitém typu školy

Studovaná škola	Chlapci	Dívky
Základní škola	61	39
Střední škola zakončená maturitní zkouškou	24	35
Střední škola zakončena výučním listem	18	23

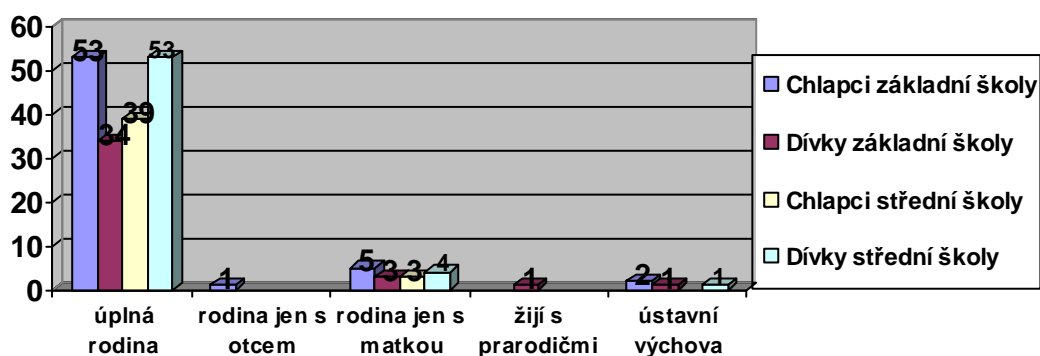
Otázka č.3 – Pocházím z rodiny?

Tato otázka směřovala k celkovému obrazu sociálního statutu rodiny, ze který respondent pochází. Zjišťoval jsem u respondentů, zda žijí v rodině úplné nebo jen s jedním z rodičů, nebo s prarodiči, popřípadě mají ústavní výchovu.

Tabulka č. 5 Rodinné zázemí zkoumaného vzorku respondentů

Rodina ze které pochází	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
úplná rodina	53	34	39	53
žiji jen s otcem	1	0	0	0
žiji jen s matkou	5	3	3	4
žiji s prarodiči	0	1	0	0
mám ústavní výchovu	2	1	0	1

Graf č.31 Rodinné zázemí zkoumaného vzorku

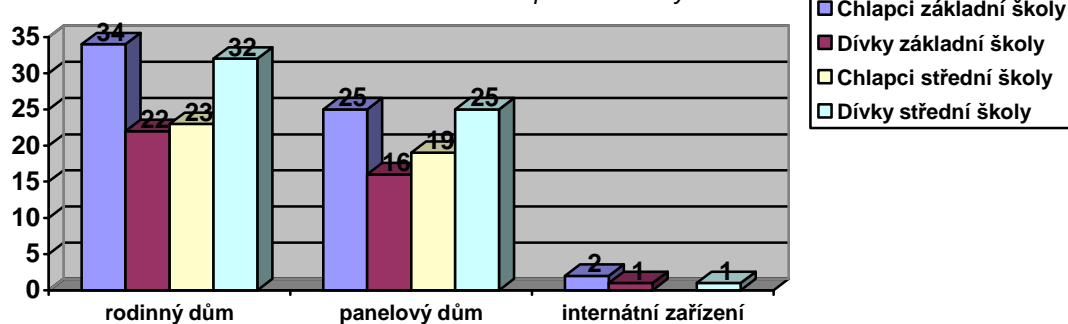
Otázka č. 4 – Bydlím?

Tato otázka byla ze souboru otázek směřující ke zjištění socio-ekonomického statutu respondenta. Zjišťoval jsem celkové poměry respondentů v závislosti k celkové ekonomické situaci rodiny ze které respondent pochází.

Tabulka č. 6 Ekonomická situace rodiny v bydlení

Bydlení	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
rodinný dům	34	22	23	32
panelový dům	25	16	19	25
Internátní zařízení	2	1	0	1

Graf č.32 Ekonomická situace rodin respondentů v bydlení

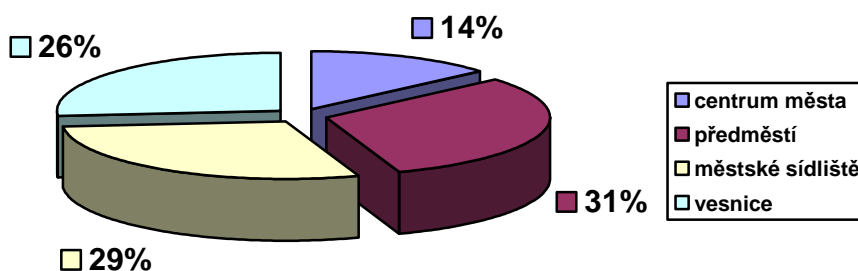
Otázka č. 5 - Adresa mého bydliště se nachází?

Další z otázek sociálního statutu, kterou jsem zjišťoval, zda respondent bydlí v centru města, na periférii města, na městském sídlišti nebo na vesnici.

Tabulka č. 7 Místo bydliště rodiny respondenta

Místo bydliště	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
centrum města	9	7	6	4
předměstí	19	16	5	19
městské sídliště	20	12	17	16
vesnice	13	4	14	19

Graf č. 33 Adresa bydliště respondentů

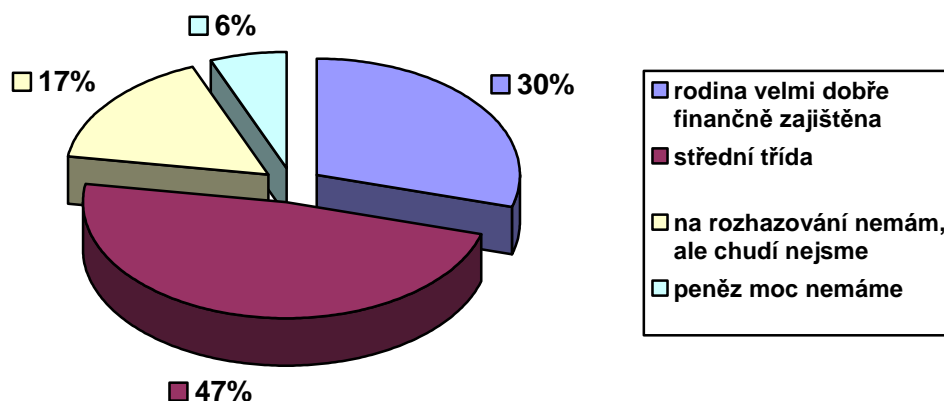
Otázka č. 6 - Po finanční stránce je Vaše rodina?

Další z otázek týkající se ekonomické situace rodiny respondenta. Tato otázka byla velmi osobní a lze tedy pochybovat o její celkové objektivitě. S ohledem na to že Znojemský region je jedním s největší nezaměstnaností v České republice, měla by tedy tomuto odpovídat i celková finanční situace rodin ze zkoumaného vzorku. Tato skutečnost se však ve výsledcích nijak neprojevila a většina respondentů odpověděla, že se v jejich případě jedná o rodinu ze střední vrstvy. Chápu však, že výzkumný vzorek respondentů ze základních škol, nemusí s ohledem na jejich věk, znát skutečnou situaci rodiny. U respondentu ze středních škol se pro změnu může jednat o určitý druh studu a neochotu sdělovat takovéto informace neznámé osobě.

Tabulka č.8 Celkový ekonomický obraz rodiny

Finanční stránka rodiny respondenta	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
finančně velmi dobře zajištěna	18	11	14	16
spíše střední třída	28	19	21	28
na rozhazování nemáme, ale chudí nejsme	12	7	5	9
peněz moc nemáme	3	2	2	5

Graf č. 34 Ekonomický obraz rodin respondentů

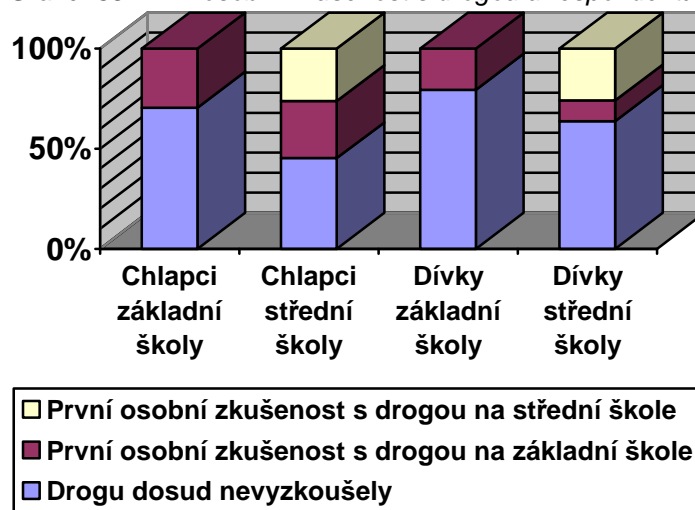
Otázka č. 7 - Drogu jsem poprvé vyzkoušel/la?

Tato otázka se primárně týkala mého výzkumu. U této otázky mě zajímalo, kdy se poprvé respondent s drogou setkal. U této otázky bylo respondentům vysvětleno, že drogou ve smyslu dotazníku jsou pouze drogy nelegální, například ty které jsou vyjmenovány v otázce č.8. Právě tato otázka souvisí s porovnáním žáků základní školy a střední školy a jejich kontakt s drogou. Jako výzkumník porovnávám současný stav věci, ale je potřeba brát na zřetel, že mnoho žáků střední školy experimentovalo s drogami už na základní škole. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že u chlapců svojí první osobní zkušenost s drogou prožije na základní škole 29 % chlapců z výzkumného vzorku. Na střední škole prožije první osobní zkušenost 37 % chlapců z celku, pokud pominu ty co měli zkušenost s drogou již na základní škole. Z celkového výsledku tedy vychází, že 55 % chlapců střední školy již mělo první osobní zkušenost s drogou. U dívek mělo z výzkumného vzorku první osobní zkušenost s drogou 14 %. Na střední škole mělo svojí první osobní zkušenost s drogou, pokud pominu dívky, které již tuto zkušenost prožily na základní škole, 29%. U chlapců tedy s drogou na základní škole poprvé experimentuje 29 % chlapců, na střední škole je to již 37 % chlapců. U dívek na základní škole s drogou poprvé experimentuje 14 % na střední škole je to již 29% a celková zkušenost s drogou na střední škole je 36% z oslovených dívčích respondentů.

Tabulka č. 9 První osobní zkušenost respondenta s drogou

Kdy byla droga poprvé vyzkoušena žákem	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
Na základní škole	18	8	12	6
Na střední škole	0	0	11	15
Drogy do současné doby nevyzkoušena	43	31	19	37

Graf č. 35 První osobní zkušenost s drogou u respondentů

Otázka č. 8 - Do současné doby jsem vyzkoušel/la?

U této otázky mohl respondent zakroužkovat i více možných odpovědí. Tato otázka se zaměřovala na zkušenost respondentů s určitým druhem drogy. Zajímalo mě, zda se vyskytne v odpovědi i jiná nelegální droga než je marihuana. Ze zjištěných výsledků vyšlo najevo, že všichni respondenti, kteří měli osobní zkušenost s drogou vyzkoušeli

marihuanu. Zajímavé je však zjištění, že u žáků střední školy se k marihuaně přidávají další typy drog jako je pervitin, psychotropní houby a dokonce těžké drogy a hašiš.

Tabulka č. 10 Zkušenost respondenta s konkrétním typem drog

Droga, která byla žákem již vyzkoušena	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
marihuana	18	8	23	21
hašiš	0	0	1	0
pervitin	0	0	2	1
kokain	0	0	0	0
crack	0	0	0	0
opium	0	0	0	0
těžké drogy	0	0	1	0
morfium	0	0	0	0
heroin	0	0	0	0
Psychotropní houby	1	0	4	2
Žádnou drogu	43	31	19	37

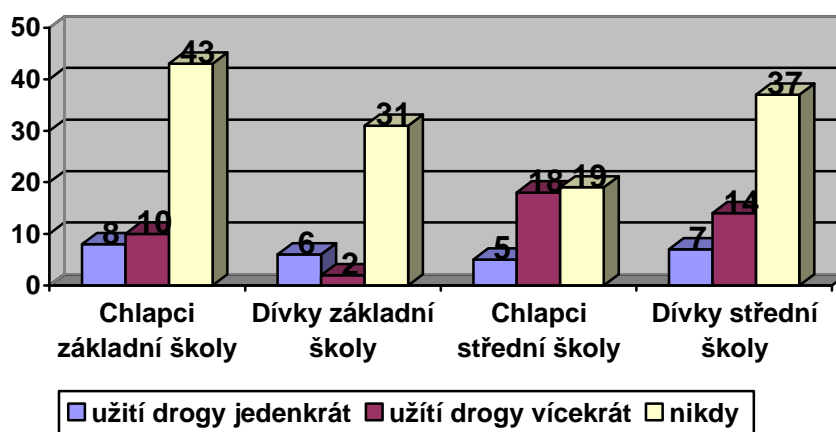
Otázka č. 9 - Drogou jsem vyzkoušel/la?

U této otázky mě zajímalo zda respondent drogu vyzkoušel jednou a jednalo se tak o ojedinělý případ z jeho strany, nebo zda s drogami experimentoval i vícekrát. Z výsledku je patrné, že více jak polovina respondentů základní školy drogu vyzkoušela pouze jednou, ale u respondentů ze střední školy je tendence stoupající, kdy po prvním kontaktu s drogou více jak 2/3 respondentů v experimentování s drogami pokračovalo.

Tabulka č. 11 Četnost užití drogy respondenty

Četnost užití drogy	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
jedenkrát	8	6	5	7
vícekrát	10	2	18	14
nikdy	43	31	19	37

Graf č.36 Četnost užití drogy u respondentů

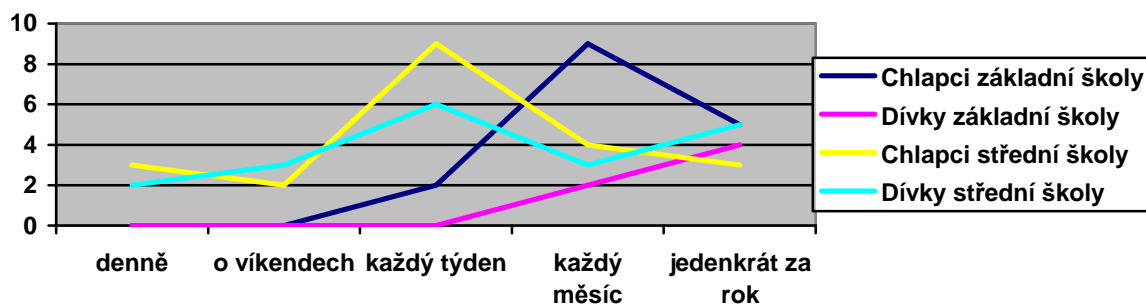
Otázka č. 10 - Drogu užívám?

V této otázce se již zaměřuji na skupinu respondentů, která drogy užívá pravidelně. Zajímaly mě úrovně užívání u těchto respondentů, zda se jedná o experimentování s drogami, rekreační (víkendové) užívání nebo o drogovou závislost. Z výsledků je patrné, že u žáků středních škol se časové intervaly mezi samotnou aplikací drogy zkracují. U žáků základních škol se jedná o užívání (až na ojedinělé případy) spíše experimentální. U žáků střední školy se však již v nemálo případech jedná o užívání drogy denně.

Tabulka č. 12 Četnost užívání drog respondenty v časových intervalech

Četnost užívání drogy respondentem	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
1 x za rok	5	4	3	5
každý měsíc	9	2	4	3
každý týden	2	0	9	6
o víkendech	0	0	2	3
denně	0	0	3	2
nikdy	45	33	21	39

Graf č. 37 Četnost užívání drog v závislosti na čase

Otázka č. 11 - Místo, kde drogu nejčastěji užívám?

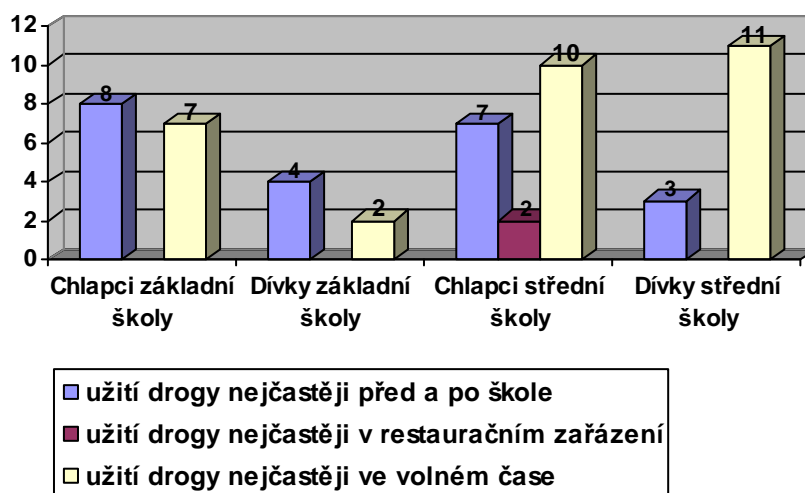
Tato otázka se týkala samotných zvyklostí respondentů při aplikaci drogy. U těchto odpovědí mě zajímalo, zda respondenti drogy užívají v čase po škole, nebo ve volném čase popřípadě v restauračních zařízeních. Tato otázka samozřejmě souvisí s využitím volného času samotných respondentů, kteří již drogy užívají. Na tuto otázku odpovídali i respondenti, kteří měli zkušenost s drogou pouze jednou a nepatrně tím zkreslili výsledky, které by se týkaly pouze respondentů s násobně většími zkušenostmi s drogou. Toto zkreslení výsledků se jedná především v případě respondentů ze základní školy, kdy zde

jsem pochybil jako konstruktér otázky, neboť tato měla být formulována tak, aby ji cílová skupina jasně pochopila.

Tabulka č. 13 Místo, kde respondenti nejčastěji drogu užívají.

Místo kde drogu užívám nejčastěji	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
před a po škole	8	4	7	3
v restauračním zařízení	0	0	2	0
ve volném čase	7	2	10	11
nikde	46	33	23	44

Graf č.38 Místo, kde respondenti nejčastěji drogu užívají

Otázka č. 12 - Drogu nejčastěji užívám?

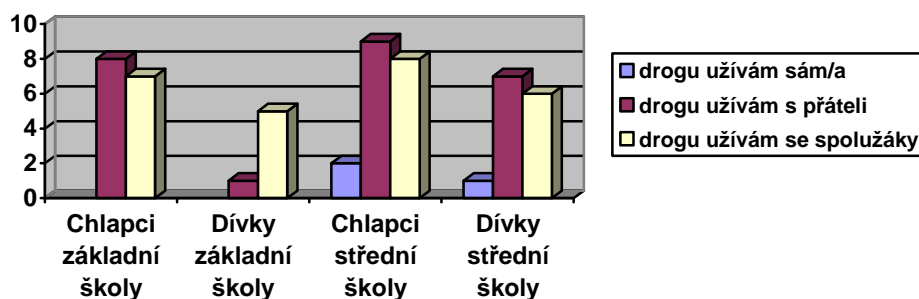
V této otázce jsem se zaměřil na zvyklosti uživatelů drog. Otázka směřoval ke zjištění, zda respondent drogu užívá sám, s přáteli nebo se spolužáky. V této otázce se vyskytnula

stejná chyba jako v předešlé, kdy byla špatně zkonstruována otázka na odpovídali na ní i respondenti, kterých se příliš netýkala.

Tabulka č. 14 S kým drogy respondenti nejčastěji užívají

Drogu nejčastěji užívám	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
sám/a	0	0	2	1
s přáteli	8	1	9	7
se spolužáky	7	5	8	6
drogy neužívám	46	33	23	44

Graf č. 39 S kým drogy respondenti nejčastěji užívají

Otázka č. 13 - První zkušenost s drogou jsem měl/a?

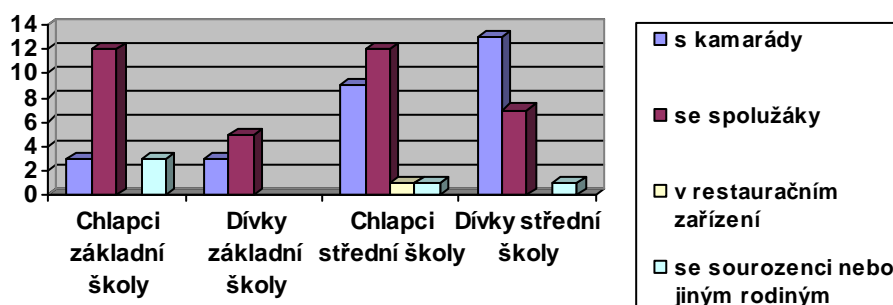
Tato otázka byla cílena na respondenty kteří měly osobní zkušenost s drogou a to i na ty, kteří měli tuto zkušenost i ojedinelou. Cílem bylo získat informace, kde se respondenti ke kontaktu s drogou dostali. Z výsledků je patrné, že žáci základní školy užívali drogy převážně v okruhu spolužáků. Velmi překvapivé bylo zjištění u chlapců základní školy, kteří ve třech případech uvedli, že drogu poprvé vyzkoušely se sourozencem nebo rodinným příslušníkem. Z toho by se dalo usuzovat, že drogu získaly zřejmě od staršího sourozence. U žáků středních škol se první zkušenost spíše vyskytovala v kruhu přátel a

spolužáků, kdy toto však nemusí mnoho respondentů správně rozlišit, neboť v tomto věku jsou v převážné většině spolužáci a přátelé jedny a tytéž osoby.

Tabulka č. 15 S kým drogy respondenti poprvé vyzkoušeli

První osobní zkušenost s drogou	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
S kamarády	3	3	9	13
Se spolužáky	12	5	12	7
V restauračním zařízení	0	0	1	0
Se sourozencem nebo jiným příslušníkem rodiny	3	0	1	1
S neznámými lidmi	0	0	0	0
Dosud jsem zkušenost s drogou neměl/a	43	31	19	37

Graf č. 40 S kým drogy respondenti poprvé vyzkoušeli

Otázka č. 14 - Droga kterou užívám pravidelně?

U této otázky jsem se opět zaměřil na respondenty, kteří drogu užívají pravidelně. V otázce je však zavádějící slovo PRAVIDELNĚ. Výklad tohoto slova si mohl každý z respondentů sugestivně upravit. Některý z respondentů mohl pochopit, že pravidelné užívání je i každý měsíc v určitý den, jiný respondent toto mohl pochopit tak, že pravidelné užívání je užívání denní. Do odpovědí, ze kterých si respondent mohl vybrat jsem zahrnul pouze drogy ekonomicky dostupné věkové kategorii, kterou jsem si pro výzkum zvolil. Nepředpokládal jsem, že by z oslovených respondentů užíval pravidelně např. kokain nebo heroin. Při vyhodnocení této otázky jsem byl vnitřně „potěšen“, že respondenti uvedli jako pravidelné užívání drogu pouze marihuanu, i když každé užívání jakékoli drogy je špatné. Jak jsem však zmínil výše, pravidelné užívání je např. i užívání víkendové, což však oslovení respondenti z větší části takto nevnímají, což si lze ověřit u otázky č. 10, kde uvedlo 14 chlapců ze střední školy, že drogu užívají minimálně 1 x týdně a 11 dívek ze střední školy, že drogu užívá minimálně 1 x týdně.

Tabulka č. 16 Drogy, které respondenti nejčastěji pravidelně užívají

Droga, která pravidelně užívám	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
marihuana	2	0	8	6
hašiš	0	0	0	0
pervitin	0	0	0	0
opiáty	0	0	0	0
těkavé drogy	0	0	0	0
psychotropní houby	0	0	0	0
Žádnou drogu	59	39	34	52

Otázka č. 15 Drogy si aplikuji převážně?

Tato otázka se zaměřovala na způsoby, jakými si respondenti aplikují drogy. U respondentů, kteří již vyzkoušeli drog více druhů se jednalo o nejčastější druh aplikace. U některých respondentů byla otázka opět nepřesně pochopena, neboť na ni neodpověděly respondenti, kteří drogu užívají minimálně 1 x za měsíc a naopak u některých respondentů bylo na tuto otázku odpovídáno pozitivně ač drogu užili v jediném případě. Toto lze přisuzovat tomu, že respondenti tuto otázku vztáhli na otázku předchozí, která cílila na uživatele pravidelné a tak se domnívali, že tato otázka s tou předchozí souvisí. Přesto i zde jasně dominuje u respondentů všech kategorií užívání drogy formou kouření.

Tabulka č. 17 Druhy, kterými si respondenti nejčastěji drogy aplikují

Drogy si nejčastěji aplikují	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
Šňupáním nebo čicháním	0	0	0	0
kouřením	12	1	16	11
nitrožilně	0	0	0	0
perorálně	0	0	0	0
nijak	49	38	26	47

Otázka č. 16 – Drogu užívám, protože?

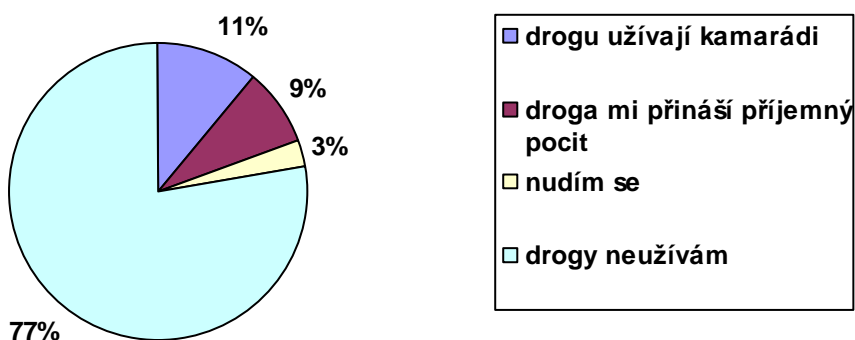
Tato otázka zjišťuje motivaci respondentů k užívání drogy. U této otázky mne zajímaly pohnutky, které respondenty vedou k užívání drog. Je pravdou, že v tomto případě by se místo uzavřené otázky hodila otázka otevřená, aby byla zjištěna konkrétní a přesná motivace respondenta k užívání drogy. Dotazník je i tak dosti vyčerpávající bylo tedy od otevřené otázky odstoupeno. Volba odpovědí vycházela z literatury, která se zabývala tímto tématem a respondent tak volil z nejčastějších důvodů užívání drog, které uváděla nastudovaná literatura. Nejčastější odpovědí ze strany oslovených respondentů bylo

užívání drogy z důvodu, že ji užívají kamarádi, kdy tedy celých 11 % respondentů užije drogu z důvodu, že to dělají jeho kamarádi nebo spolužáci. Toto zjištění mě překvapilo a nabízela by se zde odpověď ve formě zlepšení prevence jak v rodině respondenta tak v rovině školní. S tímto souvisí i odpověď celkově 6 respondentů tedy 3 % z celkového počtu, že užívají drogu, protože se nudí. Pouhých 8,5 % respondentů uvedlo, že drogu užívá, protože jim přináší příjemné pocity.

Tabulka č. 18 Nejčastější důvody, proč si respondenti aplikují drogu

Důvod proč respondent drogu užívá	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
drogu užívají kamarádi	7	3	6	6
droga mi přináší příjemné pocity	6	0	7	4
jsem k užívání nucen/a	0	0	0	0
Nudím se	1	0	2	3
drogy neužívám	47	36	27	45

Graf č. 41 Nejčastější důvody užívání drog u respondentů vyjádřený v procentech z celkového počtu

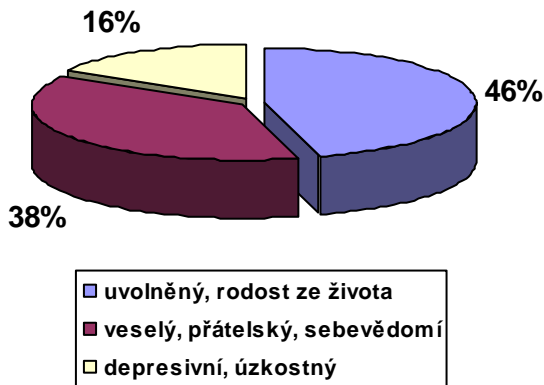
Otázka č. 17 - Po požití drogy se cítím?

Tato otázka souvisí s otázkou předešlou, kdy se zaměřuji na zjištění pohnutek a motivačních faktorů k užívání drog respondenty. V této otázce jsem se zaměřil na pocitový stav respondenta bezprostředně po užití drogy. Z výsledků je patrné, že oslovení respondenti po užití drogy zpravidla pociťují pozitivní pocity a jen v necelých 15 % mají respondenti základní i střední školy pocity negativní.

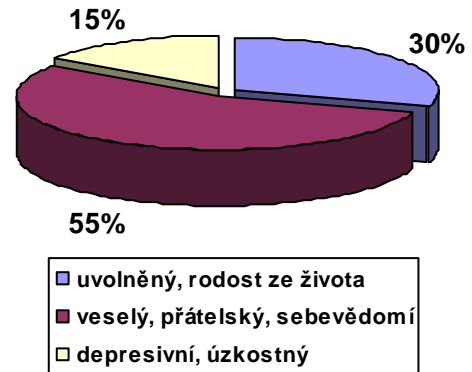
Tabulka č. 19 Jak se respondenti cítí po požití drogy

Pocity respondenta po požití drogy	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
uvolněný/á, radost ze života	5	1	8	9
veselý přátelský/á, sebevědomý/á	9	2	10	4
depresivní, úzkostný/á, špatná nálada	2	1	2	4
drogy neužívám	45	35	22	41

Graf č. 42 Stav respondentů ze střední školy po užití drogy vyjádřen v procentech

Graf č. 43 Stav respondentů ze základní školy po užití drogy vyjádřen v procentech

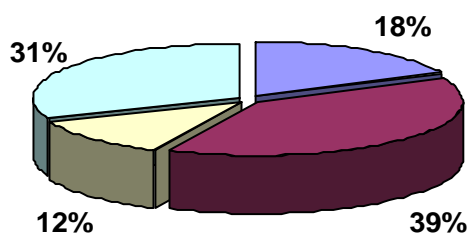
Otázka č. 18 - Znáš někoho ve svém okolí, kdo drogy pravidelně užívá?

U této otázky jsem se zaměřil na celkový pohled na stav regionu, který je osloveným respondentům blízký, a ve kterém se respondenti pohybují a žijí. Bylo zjišťováno, jestli respondenti mají osobní kontakt s drogovou scénou a jsou tak v bezprostřední blízkosti negativních jevů, jako je právě zmiňovaná drogová scéna. U obou skupin respondentů ze základní a střední školy jsou výsledky v oblasti 1 – 5 známých v jejich okolí, kteří pravidelně užívají drogy téměř shodný. Výrazný posun v počtu známých lidí, kteří pravidelně drogy užívají je u respondentů ze střední školy, který je o 17 % vyšší než u respondentů ze střední školy. S tímto souvisí i snižující se počet lidí, kteří drogy neužívají v okolí respondentů ze střední školy a to o celých 26 % méně než u respondentů ze základní školy. V celkovém souhrnu výsledků u této otázky vychází, že v okolí respondentů ze střední školy dochází ke značnému zvýšení počtu osob, kteří drogy užívají. Mírným zkreslením u této otázky mohlo být opět u každého respondenta subjektivně vyložené slovo „pravidelně“. Někteří respondenti do skupiny známých mohli zahrnout i osoby, které měli osobní zkušenost s užitím drogy pouze ojedinelou.

Tabulka č. 20 Kolik známých lidí, kteří pravidelně užívají drogy se pohybují v blízkosti respondenta

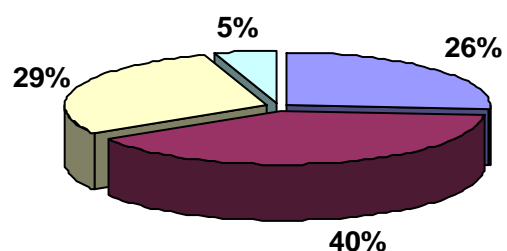
V okolí respondenta užívá pravidelně drogy	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
jeden známý člověk	10	8	3	23
1 – 5 známých lidí	24	15	21	19
5 a více známých lidí	9	3	18	11
nikdo	18	13	0	5

Graf č. 44 Počet lidí v sociálním okolí respondentů základní školy, kteří pravidelně užívají drogy

■ jeden známý člověk
 ■ 1 - 5 známých lidí
■ 5 a více známých lidí
 ■ nikdo

Graf č. 45 Počet lidí v sociálním okolí respondentů střední školy, kteří pravidelně užívají drogy

■ jeden známý člověk
 ■ 1 - 5 známých lidí
■ 5 a více známých lidí
 ■ nikdo

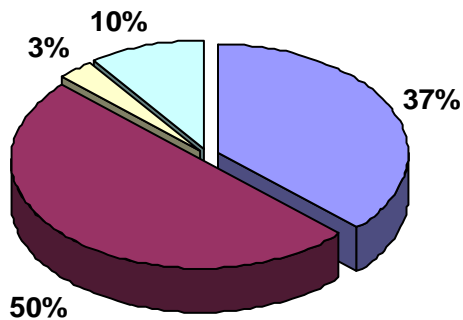
Otázka č. 19 - Informací, o drogové problematice, jsem nejvíce získal/a?

V této otázce respondenti odpovídali na to, odkud mají nejvíce informací o drogové problematice. Zajímalo mě jako výzkumníka, které preventivní aktivity zasahují respondenty nejvíce, zda od rodičů tedy z primární prevence nebo ze strany školy, sdělovacích prostředků, nebo kamarádů tedy z prevence sekundární. Z výsledků je patrné, že ve více jak 50 % oslovených respondentů základní a střední školy dostává informace o drogové problematice prostřednictvím školy, kterou studuje. V oblasti získávání informací o drogové problematice ze strany rodičů je výrazný pokles u žáků střední školy o celých 21 %, kdy tito uvedly jako podstatnější zdroj informací informační média nebo kamarády. Z uvedených výsledků lze tedy vyvodit, že informační vliv o drogové problematice u rodičů žáků střední školy výrazně slábne a nahrazuje jej jiný informační zdroj.

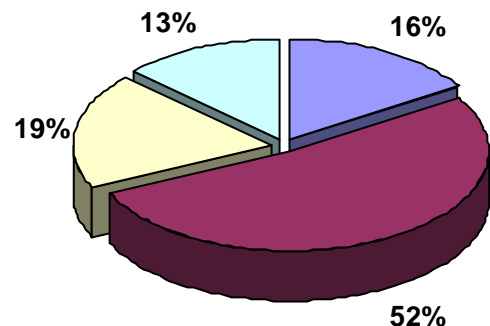
Tabulka č. 21 Zdroje informací k drogové problematice, ze kterých respondenti nejčastěji čerpají

Zdroj informací respondentů k drogové problematice	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
rodiče	20	17	9	7
škola	32	18	21	31
kamarádi	2	1	7	12
informační média	7	3	5	8
žádné informace nemám	0	0	0	0

Graf č. 46 Zdroje informací k
drogové problematice u žáků
základní školy

Graf č. 47 Zdroje informací k
drogové problematice u žáků
střední školy

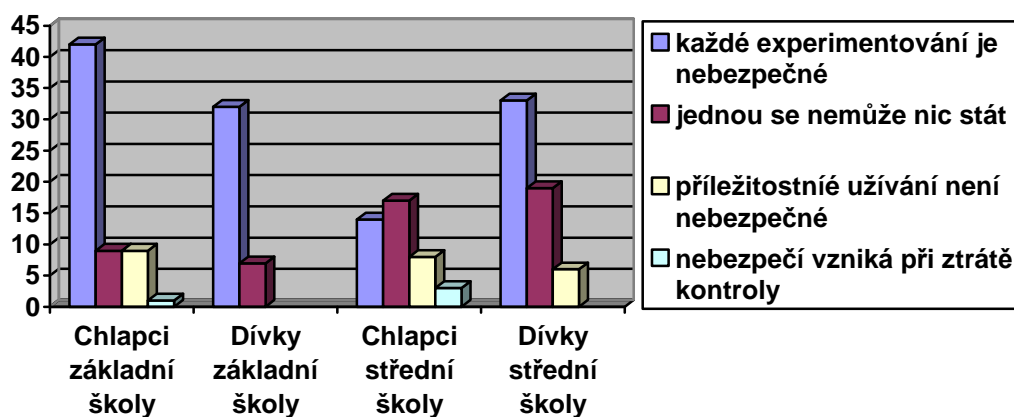
Otázka č. 20 – Při experimentování s drogou?

U této otázky respondenti odpovídali na to, jaký mají postoj k užívání drogy v souvislosti s experimentováním s drogou. Zkoumal jsem zda jsou dostatečně informováni o rizicích spojených s užíváním drog a jestli jsou přesvědčeni, že závislost může vzniknout i při prvotním užití nebo až po vícenásobném užití drogy. Po vyhodnocení odpovědí z této otázky jsem došel k závěru, že u žáků středních škol vzniká názor, že po prvním kontaktu s drogou se nemůže nic stát. U žáků ze střední školy, a především její mužské části, lze z výsledků sledovat liberálnější postoj k užívání drogy, než u žáků školy základní. Toto zjištění může mít možná i nepatrnou souvislost s výsledky předchozí otázky, kdy u žáků středních škol dochází k poklesu působení ze strany rodičů, kde tato je nahrazována pseudo-informacemi a vzniká pak názor na drogovou problematiku značně zkreslený.

Tabulka č. 22 Postoj respondentů k četnosti užívání drogy a v jakém množství je užívání nebezpečné

Četnost experimentování s drogou	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
každé experimentování je nebezpečné	42	32	14	33
jednou se nemůže nic stát	9	7	17	19
příležitostné užívání není nebezpečné	9	0	8	6
je nebezpečné, až ztrácí člověk kontrolu	1	0	3	0

Graf č. 48 Postoj respondentů k experimentování s drogou v závislosti na počet užívání

Otázka č. 21 – Závislost na drogách?

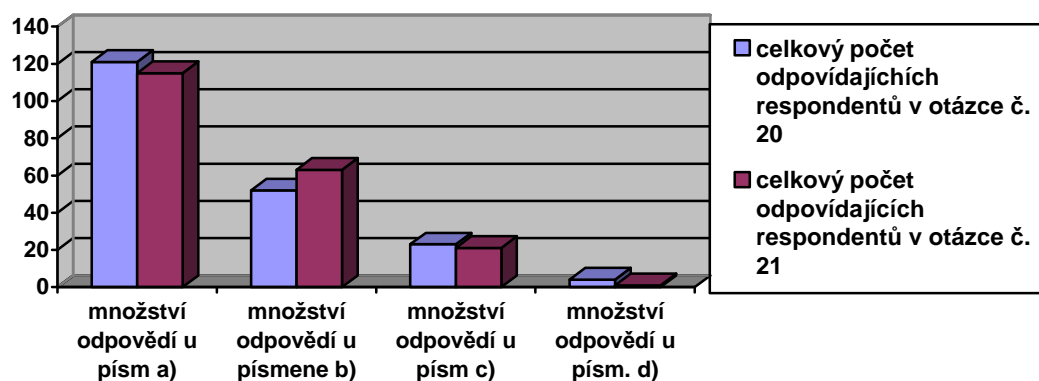
Tato otázka je svým způsobem stejná jako ta předešlá. Položením této otázky jsem si chtěl ověřit, zda respondenti vyplňují dotazník poctivě a přemýšlí nad obsahem otázek a odpovědí. Tato otázka tedy nemá přímou souvislost se zkoumaným tématem, ale ověřuje, zda respondenti nad dotazníkem přemýšlí, nebo jen náhodně vyplňují odpovědi, jak se jim

to zrovna hodí. Získané výsledky tedy nepoužiji jako postoj a názor respondentů na drogovou závislost, ale k porovnání pravdivosti v odpovědích respondentů s předešlou otázkou. Tuto porovnávací otázku jsem záměrně umístil až ke konci dotazníku, kdy už respondent vyplňující dotazník ztrácí ostražitost a je unaven množstvím zodpovězených otázek. Odpovědi o obou otázkách pod jednotlivými písmeny jsou navzájem téměř totožné. Z porovnání výsledků u obou otázek je patrné, že výsledky jsou téměř totožné, kdy však jsou drobné odchylky pochopitelné z důvodu špatného nebo rozdílného výkladu odpovědí respondentem.

Tabulka č. 23 Tabulka názoru v jaké četnosti užívání drogy respondenty vzniká závislost

Vznik závislosti na drogách	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
Po prvním kontaktu s drogou	39	30	15	31
Při příležitostném užívání	15	8	18	22
Při pravidelném užívání	7	1	8	5
téměř nikdy nevzniká	0	0	1	0

Graf č. 49 Porovnání výsledků u otázek č. 20 a č. 21

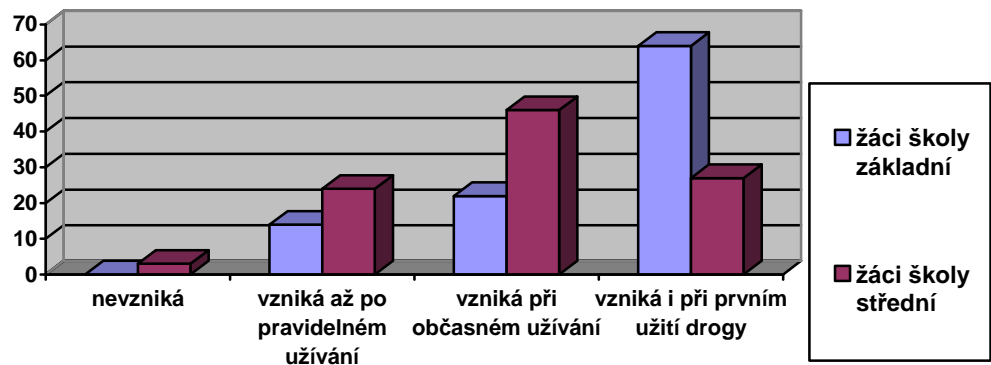
Otázka č. 22 - Na tzv. měkkých drogách jako je marihuana a pervitin závislost vzniká?

U této otázky jsem zjišťoval přístup respondentů k takzvaným měkkým drogám. Název, nebo chceme-li kategorie, měkkých drog je název neodborný, pro tyto drogy se však tento název kategorie vžil mezi běžnou populací. Jedná se však o nejvíce užívané budivé drogy v české republice. Z výsledků je jasné, že u žáků školy základní převažuje názor, že závislost na droze lze získat hned po prvním užití, kdy takto v otázce odpověděli 2/3 respondentů základní školy. U žáků školy střední lze, ze zjištěných výsledků, pozorovat jistou toleranci, možná benevolenci, k tomuto typu drog, kdy pouhá 1/4 oslovených respondentů se domnívá, že závislost si po prvním užití nelze na drogu vypěstovat. U těchto žáků převažuje v necelé polovině oslovených respondentů názor, že závislost na tento typ drogy vzniká při občasném užívání a dokonce ve třech případech se respondenti domnívali, že závislost na tyto drogy nevzniká.

Tabulka č. 24 Tabulka názoru v jaké četnosti užívání drogy respondenty vzniká závislost

Závislost na měkkých drogách	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
nevzniká	0	0	2	1
vzniká až po pravidelném užívání	12	2	16	8
vzniká při občasném užívání	13	9	15	31
vzniká i při prvním užití drogy	36	28	9	18

Graf č.50 Názor respondentů na vznik závislosti u tzv. měkkých drog

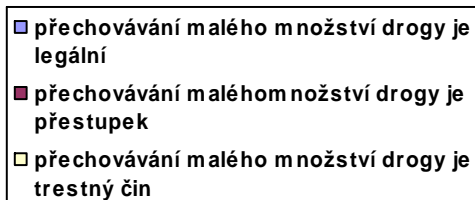
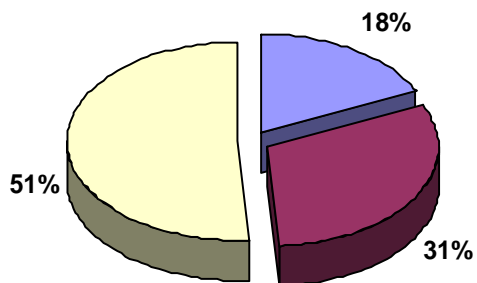
Otázka č. 23 - Držení malého množství drogy pro vlastní potřebu je?

V souboru následujících třech otázek jsem se zaměřil na znalost respondentů právní legislativy spojené s drogou problematikou. Zajímalo mě, zda si respondenti uvědomují rizika spojená s konzumací, nebo držení omamných a psychotropních látek, nebo za je bagatelizují. Tato otázka byla položena z důvodu, že skupina oslovených respondentů v převážné většině dosáhla věku 15-ti let a je tak v určité, zákonem stanovené, míře právně odpovědná za své konání. Litera zákona je v tomto ohledu jasná a přechovávání malého množství omamné a psychotropní látky kvalifikuje jako přestupek. Ze zjištěných výsledků vychází, že u respondentů ze střední školy je znalost zákona v větší polovině správná, co je však zarazující je zjištění, že celých 23 % si myslí, že přechovávání malého množství drogy pro vlastní potřebu je legální. U respondentů ze školy základní převažuje názor, že se jedná o trestný čin a to u větší poloviny, 31 % respondentů odpovědělo správně, že se jedná o přestupek a 18 % respondentů si myslí že přechovávání drogy je legální.

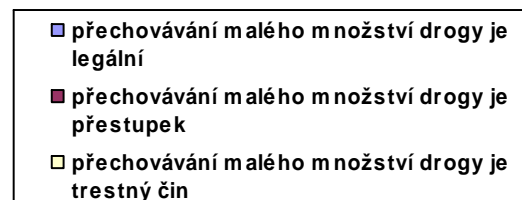
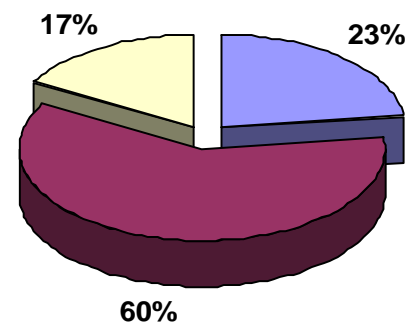
Tabulka č. 25 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti přechovávání drog pro vlastní potřebu

Držení malého množství drog pro vlastní potřebu	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
je legální	13	5	14	9
osoba se dopouští přestupku	19	12	22	38
osoba se dopouští trestného činu	29	22	6	11

Graf č. 51 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s přechováváním malého množství drogy u žáků základní školy

Graf č. 52 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s přechováváním malého množství drogy u žáků střední školy

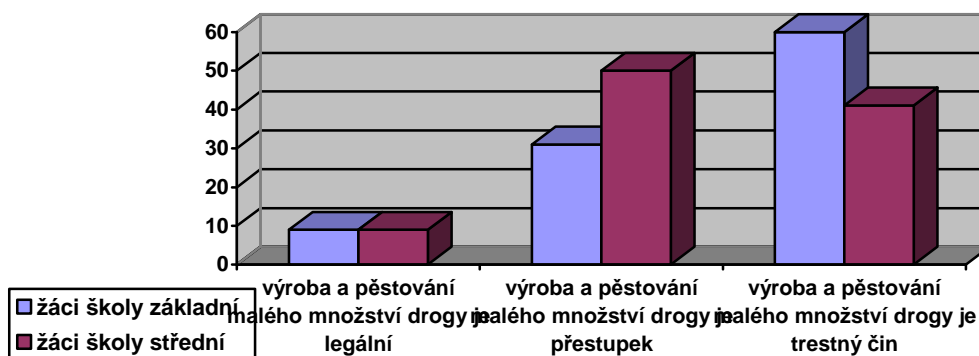
Otázka č. 24 - Výroba nebo pěstování malého množství drogy pro vlastní potřebu je?

Další z otázek, které zjišťují znalost zákonů, které souvisejí s drogovou problematikou na území České republiky. Tato otázka stejně, jako ta předešlá, zjišťuje znalost respondenta. Tato otázka se zabývá výrobou nebo pěstováním drogy a to opět v malém množství pro vlastní potřebu. Z výsledků plyne, že oslovení respondenti se z převážné části domnívají, že se jedná o trestný čin, pravdou je ovšem fakt, že i v tomto případě se jedná o přešupek, kdy však na toto odpověděla správně polovina respondentů ze střední školy. Alarmujícím zjištěním je fakt, že stále necelá 1/10 respondentů se domnívá, že výroba a pěstování malého množství drog je legální.

Tabulka č. 26 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti výroby a pěstování drog pro vlastní potřebu v malém množství

Výroba a pěstování malého množství drog pro vlastní potřebu	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
je legální	6	3	5	4
osoba se dopouští přešupku	17	14	19	31
osoba se dopouští trestného činu	38	22	18	23

Graf č.53 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s výrobou a pěstováním malého množství drogy

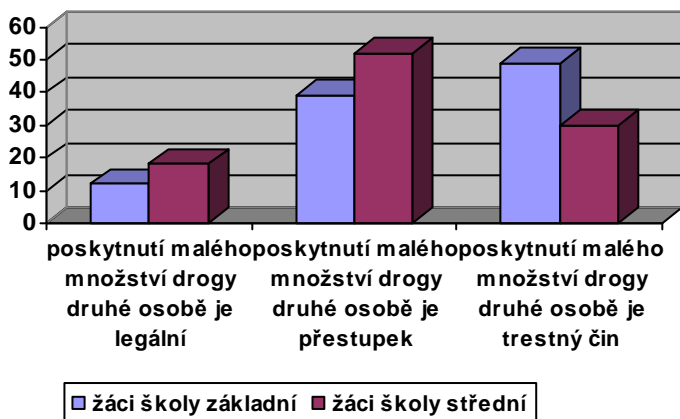
Otázka č. 25 - Nabídnutím malého množství drogy na vyzkoušení druhé osobě je?

Poslední otázka ze souboru otázek, které souvisejí s drogovou problematikou na území České republiky je otázka nabídnutím malého množství drogy na vyzkoušení druhé osobě. Toto jednání ze strany respondenta by bylo kvalifikováno dle platných zákonů České republiky jako přestupek. Z výsledků vyplývá, že u respondentů ze střední školy opět polovina odpověděla správně, ale stále si 18 % myslí, že poskytnutí drogy druhé osobě je zcela legální. U respondentů jsou výsledky téměř totožné s předešlou otázkou, kdy si většina myslí, že tímto jednáním by se dopustila trestného činu a 12 % si myslí, že je takovéto jednání zcela legální.

Tabulka č. 27 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti nabídnutí nebo poskytnutí malého množství drogy druhé osobě

Nabídnutí malého množství drogy druhé osobě	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
je legální	7	5	8	10
osoba se dopouští přestupku	22	17	23	29
osoba se dopouští trestného činu	32	17	11	19

Graf č.54 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s poskytnutím malého množství drogy druhé osobě

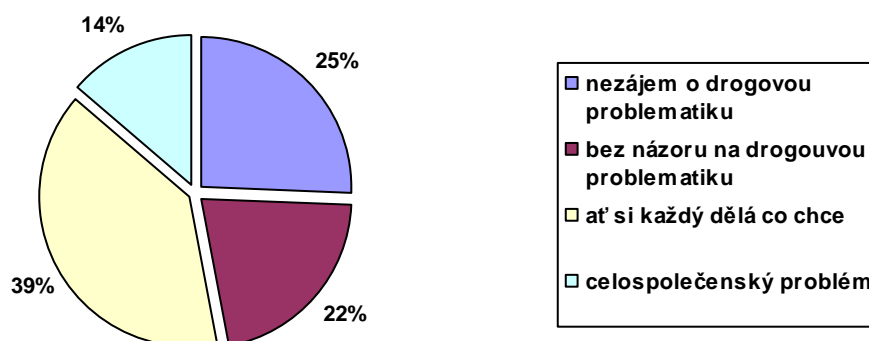
Otázka č. 26 - Co si myslím o drogově závislých?

Poslední otázka v dotazníku je pouze doplňková a s výzkumným problémem nemá nic společného. Zde jsem se respondentů pouze dotazoval, co si myslí o drogově závislých, jaké jsou jejich postoje k těmto lidem. Výsledky naznačují celkově liberální přístup k osobám závislým na drogách, kdy pouze 14 % ze všech oslovených respondentů tento problém považuje za celospolečenský a lze si tedy logicky dovodit, že si uvědomují rizika a další souvislosti s danou drogovou problematikou. Vnitřně jsem doufal, že toto číslo bude alespoň nepatrně vyšší a že si žáci, ve věku vybraných respondentů, uvědomují dopady na společnost, které užívání drog této společnosti přináší.

Tabulka č. 28 *Názor respondentů na drogově závislé osoby*

Respondentův názor na drogově závislé osoby	Chlapci základní školy	Dívky základní školy	Chlapci střední školy	Dívky střední školy
nezajímá mě to	23	5	9	14
nemám na věc názor	14	16	2	11
ať si každý dělá co chce	21	13	26	19
je to celospolečenský problém, dotýká se každého	3	5	5	14

Graf č.55 *Osobní přístup a názor respondentů v souvislosti k osobám závislým na drogách*

4.4 Ověření hypotéz

Před začátkem kvantitativního výzkumu ve formě pozorování a dotazníkové metody jsem stanovil hypotézy, které v následující části, na základě výsledků z výzkumu, budou potvrzeny nebo vyvráceny.

Hypotéza H1 - Při přechodu mladistvých ze základního stupně vzdělání na střední dochází k nárůstu užívání nelegálních drog.

Výsledky vycházející z kvalitativního výzkumu - pozorování jsou, že v případě chlapců střední školy byl nárůst pozorovaného patologického užívání drog o 29% než u chlapců základní školy. V případě pozorovaných dívek nebyl sledován nárůst žádný. V případě smíšených skupin chlapců i dívek středních škol byl nárůst užívání drog o 14 % než u skupin složených ze žáků základní školy.

Výsledky dotazníkové metody vykazaly, že u chlapců na základní škole poprvé experimentuje 29 % chlapců, na střední škole je to již 37 % chlapců . U dívek na základní škole s drogou poprvé experimentuje 14 %, na střední škole je to již 29% . Dalším zjištěním u respondentů s pozitivní zkušeností s drogou bylo, že více jak polovina respondentů základní školy drogu vyzkoušela pouze jednou, ale u respondentů ze střední školy je tendence stoupající, kdy po prvním kontaktu s drogou více jak 2/3 respondentů v experimentování s drogami pokračovalo.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza H2 - Mladiství chlapci jsou častějšími experimentátory s drogami než mladistvé dívky.

Jak je již patrné z výsledků v předchozí hypotéze, při pozorování vykazovalo užívání drog 18 % chlapců ze základní školy a 47 % chlapců ze střední školy. U dívek ze základní školy bylo pozorováno užívání drogy v 10 % a u skupin dívek ze střední školy taktéž 10 %. U smíšených skupin z obou pohlaví bylo sledováno užívání drogy u 29 % skupin složených ze žáků základní školy a u 43 % skupin ze žáků školy střední.

Z celkového výsledku z dotazníku vychází, že 55 % chlapců střední školy již mělo první osobní zkušenost s drogou u dívek ze střední školy je celková zkušenost s drogou 36%.

Hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza H3 - Mladiství nemají právní povědomí o české právní úpravě drogové problematiky.

Tato hypotéza byla zkoumána kvantitativní metodou dotazníkové šetření. Právní povědomí respondentů zkoumaly otázky č. 23, 24,25. Tyto otázky se zaměřovaly na znalost zákonů České republiky v oblasti drogové legislativy. U otázky č. 23, které zkoumala znalost respondentů ohledně přechovávání malého množství drogy pro vlastní potřebu, odpovědělo z celkového počtu oslovených respondentů ve 20,5 %, že toto jednání je legální, 45,5 %, že se jedná o přešůpek a 34 %, že se jedná o trestný čin. Ve výsledku se tedy domnívalo 79,5 % respondentů, že takové jednání je protiprávní.

U otázky č. 24, které zkoumala znalost respondentů ohledně výroby, nebo jiného opatřování malého množství drogy pro vlastní potřebu, odpovědělo z celkového počtu oslovených respondentů v 9 %, že toto jednání je legální, 40,5 %, že se jedná o přešůpek a 50,5 %, že se jedná o trestný čin. Ve výsledku se tedy domnívalo 91 % respondentů, že takové jednání je protiprávní.

U otázky č. 25, které zkoumala znalost respondentů ohledně nabídnutí (distribuci) malého množství drogy druhé osobě, odpovědělo z celkového počtu oslovených respondentů v 15 %, že toto jednání je legální, 45,5 %, že se jedná o přešůpek a 39,5 %, že se jedná o trestný čin. Ve výsledku se tedy domnívalo 85 % respondentů, že takové jednání je protiprávní.

Hypotéza se nepotvrdila.

Hypotéza H4 - Mladiství si neuvědomují rizika spojená s užíváním drog.

Tato hypotéza byla zkoumána kvantitativní metodou dotazníkové šetření. Uvědomělost rizik spojenou s experimentováním s drogami u respondentů zkoumaly otázky č. 20 a 22. Tyto otázky se zaměřovaly na znalost rizik spojených s užíváním nebo experimentování s drogou u dotazovaných respondentů.

U otázky č. 20, které zkoumala postoj respondentů ohledně experimentování (užívání) drogy v souvislosti se závislostí na drogách, odpovědělo z celkového počtu oslovených respondentů v 60,5 %, že každé experimentování s drogou je nebezpečné, 26 %, že se jednou nemůže nic stát, tito respondenti připustili určitou benevolenci k užívání drog a 13,5 % odpověděli, že až příležitostné a trvalé užívání drog je nebezpečné. Ve výsledku se

tedy dá usuzovat, že převážná většina oslovených respondentů si nebezpečnost u experimentování s drogami uvědomuje.

U otázky č. 22, které zkoumala postoj respondentů k závislosti na tzv. Měkkých drogách jako je pervitin a marihuana, odpovědělo z celkového počtu oslovených respondentů v 45,5 %, že závislost vzniká i při prvním kontaktu s drogou, 34 %, že závislost vzniká i při příležitostném užívání, 19 % , že závislost vzniká až při pravidelném užívání těchto tipů drog a 1,5 %, že na těchto drogách závislost nevzniká.

U této otázky již nelze s takovým přesvědčením tvrdit, že si oslovení respondenti uvědomují rizika spojená s užíváním tohoto typu drog, ale v celkovém součtu s výsledky z předešlé otázky se lze domnívat, že si mladiství uvědomují rizika spojená s užíváním drog.

Hypotéza se nepotvrdila.

Výsledky, které jsem získal vyhodnocením kvantitativního výzkumu jsou uspokojivé. Z profesního hlediska příslušníka policie ČR, jsem očekával současný stav, přístupu a samotné užívání drog mladistvými mnohem dramatičtější. Tímto nechci říci, že současný stav v regionu je příznivý nebo dokonce uspokojivý, četnost a frekvence užívání drog se zajisté zvyšuje a je sama osobě alarmující. Závěrem bych chtěl dodat, že při provádění výzkumného šetření pozorováním, kdy jsem zjistil patologického užívání drog mladistvými, jsem měl povinnost jako policista učinit opatření k zabránění takovému jednání. K tomuto bych chtěl dodat, že pokud jsem vyhodnotil situaci, že dochází k užívání drogy, nemuselo se toto zakládat na skutečnosti. Pozorováno mohlo být ve skutečnosti jednání zdánlivě připomínající takovéto užívání drogy. Veškeré zjištěné skutečnosti a výsledky výzkumných metod byli předány policii k učinění vlastních opatření v daném případě a zařazení poznatků k právě probíhajícímu vyšetřování.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjištění, zda dochází u mladistvých v přechodu ze základní školy na střední stupeň vzdělání k nárůstu zneužívání návykových látek.

Ve výsledku by se dalo říci, že počet uživatelů, nebo alespoň experimentátorů s drogami, v tak krátkém časovém období, jakým je přechod ze základního na střední stupeň vzdělání, roste značnou rychlostí. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že mladiství se k drogám dostávají poměrně snadno a to například prostřednictvím sourozenců, spolužáků, nebo i neznámých lidí běžně na ulici. Tito mladiství používají drogy převážně v malých skupinkách, kde se právě tímto baví a tráví společný volný čas. Samotné zjištění, že žáci základních škol drogy zkoušejí je velmi alarmující. Velmi znepokojujícím faktem, který byl z výzkumů patrný, je kombinace různých typů drog v užívání mladistvými na středním stupni vzdělání a experimentace s nebezpečnějšími drogami než je např. marihuana. Přestože oslovení respondenti vykazovali dobrou znalost legislativy, která se týká nelegálních drog v ČR a prokázali dobrou znalost a informovanost o nebezpečí související s drogami, které se jich týká, dochází k experimentaci mladistvých s těmito drogami. Samotné příčiny, proč k takovému přístupu k drogám dochází, by byl dobrým námětem ke zpracování. Dnešní mládež se o drogách baví otevřeně a diskusi se nebrání, někdy ani samotné užívání drog neskrývá. Problém je však, že selhává veřejná kontrola, kdy většina lidí zastává názor, aby si hleděl každý svého a zaměřuje se především pouze na svoje pohodlí. Je pravdou, že můj výzkum probíhal pouze v jednom malém městě a nelze tedy hovořit o celkové populaci mladistvých v České republice. Jsou zde však určité ukazatele, které jsou pro dnešní mládež typické a daly by se tedy zobecnit na celou populaci a uplatnit tak výsledky výzkumu této bakalářské práce. Využitelnost této bakalářské práce pro praxi sociálního pedagoga spočívá v informacích o mladistvých, a jejich přístupu k drogám a nastavení preventivních programů. Informace získané výzkumným šetřením využiji ke konstrukci preventivních programů pořádaných policií pro jednotlivé typy škol v oblasti prevence užívání návykových látek mladistvými. Získané výsledky nadále předám pedagogickému personálu škol, na kterých výzkumné šetření probíhalo, ke zkvalitnění přístupu k žákům v oblasti užívání návykových látek a k využití těchto poznatků v praxi metodiky prevence ke konstrukci preventivních programů na těchto školách. Využitelnost bakalářské práce a získaných výsledků z výzkumného šetření, spočívá množství získaných informací, se kterými lze nadále pracovat v oblasti metodiky prevence na poli různých úrovní prevence proti patologickému užívání omamných a psychotropních látek

mladistvými. Získané zkušenosti sociálního pedagoga se pokusím propojit se zavedenou praxí policie a působit na své okolí, aby působili nejen represivně, ale především preventivně. Značné množství informací o dané problematice je základem úspěchu pro sociálního pedagoga a spočívá v možnosti účinnějšího působení na poli boje s drogami na okrese Znojmo.

Závěrem bych konstatoval, že drogy a prostředí kolem nich je velmi rizikové a zvláště pro takto mladé lidi, se kterými bylo v bakalářské práci pracováno. Dle mého názoru benevolentní přístup k drogám, který je v dnešní době z různých institucí prosazován, není tou správnou cestou. Represe je nastavena legislativou České republiky poměrně dobře, možná by se mohla zaměřovat vyššími tresty pro výrobce a dealery, ale rozhodně ne na koncové uživatele. Na mladistvé musí být především vyvíjen pozitivní tlak z veřejnosti jako takové, aby hledali zábavu a způsob trávení volného času v jiných aktivitách, než jsou drogy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BRICHČÍN, Milan et al. *Mládež - drogy - společnost*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1997. 160 s. Studia paedagogica, č. 21. ISBN 80-86039-20-X.
- [2] DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.
- [3] *Drogy: otázky a odpovědi: [příručka pro rodinné příslušníky a pomáhající profese]*. Kolektiv autorů sdružení Sananim, vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 198 s. Rádci pro zdraví. ISBN 978-80-7367-223-2.
- [4] FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-815-9
- [5] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2000. ISBN 80-85931-79-6
- [6] GOODYER, Paula. *Drogy + teenager*. 1. české vyd. Praha: Slovanský dům, 2001. 162 s. ISBN 80-86421-44-9.
- [7] HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách: drogy a jejich účinky, rizika zvyšující užívání drog, léčba, problémové situace*. vyd. 1. Praha: Grada, 2001. 133 s., [11] s. obr. příl. Pro rodiče. ISBN 80-247-0135-9.
- [8] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2
- [9] ICM NIDM Praha *Ilegální drogy – Charakteristika* [online]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné z <http://www.nicm.cz/drogy-a-jine-zavislosti-ilegalni-drogy>
- [10] ILLES, Tom. *Děti a drogy: fakta, informace, prevence*. 2., upr. vyd. Praha: ISV, 2002. 55 s. Drogy. ISBN 80-85866-50-1.
- [11] JEDLIČKA, R., KOŤA, R., VOTAVOVÁ, M., KAPEK, M., Kolektiv autorů, *Mládež-drogy-společnost*, 1997, vyd. Praha, 160 s. ISSN-0862-4461.
- [12] KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, ©2003. 2 sv. (319, 343 s.). Monografie; no. 1. ISBN 80-86734-05-6.

- [13] MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. 336 s. ISBN 978-80-7367-825-8.
- [14] MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*, Brno 2000, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita [online]. 2009 [cit. 2015-01-10]. Dostupné z <http://search.seznam.cz/?q=Mladistv%C3%AD+%E2%80%93+rizikov%C3%A1+skupina&sourceid=szn-HP>
- [15] NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1995. 126 s. ISBN 80-7178-086-3.
- [16] NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. 157 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-515-6.
- [17] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 176 s. ISBN 978-80-7367-908-8.
- [18] NEŠPOR, Karel, CSÉMY, Ladislav a PERNICOVÁ, Hana. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro pedagogy*. Praha: Sportpropag pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 1996. 156 s. ISBN 80-260-3877-0.
- [19] NEŠPOR, Karel a CSÉMY, Ladislav. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. 4., rozš. vyd. Praha: BESIP, 1997. 128 s.
- [20] Projekt MV, *Drogy a jejich vliv na společnost*, kolektiv autorů, Kolektiv třídy ZOP CD1 2002, střední polic. Škola v Jihlavě, 2005 str. 36
- [21] Předpis č. 167/1998 Sb. Zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- [22] RADIMECKÝ, J. Česká drogová politika 1993 – 2003: analýza vývoje - 1. část [online]. [cit. 2014-12-12]. Dostupné z <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/90/210/Ceska-drogova-politika-1993-2003-analyza-vyvoje-1-cast>
- [23] ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Vyd. 2., přeprac., V Portálu 1. Praha: Portál, 2004. 390 s. ISBN 80-7178-829-5.

- [24] STANKOWSKI, Adam. *Nástin problematiky etopedie a sociální patologie*. Vyd. 1. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2004. 140 s. ISBN 80-7042-360-9.
- [25] ŠVARÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014, ISBN 978-80-262-0644-6
- [26] *Trendy podle jednotlivých drog* [online]. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z http://kverek.webpark.cz/problematika/prob_02/05_drogove_trendy_v_cr.htm
- [27] TUKINSKÁ, M. Množství drogy větší než malé dle nového trestního zákoníku [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z mvcr.cz/soubor/mnozstvi-drogy-dle-tz-pdf-847167.aspx
- [28] VÁCLAVEK. M, *Faktory kriminality mladistvých*. Brno 2005 [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/604/v%C3%A1clavek_2006_bp.pdf?sequence=1
- [29] Zákon č. 40/2009 Trestní zákoník
- [30] Zákon č. 200/1990 Sb. O přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- [31] ZAPLETAL. B. *Podklad k přednáškám z předmětu sociální pedagogika*. 2005, Ostrava
- [32] *Závislosti EU* [online]. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z <http://www.zavislosti.eu/drogy/2-drogy.html>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Počet a četnost pozorovaných skupin v ranních hodinách	41
Graf č. 2 Počet pozorovaných dívčích subjektů ve skupinách středních a základních škol v ranních hodinách	42
Graf č. 3 Počet pozorovaných chlapeckých subjektů ve skupinách středních a základních škol v ranních hodinách	42
Graf č. 4 Četnost žáků v pozorovaných skupinách smíšených z obou pohlaví v ranních hodinách	43
Graf č. 5 Počet skupin, u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu v ranních hodinách	44
Graf č. 6 Celkový obraz chování skupin před aplikací drogy v ranních hodinách.....	45
Graf č. 7 Aplikace drogy jedním nebo více členy pozorovaných skupin v ranních hodinách.....	46
Graf č. 8 Fyzická reakce členů skupin po užití drogy v ranních hodinách.....	46
Graf č. 9 Celkový obraz chování skupin po aplikaci drogy v ranních hodinách.....	47
Graf č. 10 Počet a četnost pozorovaných skupin v odpoledních hodinách.....	49
Graf č. 11 Počet pozorovaných dívčích subjektů ve skupinách středních a základních škol v odpoledních hodinách	50
Graf č. 12 Počet pozorovaných chlapeckých subjektů ve skupinách středních a základních škol v odpoledních hodinách	50
Graf č. 13 Četnost subjektů v pozorovaných skupinách smíšených z obou pohlaví v odpoledních hodinách	51
Graf č. 14 Počet skupin, u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu pozorovaných skupin v odpoledních hodinách.....	52
Graf č. 15 Celkový obraz chování skupiny před aplikací drogy v odpoledních hodinách..	53
Graf č. 16 Aplikace drogy jedním nebo více členy pozorovaných skupin v odpoledních hodinách.....	54
Graf č. 17 Fyzická reakce členů skupin po užití drogy v odpoledních hodinách	55

Graf č. 18 Celkový obraz chování skupiny po aplikaci drogy na místech pozorování v odpoledních hodinách	55
Graf č. 19 Počet četností jednotlivých skupin celkového počtu pozorovaných skupin ve večerních hodinách	56
Graf č. 20 Celkové počty osob v pozorovaných skupinách ve večerních hodinách.....	57
Graf č. 21 Počet skupin, u kterých bylo pozorováno užívání drogy z celkového počtu a jeho složení ve večerních hodinách	58
Graf č. 22 Aplikace drogy jedním nebo více členy skupiny a druh aplikace drogy ve večerních hodinách	59
Graf č. 23 Počet skupin chlapců střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	60
Graf č. 24 Počet skupin chlapců střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	60
Graf č. 25 Počet skupin složených z dívek ze střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	61
Graf č. 26 Počet skupin složených z dívek ze základní školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	61
Graf č. 27 Počet smíšených skupin složených z obou pohlaví ze základní školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	62
Graf č. 28 Počet smíšených skupin složených z obou pohlaví ze střední školy vykazujících užívání drogy v celkovém poměru pozorování	62
Graf č. 29 Četnost chlapců a dívek ve zkoumaném souboru respondentů	64
Graf č.30 Počet chlapců a dívek na určitém typu školy	65
Graf č. 31 Rodinné zázemí zkoumaného vzorku	66
Graf č. 32 Ekonomická situace rodin respondentů v bydlení	67
Graf č. 33 Adresa bydliště respondentů	68
Graf č. 34 Ekonomický obraz rodin respondentů	69
Graf č. 35 První osobní zkušenost s drogou u respondentů.....	70

Graf č. 36 Četnost užití drogy u respondentů	72
Graf č. 37 Četnost užívání drog v závislosti na čase	73
Graf č. 38 Místo, kde respondenti nejčastěji drogu užívají	74
Graf č. 39 S kým drogy respondenti nejčastěji užívají	75
Graf č. 40 S kým drogy respondenti poprvé vyzkoušeli	76
Graf č. 41 Nejčastější důvody užívání drog u respondentů vyjádřený v procentech z celkového počtu	79
Graf č. 42 Stav respondentů ze střední školy po užití drogy vyjádřen v procentech.....	81
Graf č. 43 Stav respondentů ze základní školy po užití drogy vyjádřen v procentech.....	81
Graf č. 44 Počet lidí v sociálním okolí respondentů základní školy, kteří pravidelně užívají drogy	82
Graf č. 45 Počet lidí v sociálním okolí respondentů střední školy, kteří pravidelně užívají drogy	82
Graf č. 46 Zdroje informací k drogové problematice u žáků základní školy	84
Graf č. 47 Zdroje informací k drogové problematice u žáků střední školy	84
Graf č. 48 Postoj respondentů k experimentování s drogou v závislosti na počet užívání.	85
Graf č. 49 Porovnání výsledků u otázek č. 20 a č. 21	86
Graf č. 50 Názor respondentů na vznik závislosti u tzv. měkkých drog	88
Graf č. 51 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s přechováváním malého množství drogy u žáků základní školy	89
Graf č. 52 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s přechováváním malého množství drogy u žáků střední školy.....	89
Graf č. 53 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s výrobou a pěstováním malého množství drogy	90
Graf č. 54 Znalost zákona v oblasti drogové legislativy v souvislosti s poskytnutím malého množství drogy druhé osobě	91
Graf č. 55 Osobní přístup a názor respondentů v souvislosti k osobám závislým na drogách	92

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování v ranních hodinách.....	44
Tabulka č. 2 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování v odpoledních hodinách.....	52
Tabulka č. 3 Tabulka četností pozorovaného patologického užívání drog u pozorovaných skupin na konkrétních místech pozorování ve večerních hodinách	57
Tabulka č. 4 Celkový počet chlapců a dívek na určitém typu školy	65
Tabulka č. 5 Rodinné zázemí zkoumaného vzorku respondentů.....	66
Tabulka č. 6 Ekonomická situace rodiny v bydlení.....	67
Tabulka č. 7 Místo bydliště rodiny respondenta.....	67
Tabulka č. 8 Celkový ekonomický obraz rodiny	68
Tabulka č. 9 První osobní zkušenost respondenta s drogou	70
Tabulka č. 10 Zkušenost respondenta s konkrétním typem drog	71
Tabulka č. 11 Četnost užití drogy respondenty	72
Tabulka č. 12 Četnost užívání drog respondenty v časových intervalech	73
Tabulka č. 13 Místo, kde respondenti nejčastěji drogu užívají	74
Tabulka č. 14 S kým drogy respondenti nejčastěji užívají	75
Tabulka č. 15 S kým drogy respondenti poprvé vyzkoušeli.....	76
Tabulka č. 16 Drogy, které respondenti nejčastěji pravidelně užívají.....	77
Tabulka č. 17 Druhy, kterými si respondenti nejčastěji drogy aplikují.....	78
Tabulka č. 18 Nejčastější důvody, proč si respondenti aplikují drogu	79
Tabulka č. 19 Jak se respondenti cítí po požití drogy.....	80
Tabulka č. 20 Kolik známých lidí, kteří pravidelně užívají drogy se pohybují v blízkosti respondenta	82
Tabulka č. 21 Zdroje informací k drogové problematice, ze kterých respondenti nejčastěji čerpají.....	83

Tabulka č. 22 Postoj respondentů k četnosti užívání drogy a v jakém množství je užívání nebezpečné.....	85
Tabulka č. 23 Tabulka názoru v jaké četnosti užívání drogy respondenty závislost.....	86
Tabulka č. 24 Tabulka názoru v jaké četnosti užívání drogy respondenty vzniká závislost.....	87
Tabulka č. 25 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti přechovávání drog pro vlastní potřebu.....	89
Tabulka č. 26 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti výroby a pěstování drog pro vlastní potřebu v malém množství.....	90
Tabulka č. 27 Tabulka znalosti zákona u respondentů v oblasti nabídnutí nebo poskytnutí malého množství drogy druhé osobě	91
Tabulka č. 28 Názor respondentů na drogově závislé osoby.....	92

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI Dotazník

Příloha P II Pozorovací arch ranních hodin

Příloha P III Pozorovací arch odpoledních hodin

Příloha P IV Pozorovací arch večerních hodin

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍ

DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Petr Šenkýř a jsem studentem University Tomáše Bati, Institutu mezioborových studií Brno v oboru Sociální pedagogika. Tento dotazník je součástí výzkumu v mé bakalářské práci s názvem Komparace užívání nelegálních drog mladistvými žáky na základní škole a střední škole. Dotazník je zaměřený na Vaše zkušenosti s drogovou problematikou. Tímto bych Vás chtěl požádat o maximálně pravdivé vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní a dobrovolný, za Vámi zodpovězené otázky nenesete žádnou právní odpovědnost a nemůžete být za toto z ničí strany sankcionováni nebo jakýmkoli způsobem trestáni. Děkuji za Váš čas strávený nad tímto dotazníkem.

U každé otázky prosím zakroužkujte pouze jednu správnou odpověď.

1. Jsem:
a) muž b) žena

2. Jsem žákem/ní:
a) Střední školy zakončené maturitní zkouškou
b) Základní školy
c) Střední odborné školy zakončené výučním listem

3. Pocházím z rodiny:
a) úplně b) žiji jen s otcem c) žiji jen s matkou c) žiji s prarodiči
d) mám ústavní výchovu

4. Bydlím:
a) v rodinném domě b) v panelovém domě c) v internátním zařízení

5. Adresa mého bydliště se nachází:
a) v centru města b) na předměstí c) na městském sídlišti
d) na vesnici

6. Po finanční stránce je Vaše rodina:
a) moje rodina je velmi dobře finančně zajištěna
b) jsme spíše střední třída
c) na rozhazování nemáme, ale chudí nejsme
d) peněz moc nemáme

7. Drogu jsem poprvé vyzkoušel/a:
a) na základní škole b) na střední škole c) dosud jsem drogu nevyzkoušel

- ! POZOR ! U této otázky prosím zakroužkuje i více možných variant.
8. Do současné doby jsem vyzkoušel/a:
a) marihuanu b) hašiš c) pervitin
d) kokain e) crack f) opium
g) těkavé drogy h) morfium i) heroin
j) psychotropní houby k) žádnou

9. Drogu jsem vyzkoušel/a:
a) jedenkrát b) vícekrát c) nikdy
10. Drogu užívám:
a) 1 x za rok b) každý měsíc c) každý týden d) o víkendech
e) denně f) nikdy
11. Místo kde drogu nejčastěji užívám:
a) bezprostředně před a po škole b) v restauračním zařízení
c) ve volném čase d) nikde
12. Drogu nejčastěji užívám:
a) sám/a b) s přáteli c) se spolužáky d) drogy neužívám
13. První zkušenost s drogou jsem měl/a:
a) s kamarády b) se spolužáky c) v restauračním zařízení
d) se sourozencem nebo jiným příslušníkem rodiny
e) s neznámými lidmi f) dosud jsem zkušenost s drogou neměl/a
14. Droga, kterou užívám pravidelně:
a) marihuana b) pervitin c) hašiš
d) opiáty e) těkavé látky f) psychotropní houby
g) žádnou
15. Drogy si aplikuji převážně:
a) šňupáním nebo čicháním b) kouřením c) nitrožilně (injekčně)
d) perorálně (snědením) e) nijak
16. Drogu užívám, protože:
a) jí užívají kamarádi b) mi přináší příjemné pocity
c) jsem k užívání nucen/a d) nudím se
e) neužívám
17. Po požití drogy se cítím:
a) uvolněný/á, mám radost ze života
b) veselý/á, přátelský/á a sebevědomý/á
c) depresivní, úzkostný/á, mám špatnou náladu
d) drogy neužívám
18. Zním někoho ve svém okolí, kdo drogy pravidelně užívá:
a) ano jednoho člověka znám b) ano znám 1-5 kamarádů
c) ano 5 a více kamarádů d) nikoho neznám
19. Informací, o drogové problematice, jsem nejvíce získal/a:
a) od rodičů b) ve škole c) od kamarádů
d) z informačních médií (televize, internet, atd.) e) nemám žádné informace

20. Při experimentování s drogou:
a) jednou se nemůže nic stát
b) každé experimentování je nebezpečné
c) příležitostné (víkendové) užívání není nebezpečné
d) je nebezpečné, až ztratím kontrolu nad užíváním
21. Závislost na drogách:
a) vzniká i po prvním kontaktu s drogou
b) vzniká při příležitostném užívání
c) vzniká při pravidelném užívání
d) téměř nikdy nevzniká
22. Na tzv. měkkých drogách jako je marihuany, pervitin závislost:
a) nevzniká
b) vzniká i při občasném užívání
c) vzniká až po pravidelném užívání
d) vzniká i po prvním užití drogy
23. Držení malého množství drogy pro vlastní potřebu je:
a) legální b) dopouštím se tím přestupku
c) dopouštím se tím trestného činu
24. Výroba nebo pěstování malého množství drogy pro vlastní potřebu je:
a) legální b) dopouštím se tím přestupku
c) dopouštím se tím trestného činu
25. Nabídnutím malého množství drogy na vyzkoušení druhé osobě je:
a) legální b) dopouštím se tím přestupku
c) dopouštím se tím trestného činu
26. Co si myslím o drogově závislých:
a) ať si každý dělá co chce
b) je to celospolečenský problém, dotýká se každého
c) nemám na věc názor
d) nezajímá mě to

Děkuji za Váš čas.

PŘÍLOHA P II: POZOROVACÍ ARCH RANNÍCH HODIN

Datum pozorování:		Místo pozorování:											
		Časová osa											
Druh skupiny	06:30	06:40	06:50	07:00	07:10	07:20	07:30	07:40	07:50	08:00	08:10	08:20	08:30
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													

Druh skupiny:

M = muži

Ž = ženy

X = konverzace obouh

Číslovka určuje počet osob

S = skupina žáků střední školy

Z = skupina žáků základní školy

Chování skupiny po aplikaci drogy:

IIIPD = aplikace více členy skupiny

IIISM = aplikace drogy pouze jedním členem skupiny

IIIDK = dusivý kašel

IIIZV = hypersalivace (zvracení)

IIIPL = plác, brek

IIIRV = problémy s rovnováhou těla

IIIML = mdloba

Chování skupiny při příchodu:

ISS = skupina situovaná do ústraní mimo dění okolo

ISN = skupina se nesouvá před ostatními

IKN = klidná konverzace

IKB = bouřlivá konverzace

ICHK = celkové chování skupiny klidné

ICHA = celkové chování skupiny excitované

IIICHA = agresivní chování skupiny

IIICHE = euforické chování skupiny

IIICHL = letargické chování skupiny

IIICHK = pozitivní fyzický kontakt mezi členy

Sledované patologické chování:

IIBC = příprava baterie cigarety popř. pění dýmky

IIFI = příprava zdravotního materiálu k nitrožilní aplikaci

IIPS = příprava materiálu k aplikaci šňupáním

IIAK = aplikace kouření

IIAI = aplikace nitrožilní

IIAS = aplikace vdechnutím (šňupáním)

PŘÍLOHA P III: POZOROVACÍ ARCH ODPOLEDNÍCH HODIN

Datum pozorování: _____ Místo pozorování: _____

	Druh skupiny	Časová osa													
		12:30	12:40	12:50	13:00	13:10	13:20	13:30	13:40	13:50	14:00	14:10	14:20	14:30	
1.															
2.															
3.															
4.															
5.															
6.															
7.															
8.															
9.															
10.															

Druh skupiny:
M = muž
Ž = ženy
X = kombinace obou
Číslovka určuje počet osob
5 = skupina žáků střední školy
Z = skupina žáků základní školy

Chování skupiny po příchozí:
ISS = skupina situovaná dc ústraní mimo dění okolo
ISN = skupina se nasrývá před ostatními
IKN = klidná konverzace
IKB = bouřlivá konverzace
ICHK = celkové chování skupiny klidné
ICHA = celkové chování skupiny excitovaný

Chování skupiny po aplikaci drogy:
IIIPD = aplikace více členy skupiny
IIISM = aplikace drogy pouze jedním členem skupiny
IIIDK = dlouhý kašel
IIIZV = hypersalivace (zvracení)
IIIPL = pláč, brek
IIIRV = problémy s rovnováhou těla
IIIML = mdloba

Chování skupiny při příchodu:
IIICHA = agresivní chování skupiny
IIICHE = euforické chování skupiny
IIICHL = letargické chování skupiny
IIICHK = pozitivní fyzický kontakt mezi členy

Sledované patologické chování:
IIBC = příprava balení cigarety popř. pinění dýmky
IIFI = příprava zdravotního materiálu k náročným aplikacím
IIPS = příprava materiálu k aplikaci šňupáním
IIAX = aplikace kouření
IIAI = aplikace náročnosti
IIAS = aplikace vdechutím (šňupáním)

PŘÍLOHA P IV: POZOROVACÍ ARCH VEČERNÍCH HODIN

Datum pozorování:		Místo pozorování:																		
Druh skupiny	20:00	20:10	20:20	20:30	Časová osa															
					20:40	20:50	21:00	21:10	21:20	21:30	21:40	21:50	22:00							
1.																				
2.																				
3.																				
4.																				
5.																				
6.																				
7.																				
8.																				
9.																				
10.																				

Druh skupiny:

M = muži

Ž = ženy

X = kombinace obou

Číslovka určuje počet osob

5 = skupina škvů střední školy

Z = skupina žáků základní školy

Chování skupiny při příchodu:

ISS = skupina srušená do útvaru mimo dění divo

ISN = skupina se neskrývá před celatřímí

IKN = žádná konverzace

IKB = bouřlivá konverzace

ICHK = celkové chování skupiny klidné

ICHA = celkové chování skupiny excitovaný

Chování skupiny po aplikaci drogy:

IIPD = aplikace více členy skupiny

ISM = aplikace drogy pouze jedním členem skupiny

IIDK = dusný kašel

IIEV = hypersalivace (zvracení)

IIPL = plác, brek

IIRV = problémy s rovnováhou těla

IIMI = mdloba

Středověné patologické chování:

IIBC = příprava balení cigarety popř. pínání dýmky

IPI = příprava zdravotního materiálu k nitrožilní aplikaci

IPIB = příprava materiálu k aplikaci šňupáním

IIAK = aplikace kouření

IIAI = aplikace nitrožilní

IIAS = aplikace všechnutím (šňupáním)

IIICHA = agresivní chování skupiny

IIICHE = euforické chování skupiny

IIICHL = letargické chování skupiny

IIICHK = pozitivní fyzický kontakt mezi členy